

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร. อรรถพร ไชยกุล

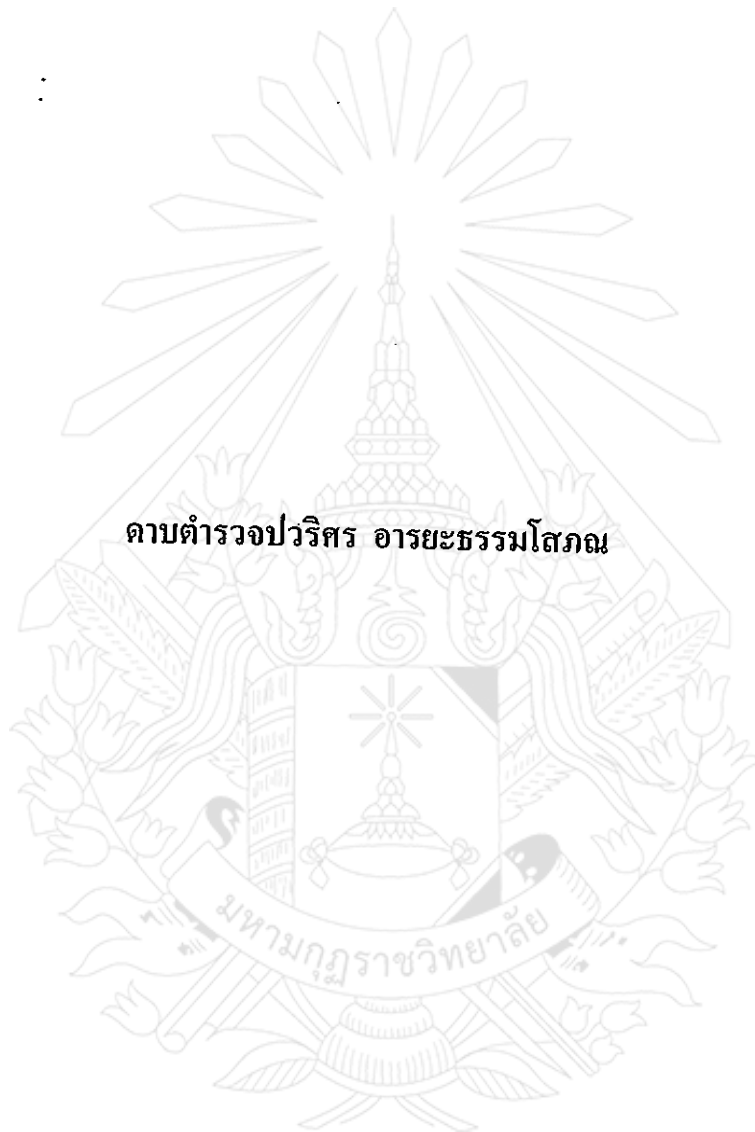
ผลงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๕๔

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ดาบตำรวจปวีตร อารยะธรรมโสภณ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

B 13342

**PARTICIPATION IN DRUG PREVENTION AND SOLUTION OF VILLAGE
CHIEFS AND VILLAGE HEADMEN IN CHUMPHAE DISTRICT,
KHON KAEN PROVINCE**

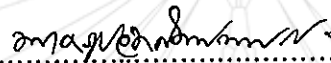
POL. SEN. SGT. MAJ. PAWARISORN ARAYATHAMSOPHON

**A THEMATIC PAPER SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
DEPARTMENT OF GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
B.E 2554 [2011]**

หัวข้อสารนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหายาเสพติดของกำนัน
ผู้ใหญ่ บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา : ดาบตำรวจปวีศร อารยะธรรมโสภณ
สาขาวิชา : รัฐศาสตร์การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. สุรพล พรมกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ละอองดาว อ่อนไถ่

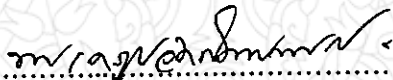
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้รับสารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์, ดร.)

คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์, ดร.)

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ดร.สุรพล พรมกุล)

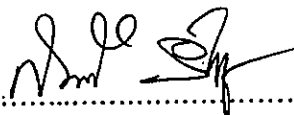
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(อาจารย์ละอองดาว อ่อนไถ่)

กรรมการ

(พระมหาวิโรจน์ กุตตวิโร, ดร.)

กรรมการ

(ดร.สาธิตี รักกตัญญู)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

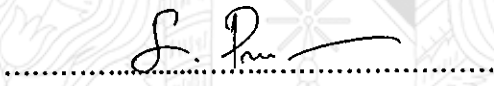
Thematic Title : Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs
and Village Headmen in Chumphae District, Khon kaen Province
Student's Name : Pol. Sen. Sgt. Maj. Pawarisorn Arayathamsophon
Department : Government
Advisor : Dr. Suraphon Promgul
Co-Advisor : Lect. Laongdao On-kok

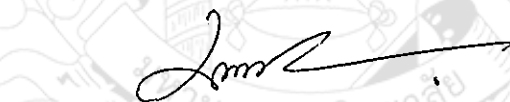
Accepted by the Graduate School, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Master's Degree.

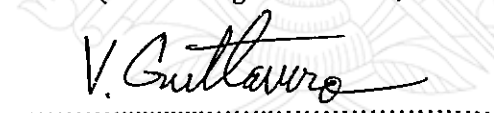

..... Dean of Graduate School
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn, Dr.)

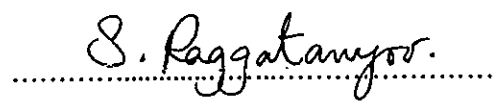
Thematic Committee

..... Chairman
(Phrakhrupaladsampipattanaviriyajarn, Dr.)

..... Advisor
(Dr. Suraphon Promgul)

..... Co-Advisor
(Mrs. Laongdao On-kok)

..... Member
(Phramaha Viroj Guttaviro, Dr.)

..... Member
(Dr. Salinee Raggatanyoo)

หัวข้อสารนิพนธ์	: การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	: ดาบตำรวจ ปวีศร อารยะธรรมโสภณ
สาขาวิชา	: รัฐศาสตรการปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.สุรพล พรหมกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: อาจารย์ละอองดาว อ่อนโก้
ปีการศึกษา	: 2553

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 แยกเป็นกำนันจำนวน 10 คน และผู้ใหญ่บ้านจำนวน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน คือ ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า ด้านการป้องกันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน ส่วนด้านการแก้ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์

ในการทำงานต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตโดยรวมทั้ง 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต สามารถแยกออกเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้คือ (1) ด้านการป้องกัน คือ ควรจัดอบรมให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน ควรจัดอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน ควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจและสอดส่องพฤติกรรมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ควรจัดแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด (2) ด้านการแก้ปัญหา คือ ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบว่าเยาวชนในหมู่บ้านที่เสพยาเสพติดมีกี่คนควรนำผู้ที่ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษาและควรให้ความรู้และหางานให้ผู้ที่ติดสิ่งเสพติดมีงานทำ

Thematic Title : **Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village Headmen in Chumphae District, Khon kaen Province**

Student's Name : **Pol. Sen. Sgt. Maj. Pawarisorn Arayathamsophon**

Department : **Government**

Advisor : **Dr. Suraphon Promgul**

Co-Advisor : **Mrs. Laongdao On-kok**

Academic Year : **B.E. 2553 (2010)**

ABSTRACT

The objectives of this thematic paper were as follows : 1) to study the Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen in Chumphae District, Khon Kaen Province, 2) to compare the Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen in Chumphae District, Khon Kaen Province, differently classified by their age, education, income and experience and, 3) to study some suggestions of the Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen in Chumphae District, Khon Kaen Province. Its instrument was a questionnaire. Its quantitative data were collected from the sampling group that was the Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen has been appointed legally in the year 2547 in Chumphae District, Khon Kaen Province, Village Chiefs have 10 persons and Village headmen have 93 persons, totaling 103 persons assigned by Krejcie and Morgan Table through the Stratified Random Sampling. There were two kinds of its analytical statistics; Descriptive Statistics were composed of frequency, percentage, mean, and standard deviation, and Inferential Statistics were One-WAY ANOVA or F-test.

The results of research were found as follows :

1) The Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen in Chumphae District, Khon Kaen Province, in two aspects, they were of the high level and when considering by each aspect, Participation in Drug Prevention at high level and with an average maximum it was found that the announcement through the village broadcasting tower

about the harmful effects of drugs to the people in the village, and Solution as a whole image, it was at a high level with an average maximum in suggestions of drug addicts to treatment. -

2) The results compared with the Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen in Chumphae District, Khon Kaen Province, differently classified by their age, education, income and experience found that the level of participation in the campaign was not significantly different.

3) The results suggestions of the Participation in Drug Prevention and Solution of Village Chiefs and Village headmen in Chumphae District, Khon Kaen Province, and when considering by each aspect found that (1) The Participation in Drug Prevention, it should provide training courses for Village Chiefs, Village headmen and community leaders. Also, It should instruct the young people and provide training courses for the young people in the village. Furthermore, it should nominate the volunteers or the government officials to investigate and take care of the young people who were addicted to drugs. It suggested that it should have drugs quizzes among the youth in the village (2) The Solution, it should be the duty of the Village Chiefs and the Village headmen to inform the government officials about the number of the addicted in the village, and it should take them to receive hospital or medical treatment. After that, it should provide them vocational course and find jobs for them.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ ดร.สุรพล พรหมกุล และนางละอองดาว อ่อนไถ่ก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะในการทำสารนิพนธ์และการแปลผลทางสถิติ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบคุณกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดีและมีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณประธานคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์และคณะกรรมการสอบทุกท่าน นอกจากนี้ขอขอบคุณ พันตำรวจเอก ดร.เนติพงศ์ ธาตุทำเล พันตำรวจเอก ภณกษ หารรษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกมล แพนพา และดาบตำรวจ ดร.สุบัน โยทุม คณะผู้เชี่ยวชาญที่อนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือในการทำสารนิพนธ์และที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ งานสารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในด้านการค้นคว้างานวิจัย เอกสาร และข้อมูลต่างๆ ในการทำสารนิพนธ์จนสำเร็จและตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอขอบคุณกัลยาณมิตรในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ศูนย์การศึกษาชุมแพ ผู้ให้กำลังใจที่ยิ่งใหญ่ในการต่อสู้ชีวิตและเพื่อนๆสาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 6 ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตลอดจนเป็นกำลังใจให้กันและกันจนสำเร็จการศึกษาได้ในครั้งนี้

คุณประโยชน์ที่เกิดจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอโน้มบอุชาพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ คุณบิดา มารดาผู้บังเกิดเกล้า ครูบาอาจารย์และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้ผู้วิจัยก้าวสู่ความสำเร็จได้ในครั้งนี้และขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว อารยะธรรม โสภณ ที่เป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด

ดาบตำรวจปวีศร อารยะธรรม โสภณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมุติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.6 คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	15
2.3 แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับผู้นำชุมชน	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน	24
2.5 ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	28
2.6 การแพร่ระบาดของยาบ้าและการป้องกันแก้ปัญหายาในในประเทศไทย	36
2.7 แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด	43
2.8 ลักษณะความเป็นไปของวัยผู้ใหญ่	51
2.9 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	52
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54

	๗	
2.11	สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	59
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย	60
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	60
3.2	เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง	61
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
3.4	การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	62
3.5	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	64
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	64
3.7	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	65
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
4.2	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล	68
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ตอนที่ 1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	69
ตอนที่ 2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	72
ตอนที่ 3	ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	76
ตอนที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น	89

บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
5.1 สรุปผลการวิจัย	92
5.2 อภิปรายผล	93
5.3 ข้อเสนอแนะ	100
5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	100
5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	102
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	107
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	108
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	111
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	117
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	119
ภาคผนวก จ ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)	126
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น	130
ภาคผนวก ช ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเกรซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม และค่าอำนาจจำแนก	133
ประวัติผู้วิจัย	136

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	
บทลงโทษสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับความเสียหาย	41
ตารางที่ 4.1	
แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ	69
ตารางที่ 4.2	
แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา	70
ตารางที่ 4.3	
แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้	70
ตารางที่ 4.4	
แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	71
ตารางที่ 4.5	
แสดงการสรุปค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาความเสียหายของก้านัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและด้านการแก้ปัญหา	72
ตารางที่ 4.6	
แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาความเสียหายของก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน	73
ตารางที่ 4.7	
แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาความเสียหายของก้านัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา	75
ตารางที่ 4.8	
แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของก้านัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุ	76
ตารางที่ 4.9	
แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ปัญหาความเสียหายของก้านัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพจังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุ	77

ตารางที่ 4.10	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ - กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามอายุ	77
ตารางที่ 4.11	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามอายุ	78
ตารางที่ 4.12	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามอายุ	78
ตารางที่ 4.13	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพจังหวัด ขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามอายุ	79
ตารางที่ 4.14	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นโดยรวม ทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	79
ตารางที่ 4.15	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา	80
ตารางที่ 4.16	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามระดับการศึกษา	80
ตารางที่ 4.17	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และ แก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามระดับการศึกษา	81
ตารางที่ 4.18	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษา	81

ตารางที่ 4.19	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษา	82
ตารางที่ 4.20	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตาม รายได้	82
ตารางที่ 4.21	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามรายได้	83
ตารางที่ 4.22	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามรายได้	83
ตารางที่ 4.23	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามรายได้	84
ตารางที่ 4.24	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามรายได้	84
ตารางที่ 4.25	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามรายได้	85
ตารางที่ 4.26	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมี ส่วนร่วมของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน	85
ตารางที่ 4.27	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกัน และ แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด ขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามรายได้	86

- ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ
กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน
จําแนกตามประสพการณ์การทำงาน 86
- ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด
ขอนแก่น ด้านการป้องกัน จําแนกตามประสพการณ์การทำงาน 87
- ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วม
ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
แก้ปัญหา จําแนกตามประสพการณ์การทำงาน 87
- ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด
ขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จําแนกตามประสพการณ์การทำงาน 88
- ตารางที่ 4.32 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัด
ขอนแก่น ด้านการป้องกัน 89
- ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกัน
และแก้ปัญหาหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอชุมแพ จังหวัด
ขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา 90

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 รูปกรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

59

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในประเทศไทยปี 2552 ยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้มีการแพร่กระจายในระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทั้งทางด้านสุขภาพและปัญหาอาชญากรรม ประชาชนขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้รัฐบาลได้ตระหนักถึง ความรุนแรงของปัญหาเสพติด ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดให้ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญของชาติที่ทุกหน่วยงานจะต้องร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางใน การแก้ไขและให้ความสำคัญกับการป้องกัน โดยเน้นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน เพื่อให้ปัญหาเสพติดลดลงหรือหมดไปโดยเร็ว นับเป็นการแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของ ยาเสพติด โดยการป้องกันที่ต้นเหตุมากกว่าการแก้ไขที่ปลายเหตุ ซึ่งฯพณฯ นายกรัฐมนตรี(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)ได้มอบหมายนโยบายการทำงานให้แก่ผู้บริหารของหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรประชาชน เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2552 โดยกำหนดให้มียุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน 7 โครงการหลัก ซึ่งได้แก่ ร้วชายแดน ร้วชุมชน ร้วสังคม ร้วโรงเรียน ร้วครอบครัว โครงการปราบปรามยาเสพติด โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟู เป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาล มีจุดมุ่งเน้นเพื่อลดปัญหายาเสพติด ขจัดความเดือดร้อนของประชาชน¹ จากแนวคิดดังกล่าวได้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาเพื่อให้“สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพคนและความเข้มแข็งของชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมใน

¹ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติที่ 1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน 7 โครงการหลัก, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2552), หน้า 3.

การตัดสินใจและลดสัดส่วนผู้อยู่ใต้เส้นความยากจนลงเหลือร้อยละ 4 ภายในปี 2554²

ฉะนั้นปัญหาสาธารณสุขที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้แนวทางการแก้ไขที่สำคัญอีกประการหนึ่ง นอกจากการเน้นการ “ปราบปราม” โดยเน้นที่บทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่อื่นๆ ของรัฐเป็นหลักแล้วยังต้องมี “การป้องกัน” ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน ชุมชนท้องถิ่น องค์กรท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ด้วยการป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำผิด ลดแรงกระตุ้นใจในการเสพยาเสพติด สร้างเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาสาธารณสุขอีกทางหนึ่งและในฐานะที่ผู้วิจัยรับราชการเป็นตำรวจ สังกัดสถานีตำรวจภูธรชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีหน้าที่ป้องกันปราบปรามผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยใช้มาตรการ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดแต่ก็ยังพบว่าไม่เพียงพอที่จะแก้ไขปัญหากเกี่ยวกับยาเสพติด ได้ จึง จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการร่วมระหว่างตำรวจกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำชุมชนใน อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น อันได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้ที่ประชาชนในพื้นที่ให้ความไว้วางใจโดยเลือกให้มาเป็นผู้นำของตนเองด้วย ความสมัครใจ

การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด น่าจะเป็น มาตรการที่สำคัญที่จะพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดได้ส่วน หนึ่ง เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมและคลุกคลีกับประชาชน และ ได้รับ ความเคารพจากประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแนะนำชักจูงหรือบอก กล่าวให้ทำสิ่งใด ชาวบ้านย่อมเต็มใจและปฏิบัติตามมากกว่าจะขัดขืน³ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของสภาวิจัยแห่งชาติ พบว่า ราษฎรปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้นำท้องถิ่นถึงร้อยละ 90 จึงนับได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในระดับสังคมชนบทของไทย

ดังนั้นจากปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น นับเป็นเหตุจูงใจสำคัญยิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ทั้งนี้เพื่อนำผลการ ศึกษาวิจัยไปปรับปรุง แก้ไขปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะเป็น ประโยชน์ต่อการวางแผนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ทำให้การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันจะเป็น ประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมต่อไป

²ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554), (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยชน, 2550), หน้า 4.

³กรมการปกครอง, ข้อมูลการปกครองท้องที่ปี 2543, (กรุงเทพมหานคร : สำนักการบริหาร การปกครองท้องที่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย), หน้า 13.

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมแตกต่างกัน

1.3.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมแตกต่างกัน

1.3.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมแตกต่างกัน

1.3.4 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 จำนวน 135 หมู่บ้าน แยกเป็นกำนัน 12 คน และผู้ใหญ่บ้าน 123 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 135 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรม ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการป้องกัน
- 2) ด้านการแก้ปัญหา

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่ หมู่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1.5.1 ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

1.5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน

1.5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

1.5.4 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

1.6 คำนียามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุข หมายถึง การปฏิบัติตนโดยให้ความร่วมมือและเข้าร่วมปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในโครงการหรือกิจกรรมซึ่งถูกจัดขึ้นโดยรัฐใน 2 ด้าน คือ ด้านการป้องกันและด้านแก้ปัญหาสาธารณสุข

ด้านการป้องกัน หมายถึง การรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน การประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน ดัดป้ายคำขวัญต่อต้านยาเสพติดตามต้นไม้และศาลาในหมู่บ้าน ตลอดจนการกำหนดแนวทางวิธีการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่ประชาชนรณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับประชาชน สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนประกอบอาชีพสุจริต สนับสนุนการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน ให้ความรู้แก่ประชาชนตามโครงการชุมชนเข้มแข็ง ดำเนินการโครงการปลูกพลังแผ่นดินโดยใช้กระบวนการลูกเสือชาวบ้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด จัดกิจกรรมเสริมสร้างด้านคุณธรรม/จริยธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนและประชาชน ชักชวน

ประชาชนเข้ารับการอบรมเมื่อเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด สนทนาเรื่องยาเสพติดกับผู้มาติดต่อราชการ จัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนอื่นในโครงการมทรรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อความยั่งยืน การสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด การจัดเวรยามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน

ด้านการแก้ปัญหา หมายถึง การแนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด ดูแลผู้ผ่านโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ติดตามดูแลผู้ติดยา/ผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด แจกข้อมูลผู้ค้ายาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แจกข้อมูลผู้เสพยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ชักชวนให้ประชาชนยอมรับผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดให้กลับเข้าสู่หมู่บ้าน จัดอบรมสำหรับผู้ติดยาเสพติดหลังจากผ่าน การบำบัดรักษาจัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้านไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ แนะนำในการรักษาฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกหรือแต่งตั้งให้เป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในเขตพื้นที่อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพยาเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพยาเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพยาทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง ก้มปัดให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วยทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่ได้หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มี ยาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (มาตรา 4)

อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) อายุระหว่าง 20 – 30 ปี 2) อายุระหว่าง 31 – 40 ปี 3) อายุระหว่าง 41– 50 ปี และ 4) อายุ 51 ปีขึ้นไป

การศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ประถมศึกษา 2) มัธยมศึกษา/เทียบเท่า 3) อนุปริญญา/ปริญญาตรี และ 4) สูงกว่าปริญญาตรี

รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับ สารนิพนธ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) รายได้ 1,000 – 2,000 บาท 2) รายได้ 2,001 – 3,000 บาท 3) รายได้ 3,001– 4,000 บาท และ 4) รายได้ 4,001 บาทขึ้นไป

ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับสารนิพนธ์ฉบับนี้ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ 1) ประสบการณ์ 1 – 3 ปี 2) ประสบการณ์ 4 – 6 ปี 3) ประสบการณ์ 7– 9 ปี และ 4) ประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของหน่วยงานและบุคคลต่างๆ ดังรวบรวมเรียบเรียงไว้ตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 2.3 แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับผู้นำชุมชน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- 2.5 ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
- 2.6 การแพร่ระบาดของยาบ้าและการป้องกันแก้ปัญหาภายในประเทศไทย
- 2.7 แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต
- 2.8 ลักษณะความเป็นไปของวัยผู้ใหญ่
- 2.9 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.11 สรุปกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม กิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น ย่อมเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะหลายวิธีการแตกต่างกันออกไปตามวัตถุประสงค์ทำให้แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามความเข้าใจ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

2.1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Peoples Participation) เป็นคำที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ทั้งวงราชการและนอกราชการ ได้มีสถาบันวิชาการ นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายไว้

แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความหมายของการมีส่วนร่วมอย่างถูกต้องและตรงกัน ได้มีผู้รู้ ได้ให้ความหมาย ดังนี้

กรรณิกา ชมดี ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยกระทำผ่านกลุ่มองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์¹

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านตามที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนคิดขึ้น หรือชาวบ้านเป็นผู้เสนอ โดยมี การเข้าร่วมในหลายระดับ เช่น การเข้าร่วมในการฟังเฉยๆ ฟังและออกความคิดเห็น ตลอดจนร่วมในการวางแผน ผู้เข้าร่วมมีแต่ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านทั่วไป²

ทนางศักดิ์ คุ่มไป๋น้ำ อ่างใน ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร ได้ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินการงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้ความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนการติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง³

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และแสดงออกซึ่งสิ่งที่มีแสดงออกซึ่งสิ่งที่เขาต้องการ แสดงออกซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญ และการแสดงออกซึ่งวิธีแก้ไข ปัญหาและลงมือปฏิบัติ โดยการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

¹กรรณิกา ชมดี, “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2534, หน้า 11.

²เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), หน้า 11-13.

³ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร, “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2548, หน้า 24-25.

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐทำการส่งเสริมชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กร อาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ เกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน
- 2) ความเคื้อคร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน
- 3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงร่วมกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำการที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น⁴

ปรัชญา เวสารัชช์ กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (people participation) ในกิจกรรมต่างๆ ของสังคมนั้น มิใช่เรื่องแปลกใหม่แต่ประการใด ประชาชนเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดมา นับแต่เริ่มเกิดชุมชนมนุษย์ การมีส่วนร่วมนี้เกิดได้ในหลายลักษณะ หลายรูปแบบวิธีการ หลายกิจกรรม และหลายวัตถุประสงค์⁵

พงษ์ธร จันทรสวัสดิ์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่บุคคลจะได้รับประโยชน์จากการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสถาบันการเมืองและสังคม ทั้งในด้าน การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามความก้าวหน้า ก่อให้เกิดการพัฒนาและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในสังคม⁶

⁴นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527), หน้า 182-187.

⁵ปรัชญา เวสารัชช์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2528, หน้า 61.

⁶พงษ์ธร จันทรสวัสดิ์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), 2540, หน้า 14.

อลิน ระพีพัฒน์ ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่างซึ่งไม่ใช่การกำหนดจากภายนอกแล้วให้ประชาชนเข้ามาร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหากทุกอย่างจะต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนคิดเอง ซึ่งอาจแบ่งการมีส่วนร่วมออกได้ 5 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- 2) การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่มาของปัญหา
- 3) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการและวางแผนในการแก้ปัญหา
- 4) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน
- 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล วิเคราะห์และอุปสรรคและปัจจัยที่มีส่วนทำให้เกิดผลสำเร็จ⁷

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นได้นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่นและพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง⁸

พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์ ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องมีขึ้นโดยตลอด ตั้งแต่การร่วมวางแผนโครงการ การเสาะเสาะกำลัง แรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชนบทนั้น⁹

⁷อลิน ระพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527), หน้า 100.

⁸ยูวัฒน์ วุฒิเมธี, หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2525), หน้า 25.

⁹พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์, การสร้างพลังชุมชนและการพัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527), หน้า 32.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ทั้งในส่วนบุคคล กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

- 1) ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน
- 2) ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน
- 3) ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือวาง โครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
- 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม
- 5) ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 6) ร่วมการลงทุนในกิจกรรมของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง
- 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
- 8) ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษา โครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไว้จากบุคคลภายนอก หรือองค์กรต่าง ๆ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไป¹⁰

สุจินต์ ดาววีระกุล ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึงกระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้าร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเอง และมีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการกำหนดกรอบแนวคิดจากบุคคลภายนอก¹¹

¹⁰ไพรัตน์ เตชะรินทร์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2527), หน้า 24.

¹¹สุจินต์ ดาววีระกุล, “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการพัฒนาหมู่บ้าน”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณเจติวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2527, หน้า 22.

¹²ชินวัณณ์ เสือป่า, “ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณเจติวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2544, หน้า 36.

ชินวัฒน์ เสือป่า ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชาวชนบทว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันของทุกฝ่าย และยังคงอาจเป็นการฟูพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นได้ในบั้นปลาย จุดเริ่มต้นของประชาชนคือ เริ่มต้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น ในเรื่องของการสร้างแหล่งกักน้ำฝน การศึกษา ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านั้นจะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชนบท ในท้องถิ่นนั้นๆ จริงๆ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้น เพื่อการพัฒนาและยังเป็นกระบวนการปรับปรุงการทำงานหรือกิจกรรมของกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น¹²

ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดไว้ว่า น่าเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ส่วนหนึ่ง แต่มาตรการนี้จะมีสัมฤทธิ์ผลได้จะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายให้การช่วยเหลือ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำหมู่บ้านและหัวหน้าครอบครัวที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมคลุกคลีอยู่กับประชาชนและครอบครัวของตนเอง ได้รับความเคารพนับถือจากประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด การที่ผู้ใหญ่บ้านแนะนำชักจูงหรือบอกกล่าวให้ทำสิ่งใด ประชาชนย่อมเต็มใจและปฏิบัติตามมากกว่า¹³

วรางคณา วัฒนโย ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของสาธารณชน คือ กระบวนการที่นำเอาความต้องการ ค่านิยมของสาธารณชน ผสมเข้าไปกับการดำเนินการตัดสินใจของรัฐ กระบวนการมีส่วนร่วมของสาธารณชน จึงเป็นสื่อกลางสองทางด้วยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปสู่ การตัดสินใจที่ดีกว่า¹⁴

¹³ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร, “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2548, หน้า 3.

¹⁴วรางคณา วัฒนโย, แนวคิดการมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540), หน้า 18.

¹⁵บุษบง พุฒพรหม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), 2545, หน้า 23.

บุษบง พุดพพรหม ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การเพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ได้

จากความหมายและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น อาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนได้มีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น เพื่อนำมาซึ่งการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ การมีส่วนร่วมสามารถทำได้ในหลายรูปแบบดังที่ได้กล่าวแล้ว แต่การที่จะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจอยากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น จำเป็นต้องมีแรงจูงใจเป็นสิ่งพาไปสู่การมีส่วนร่วมได้ในที่สุด

2.1.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียนเพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือซึ่ง การเกลี้ยกล่อมมีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหามาจากการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะเกิดผลดี ผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องนี้จะเกลี้ยกล่อมโดยเฉพาะในเรื่องของ ความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow ที่เรียกว่า ลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy Of Needs) คือ ความต้องการของคนเป็นไปตามลำดับจากน้อยไปหามาก มีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้

1) ความต้องการทางด้านสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Survival Needs) ได้แก่ ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และความต้องการทางเพศ เป็นต้น

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต (Safety and Security Needs) ได้แก่ ความต้องการที่จะอยู่อย่างมีความปลอดภัยจากการถูกทำร้ายร่างกายหรือถูกขโมยทรัพย์สินหรือความมั่นคงในการทำงานและการมีชีวิตอยู่อย่างมั่นคงในสังคม

3) ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ได้แก่ ความต้องการความรักความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

4) ความต้องการจะมีเกียรติยศชื่อเสียง (Self Esteem Needs) ได้แก่ ความภาคภูมิใจ ความต้องการดีเด่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะให้ได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ความต้องการด้านนี้ เป็นความต้องการระดับสูงที่เกี่ยวกับความมั่นใจในตัวเอง ในเรื่องความรู้ความสามารถและความสำคัญของบุคคล

5) ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self Actualization Needs) เป็นความต้องการในระดับสูง ซึ่งเป็นความต้องการที่อยากจะทำให้เกิดความสำเร็จทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความต้องการนี้จะเป็นความต้องการพิเศษของบุคคลที่จะพยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นแนวทางที่ดีที่สุดตามที่ตนคาดหวังไว้ การเกลี้ยกล่อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของประชาชนได้ โดยเฉพาะถ้าวิธีการเกลี้ยกล่อมมีความน่าสนใจและตรงกับความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน และนอกจากวิธีการเกลี้ยกล่อมแล้ว ความเคารพศรัทธาที่มีต่อผู้เกลี้ยกล่อมก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ ได้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่า ในสังคมไทยมีหลายบุคคลและหลายสถาบันที่อยู่ในฐานะที่เป็นที่เคารพศรัทธาของคนในสังคม สามารถโน้มน้าวจิตใจของประชาชนไปสู่การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ หนึ่งในจำนวนนั้นก็คือ พระสงฆ์¹⁵

น.อาน วุฒติกรรมรักษา ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของ ตำบลกุ่มพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า

1. ประมาณ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสร้างงานในชนบททั้ง 5 ขั้นตอน ของการพัฒนาชุมชน
2. ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจในระดับที่ดีกว่า เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการแตกต่างกับผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่า ทั้งในลักษณะและปริมาณของการเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับที่ดีกว่า มีลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ กำหนด การวางแผน การตัดสินใจเลือกโครงการ การดำเนินการ การติดตามผลไม่แตกต่างจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจในระดับด้อยกว่า แต่มีปริมาณการเข้ามามีส่วนร่วมแตกต่างกัน
3. ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมในระดับที่ดีกว่า เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการแตกต่างกันกับผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมด้อยกว่า ทั้งในลักษณะปริมาณและการเข้ามามีส่วนร่วม กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นมีลักษณะและปริมาณการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดความต้องการ การวางแผนการตัดสินใจ เลือกโครงการ ดำเนินการ ติดตามผลมากกว่าประชาชนธรรมดา
4. ผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะเข้ามามีส่วนร่วมการจัดทำโครงการมากกว่าผู้ที่มีระดับ

¹⁵บุญบง พุฒพรหม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า 31.

การศึกษาต่างๆ จะเข้าร่วมดำเนินงานพอๆ กัน ราษฎรทุกระดับ การศึกษาส่วนใหญ่จะสละแรงงาน รongลงมา ได้แก่ การบริจาคเงิน การบริจาควัสดุ

5. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำโครงการสูงกว่ากลุ่มอาชีพอื่น การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการสูง ทุกกลุ่มอาชีพมีลักษณะการมีส่วนร่วมคล้ายคลึงกัน คือ เข้าร่วมโดยสละแรงงานเป็นอันดับหนึ่ง รongลงมาคือ การบริจาคเงิน และวัสดุสิ่งของ¹⁶

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2.1 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคนที่เราเคารพให้การยอมรับและยกย่อง โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงออกเกี่ยวกับการปรับปรุงวิถีชีวิตของเขา

2) งานพัฒนาเป็นงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องให้คนหนุ่มมากเหล่านี้ได้มีสิทธิ์มีเสียงในการแสดงออก

3) กลยุทธ์ทั้งหลายในการพัฒนายังไม่สามารถส่งผลถึงกลุ่มประชาชนผู้ค้อย โอกาสและยากจน และในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลให้กลุ่มคนผู้ได้เปรียบมีโอกาสมากขึ้น จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น

4) ที่ผ่านมพบว่า มีโครงการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยวิธีให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรวมกลุ่มและจัดตั้งองค์กรประชาชน ในขณะที่เดียวกันมีโครงการที่ล้มเหลวเป็นจำนวนมากเนื่องจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

5) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการปฏิบัติการเป็นกลุ่มหรือของกลุ่มอันเป็นผลมาจากความรู้สึกผูกพันของสมาชิกแต่ละคนที่เข้ามาร่วมเพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขา และในขณะเดียวกันได้ประโยชน์แก่ส่วนรวมด้วย การมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

¹⁶นอ่าน วุฑฒิกรรมรักษา, “ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบล คุ่มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), 2526, หน้า 14.

6) ประชาชนย่อมรู้ว่า คนกำลังต้องการอะไร มีปัญหาอะไร และอยากแก้ปัญหาอย่างไร ถ้าให้โอกาสแก่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนา ย่อมช่วยให้สนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนได้ดีกว่า¹⁷

กรณีกา ชมดี ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1. ระยะเวลาที่ประกอบอาชีพในหมู่บ้านและเคยเป็นสมาชิกกลุ่มอื่นๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง จำนวนที่ดินที่ ถือครอง และรายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. การจงใจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล ครู คณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการชุมชน เจ้าหน้าที่โครงการสารภี เจ้าหน้าที่เกษตรและพัฒนาการมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ

4. การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับแบบของการมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุม ออกวัสดุ การร่วมเป็นผู้ริเริ่มออกแรง ร่วมออกเงิน การเป็นคณะกรรมการและการร่วมเป็นผู้นำ ไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.3 แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวกับผู้นำชุมชน

2.3.1 ความหมายของผู้นำและผู้นำชุมชน

ได้มีผู้ให้ความหมายของผู้นำและผู้นำชุมชน ไว้ดังนี้

อุทัย หิรัญโต ให้ความหมายว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่สามารถจูงใจหรือชักชวนบุคคลอื่นให้มีทัศนคติและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปตามที่ผู้นำปรารถนา¹⁸

¹⁷ ร้อยตำรวจเอก อัครบุตร อัครสุขบุตร, “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า 25.

¹⁸ อุทัย หิรัญโต, ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โอเคียน สโตร์, 2524), หน้า 20.

ยูพินพรอด สุขเสณี กล่าวว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งให้มีตำแหน่งสูงสุดในงานใดงานหนึ่ง ทำหน้าที่วางแผน สั่งการ ประเมินผล อำนวยการให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งก็คล้ายคลึงกับประเสริฐ เกษตรมาลา ที่กล่าวว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่ถูกแต่งตั้ง หรือได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้า มีความรู้ ความชำนาญ มีทัศนคติของการเป็นผู้นำที่ดีมีคุณภาพ¹⁹

ประยุทธ์ สุวรรณโกษา และทองคุณ หงส์พันธุ์ ให้ความหมายว่า ผู้นำชุมชน คือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพประกอบด้วยมีคุณลักษณะและความสามารถเป็นพิเศษ ซึ่งคนในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นให้ความเคารพนับถือและเชื่อฟัง

เกติณี ขายะนันท์ ให้คำนิยามว่า ผู้นำชุมชน หมายถึง บุคคลที่เป็นที่ยอมรับของคนในแต่ละท้องถิ่นนั้นให้เป็นศูนย์กลาง หรือจุดเริ่มต้นแห่งการเปลี่ยนแปลงที่บุคคลอื่นในท้องถิ่นส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะคล้อยตามในการเลียนแบบ และปฏิบัติตามทั้งในลักษณะผู้นำแบบเป็นทางการ และลักษณะผู้นำแบบไม่เป็นทางการ จากความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำชุมชน

สรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนเป็นบุคคลที่มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของคนในท้องถิ่นและเป็นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้ง หรือแต่งตั้ง ให้เป็นผู้นำที่เป็นทางการและเป็นผู้นำที่ไม่มีตำแหน่งเป็นทางการในงานใดงานหนึ่ง ซึ่งในงานวิจัยนี้ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2.3.2 ความจำเป็นที่ต้องมีผู้นำ

อริสโตเติล (Aristotle) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่ต้องมีผู้นำไว้ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีนิสัยชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อนติดต่อกันทั้งชายหญิง ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยร่วมกันและความอยู่รอด เป็นการตอบสนองสัญชาตญาณของมนุษย์ เมื่อมนุษย์มาอยู่ร่วมกันเช่นนี้ ย่อมก่อให้เกิดชุมชน ในชุมชนนั้นแต่ละคนย่อมมีนิสัยบุคลิกภาพ ความรู้และทักษะแตกต่างกันออกไป ซึ่งคุณลักษณะที่แตกต่างกันนั่นเองเป็นเครื่องผลักดันให้บางคนเป็นผู้นำ และบางคนเป็นผู้ตาม หากไม่เกิดกลุ่มหรือไม่เกิดชุมชนสังคมก็ไม่เกิดผู้นำ และเกี่ยวข้องกับกระบวนการทั้งหมดของกลุ่ม

2.3.3 ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นผู้นำ

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นผู้นำ มีดังนี้

1) ลักษณะความแตกต่างของคนในกลุ่ม เช่น ค่านิยม ความเชื่อ สติปัญญา ความสามารถ บุคลิกภาพ ฯลฯ ซึ่งลักษณะความแตกต่างกันของบุคคลทำให้เกิดความขัดแย้งจึงจำเป็นต้องมีผู้นำขึ้น เพื่อที่จะประสานชักจูงให้คนในกลุ่มเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสามารถที่จะร่วมมือทำงานให้

¹⁹ยูพินพรอด สุขเสณี, ตำราผู้นำชุมชน : สงขลา, (สงขลา : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2523), หน้า 15.

บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายงานนั้นได้

2) เหตุสืบเนื่องจากการบริหารงานและการติดต่อประสานงาน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีในทุกๆ กลุ่ม ดังนั้นตำแหน่งหน้าที่ของผู้นำจึงเกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ชักจูงให้บุคคลร่วมมือกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3) กลุ่มต้องการมีผู้ช่วยควบคุมให้เรียบร้อยเพราะกลุ่มที่ไม่มีผู้นำจะมีสภาพวุ่นวายไม่เป็นระเบียบ ไม่มีกฎเกณฑ์ ดังนั้นการมีผู้นำจึงมีประโยชน์ต่อกลุ่มมาก จะช่วยนำทางที่ถูกต้องทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม²⁰

2.3.4 สิ่งที่กำหนดการเป็นผู้นำชุมชน

1) ตำแหน่ง ลักษณะตำแหน่งที่สำคัญๆ ที่มีเกียรติในหมู่บ้าน ซึ่งอาจได้มาโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้งก็ตาม บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้นในท้องถิ่น จะเปรียบเสมือนผู้นำท้องถิ่นตามขอบเขตงาน ความรับผิดชอบของตำแหน่งโดยปริยาย

2) จำนวนตำแหน่งที่รับผิดชอบ ผู้ที่เป็นผู้นำชุมชนมักจะได้รับตำแหน่งรับผิดชอบงานต่างๆ ทั้งทางราชการกึ่งราชการ หรือตำแหน่งที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์ หลายตำแหน่ง ผู้ใดที่มีตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีความสำคัญที่สุดและจำนวนมากที่สุดในท้องถิ่นนั้นจะเป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีอิทธิพลสูงสุดในท้องถิ่นนั้น

3) การศึกษา โดยปกติผู้ที่มีการศึกษาสูงสุด ได้รับการเลือกตั้งเป็นสารวัตร กำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือตำแหน่งทางราชการอื่น ๆ และถ้ามีอิทธิพลประกอบจะสามารถรับตำแหน่งเป็นกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือตำแหน่งที่สูงที่สุดในท้องถิ่น อย่างน้อยจะเป็นผู้นำท้องถิ่นในทางราชการของท้องถิ่น นั้นๆ ถ้าใครมีปัญหา มักจะไปสอบถาม ขอฟังฟังในการตัดสินใจประกอบการอยู่เสมอ

4) ฐานะทางเศรษฐกิจ ผู้ที่ร่ำรวยมักเป็นบุคคลที่มีอิทธิพล ที่ทำให้บุคคลอื่นในท้องถิ่นคล้อยตามได้ง่าย ดังนั้นผู้ที่ร่ำรวยที่แม้บางครั้งจะมีความประพฤติหรืออุปนิสัยไม่เหมาะสม แต่ถ้าร่วมมือให้ความสนใจกิจกรรมของท้องถิ่นก็มักได้รับเลือกเป็นผู้นำชุมชนได้โดยง่ายถ้าบุคคลนั้นมีความ โอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้วยแล้ว ยิ่งทำให้บุคคลนั้นเป็นผู้นำท้องถิ่นเด่นชัดขึ้น

5) อายุและเพศ เพศหญิงมักไม่สนใจในกิจกรรมต่างๆ เชิงปฏิบัติลักษณะทางบริหาร ดังนั้น ผู้นำท้องถิ่นเกือบทั้งหมดจึงเป็นเพศชาย ขณะเดียวกันขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยแต่โบราณให้เกียรติยกย่องผู้อาวุโส ยิ่งในชนบทห่างไกลที่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีอย่างเหนียว

²⁰จำเนียร โชติช่วง และคณะ, ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุณพลอักษรกิจ, 2526), หน้า 8.

แน่น ยิ่งจะทำให้ความเชื่อถือและยึดถือผู้ที่มีอายุสูงสุดเป็นผู้นำทางจิตใจสำหรับคำขอปรึกษาแนะนำอยู่เสมอ

6) สภาพครอบครัวและญาติพี่น้อง คนในชุมชนมักจะอยู่กัน ในลักษณะเครือญาติทำให้สภาพครอบครัวและญาติพี่น้องมีอิทธิพลสูงต่อการกำหนดการเป็นผู้นำ เพราะบุคคลเหล่านี้จะรวมกันเลือกบุคคลที่เป็นพวกตัวขึ้นมาเป็นผู้นำ และมักรวมกันต่อสู้การขัดแย้งกับบุคคลอื่นถ้าความคิดเห็น ไม่ตรงกัน ซึ่งความขัดแย้งในท้องถิ่นจะเป็นไปในเชิงการต่อสู้กันระหว่างกลุ่มมากกว่าระหว่างบุคคล ด้วยเหตุนี้จึงพบอยู่เสมอว่า ในท้องถิ่นที่มีวงศ์ตระกูลใดวงศ์ตระกูลหนึ่งมีญาติพี่น้องมาก ยิ่งทำให้ วงศ์ตระกูลนั้นเป็นผู้นำท้องถิ่นเด่นชัดขึ้น

7) ความประพฤติดีมีศีลธรรมและยึดมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี คนส่วนใหญ่ในชนบทเชื่อเรื่องบุญกรรม การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วอยู่เป็นอันมาก ผู้ที่ได้รับการยกย่องเชื่อถือเลือกให้เป็นผู้นำมักได้แก่บุคคลที่มีความประพฤติ โอบอ้อมอารี มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม อยู่ในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณี และ ศีลธรรม

8) ความกระตือรือร้นในการที่จะทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ถ้าบุคคลใดมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมจะถูกเลือกให้เป็นผู้นำท้องถิ่น ซึ่งบุคคลนี้จะมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาท้องถิ่น

9) ความกว้างขวางรู้จักบุคคลอื่น บุคคลที่รู้จักคบหาบุคคลอื่นเป็นจำนวนมากทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน โดยเฉพาะการรู้จักคบหากับผู้ที่มีตำแหน่งสูง ทางราชการของหน่วยงานต่าง ๆ หรือรู้จักคุ้นเคยผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ บุคคลเหล่านี้จะสร้างความเชื่อถือทางใจให้คนในท้องถิ่นยอมรับให้เป็นผู้นำได้ง่าย เนื่องจากบุคคลเหล่านี้จะช่วยทำประโยชน์ให้แก่ท้องถิ่นส่วนร่วมได้ดี

10) ความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งนี้เป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่ทำให้ผู้นำเกิดขึ้นได้มากมายหลายสถานการณ์ ทั้งนี้เพราะคนในท้องถิ่นส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ผู้ใดก็ตามที่สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้ดีถูกต้องตรงตามความต้องการของคนในท้องถิ่นแล้วจะได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำในสถานการณ์นั้น ๆ ทั้งนี้ ความเป็นผู้นำท้องถิ่นจะเกิดขึ้น ได้มากที่สุดกับบุคคลที่ช่วยแก้ปัญหาในท้องถิ่นทั้งส่วนตัวและส่วนรวมได้มากที่สุด โดยทั่วไปความสามารถในการแก้ไขปัญหาจะเป็นสิ่งที่กำหนดความเป็นผู้นำท้องถิ่นได้เด่นชัด²¹

²¹ ประยุทธ์ สุวรรณ โกษา และทองคุณ หงส์พันธุ์, การสัมมนาเจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชนบท, อ้างแล้ว, หน้า 10.

2.3.5 วัตถุประสงค์ของการมีผู้นำชุมชน

วัตถุประสงค์ของการมีผู้นำชุมชน ดังนี้

1) หากพิจารณาวัตถุประสงค์ของรัฐและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่หน่วยงานเหล่านี้จะมีบทบาทกระตุ้นให้เกิดผู้นำชุมชนเกิดขึ้นเพื่อผลประโยชน์ของหน่วยงานและเป็นการบริการคนในท้องถิ่นและในเวลาเดียวกัน จึงมีวัตถุประสงค์ของการมีผู้นำดังนี้

1.1 เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและคนในท้องถิ่นที่หน่วยงานนั้นจะเข้าไปดำเนินงานบริการช่วยเหลือ

1.2 เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการแพร่กระจายข่าวสาร และความรู้ข่าวสาร ประสบการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่หน่วยงานนั้นต้องการจะเผยแพร่ไปให้คนในท้องถิ่นได้ทราบ

1.3 เพื่อให้เป็นหลักคำปรึกษาและเป็นแหล่งสนับสนุน การยอมรับของคนในท้องถิ่น ต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

1.4 เพื่อให้เป็นตัวแทนของคนในท้องถิ่นที่จะรวบรวมปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นนำมาเสนอต่อหน่วยงาน ขณะเดียวกันก็ควรเป็นบุคคลที่จะเป็นผู้ริเริ่มการพัฒนาสังคมในท้องถิ่นให้ก้าวหน้าตลอดเวลา

1.5 เพื่อให้ทำหน้าที่รับผิดชอบสิ่งต่างๆ ที่หน่วยงานจะนำเข้ามาบริการให้แก่คนในท้องถิ่นนั้น

2) วัตถุประสงค์ของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่กำหนดความเป็นผู้นำท้องถิ่น คือ ความเหมาะสมในการตอบสนองสถานการณ์ต่างๆ ให้เกิดมีประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากที่สุด ดังนั้นการที่ต้องมีผู้นำท้องถิ่นจึงเกิดจากความสามารถในการแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นตามแต่สถานการณ์ โดยอาจแยกวัตถุประสงค์ของการมีผู้นำท้องถิ่นได้ดังนี้

2.1 เพื่อทำหน้าที่ติดต่อขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ให้กับคนในท้องถิ่นความช่วยเหลือที่ต้องการก็ได้แก่คำแนะนำในการออกไปทำงานนอกหมู่บ้าน การขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาล

2.2 เพื่อทำหน้าที่ตัดสินใจ หรือ โกล่เกลี่ยกรณีพิพาทต่าง ๆ รวมถึงการตัดสินใจในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสถานการณ์ไป

2.3 เพื่อทำหน้าที่พัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของการมีผู้นำท้องถิ่นของคนในชนบท เช่น เป็นกรรมการหมู่บ้าน หรือเป็นกรรมการประจำโครงการ สำหรับการศึกษาหรือพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ

2.4 เพื่อให้คำแนะนำหรือข่าวสารต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ เพราะผู้ที่ถูกเลือกมาเป็นผู้นำส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความกว้างขวางในด้านสังคมภายนอก สามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ราชการได้

สะดวกและมีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์สูง คนในท้องถิ่นชนบทจึงต้องการข่าวสารและคำแนะนำทางด้านต่าง ๆ จนผู้ที่เขาเลือกให้เป็นผู้นำท้องถิ่นอย่างมาก

2.5 เพื่อให้การดำเนินการบริการสาธารณะ ด้วยความเสียสละแก่คนในท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นที่ถูกเลือกตั้งขึ้นมาส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่เคยให้บริการช่วยเหลือแก่คนในท้องถิ่น หรือทำตัวเป็นประโยชน์แก่คนในท้องถิ่นส่วนรวมมากอย่างมาคดังนั้น เมื่อได้รับการกระตุ้นจากภายนอกบุคคลเหล่านี้ จะกลายเป็นผู้นำท้องถิ่นไปโดยปริยาย²²

2.3.6 คุณสมบัติเฉพาะของผู้นำ

คุณสมบัติเฉพาะของผู้นำ มีดังนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการกระทำ การพูด การคิด
2. ผู้มีความปรารถนาในการร่วมมือกับบุคคลอื่นอย่างจริงจัง
3. ผู้มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและทักษะ
4. ผู้มีความเข้าใจในความรู้ ความสามารถและความรู้สึกของบุคคลอื่น
5. ผู้เป็นเจ้าของความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ
6. ผู้มีวิญญูณ ในการให้บริการแก่คนอื่น
7. ผู้มีความกล้าและมีความพยายามอย่างไม่ลดละ โดยอาศัยสัจจะเป็นที่ตั้ง²³

2.3.7 ประเภทและแบบของผู้นำชุมชน

ประเภทและแบบของผู้นำชุมชน ได้มีผู้ศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

ประเภทผู้นำชุมชนตามลักษณะตำแหน่งบริหารงานแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้นำชุมชนประเภทที่เป็นทางการ และผู้นำชุมชนประเภทที่ไม่เป็นทางการ

1. ผู้นำชุมชนประเภทที่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำชุมชนที่เกิดจากการมีตำแหน่งหน้าที่ การงานรับผิดชอบเรื่องใดเรื่องหนึ่งในท้องถิ่น โดยเฉพาะและทำให้คนในท้องถิ่นเองที่ได้รับการเลือกตั้ง แต่งตั้งจากคนในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ หรือจากการแต่งตั้งจากคนในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ หรือจากอาสาสมัคร ทำให้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำด้านต่างๆ ผู้นำแบบเป็นทางการนี้มีตำแหน่งระบุชัดเจน โดยบุคคลหนึ่งๆ จะเป็นผู้นำที่เป็นทางการในด้านใดด้านหนึ่งเพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้น แบ่งตามลักษณะการดำเนินการได้ 7 ลักษณะคือ

²² เกศณี ชახะนันท์, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาผู้นำเยาวชนชนบทและผู้นำท้องถิ่น, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536), หน้า 25.

²³ พจน์ บุญเรือง, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการศึกษาประชากร, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536), หน้า 8.

1.1 ผู้นำทางการปกครองเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผนทางราชการ สนใจในสถานการณ์บ้านเมือง เป็นที่พึงให้คำแนะนำช่วยเหลือแก่คนในท้องถิ่นได้ ผู้นำในลักษณะนี้ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย หรือผู้นำที่ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทย เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

1.2 ผู้นำด้านความมั่นคง เป็นผู้ที่มีจิตใจกล้าหาญ เป็นที่ยอมรับนับถือด้านการต่อสู้ปราบปรามโจรผู้ร้ายพวกมิจฉาชีพต่าง ๆ ผู้นำลักษณะนี้ได้แก่ ตำรวจ ทหาร หรือคนในท้องถิ่นที่อาสาสมัครเข้ารับตำแหน่งเป็นอาสาป้องกันชาติ เป็นต้น

1.3 ผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ที่สนใจในเรื่องการศึกษาวิชาการทางด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีประสบการณ์ความรู้กว้างขวาง คนในท้องถิ่นจะมาปรึกษาหารือ ขอความรู้ในเรื่องต่างๆ อยู่เสมอ ผู้นำลักษณะนี้ได้แก่ ครู อาจารย์ เป็นต้น

1.4 ผู้นำทางด้านสาธารณสุข เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง สุขภาพอนามัย สุขากิจบาลของประชาชน ร่วมปรับปรุงหมู่บ้านให้สะอาด เป็นระเบียบ ทำตนเป็นตัวอย่างและ ให้คำปรึกษาแก่ประชาชนเวลาเจ็บป่วย ได้แก่ แพทย์ประจำตำบล เป็นต้น

1.5 ผู้นำทางการประกอบอาชีพ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับส่งเสริมอาชีพลักษณะต่าง ๆ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่ทำให้บุคคลในอาชีพต่าง ๆ ยอมรับยกย่องให้เป็นผู้นำได้ เช่น ผู้นำทางการประกอบอาชีพเกษตร ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาชีพ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นต้น

1.6 ผู้นำเยาวชน เป็นผู้ที่สนใจและมีความรู้ ที่จะพัฒนาเยาวชนในหมู่บ้านมุ่งส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ หรือการใช้เวลาว่างของชาวบ้านให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทำงานด้านการพัฒนาเยาวชน ของกรมพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

1.7 ผู้นำทางสถาบันเศรษฐกิจ และศาสนา ได้แก่ ผู้ที่มีบทบาทความสำคัญต่อ การผลิต การจำหน่ายของท้องถิ่น เช่น พ่อค้า เจ้าหน้าที่ของกระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น จัดเป็นผู้นำทางสถาบันเศรษฐกิจ สำหรับผู้นำทางสถาบันศาสนาที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ สมภาร เจ้าอาวาสของวัดต่างๆ เป็นต้น

2. ผู้นำชุมชนประเภทไม่เป็นทางการ ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นที่เกิดจากสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเป็นพิเศษ ความเป็นผู้นำท้องถิ่นแบบไม่เป็นทางการอาจเกิดขึ้นตลอดเวลาและเกิดขึ้นได้มากมายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป²⁴

²⁴โกศลณี ชายะนันท์, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาผู้นำเยาวชนชนบทและผู้นำท้องถิ่น, อ่างแล้ว, หน้า 8.

อนึ่งลักษณะผู้นำชุมชนประเภทที่เป็นทางการ แตกต่างจากผู้นำชุมชนประเภทที่ไม่เป็นทางการอย่างเห็นได้ชัด คือ ผู้นำชุมชนประเภทที่ไม่เป็นทางการจะไม่มีตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งสำหรับการเป็นผู้นำนั้นอย่างถาวร และความเป็นผู้นำในลักษณะนั้น ๆ จะหายไปรวดเร็วกว่าผู้นำท้องถิ่นแบบเป็นทางการ และผู้นำแบบไม่เป็นทางการอาจจะเป็นบุคคลเดียวกับผู้นำที่เป็นทางการก็ได้ เช่น กำนันที่เป็นผู้นำทางการเมือง การปกครอง และประสบความสำเร็จในการทำไร่ข้าวโพดจนร่ำรวย เป็นที่ยอมรับว่ามีความสามารถในการทำไร่ข้าวโพดเหนือกลุ่มบุคคลอื่น กำนันผู้นี้จะกลายเป็นผู้นำทางการเกษตรแบบไม่เป็นทางการ²⁵

2.3.8 บทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชน

บทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้สนใจริเริ่มกิจกรรมต่าง ๆ ในด้านแนวความคิด และการปฏิบัติเพื่อท้องถิ่นส่วนรวม
- 2) เป็นผู้ตัดสินใจใกล้เคียงกรณีพิพาทรักษาความสงบเรียบร้อยของท้องถิ่น โดย ส่วนรวม
- 3) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ของท้องถิ่นเป็นผู้ติดต่อกับสังคมภายนอกมากกว่าบุคคลอื่น ซึ่งมักจะเป็นผู้ได้รับการสนับสนุนเชื่อถือจากหน่วยงานต่างๆ โดยตรง ซึ่งทำให้ผู้นำท้องถิ่นมีโอกาสเผยแพร่ และกระจายข่าวสารทางด้านต่าง ๆ ให้แก่คนในท้องถิ่นได้กว้างขวางขึ้น
- 4) เป็นตัวอย่างในการที่จะชักจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามในลักษณะพฤติกรรมที่ผู้นำท้องถิ่นนั้นพึงปรารถนา
- 5) เป็นผู้รับผิดชอบทุกข์สุขของคนในท้องถิ่น รวมทั้งการวางแผนการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้สังคมท้องถิ่นดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีคุณภาพ
- 6) เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและบริการด้านต่าง ๆ แก่บุคคลในท้องถิ่นได้มากกว่าบุคคลอื่น²⁶

²⁵ จิตรพรหม กาญจนะจิตรา, การพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520), หน้า 26.

²⁶ เกศินี ชายะนันท์, เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาผู้นำเยาวชนชนบทและผู้นำท้องถิ่น, อ่างแก้ว, หน้า 30.

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน ได้กล่าวถึงนโยบายของคณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ มุ่งหาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา เพื่อบรรเทาผลกระทบทางสังคมอันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจ และภาวะยากจนที่มีต่อคนไทยทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังดำเนินการเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปสังคมให้เกิดลักษณะประชาสังคม ที่มีการพัฒนาแบบองค์รวมโดยมุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาตามแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 คณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ จึงเห็นชอบให้ใช้แนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา และการเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นให้สามารถปกครองตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กรอบพัฒนาประชารัฐของประเทศ ตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 เป็นแนวทางสำคัญในการแก้ไขวิกฤตของประเทศ โดยใช้ความเข้มแข็งของชุมชนเป็นฐานสำคัญในการลดผลกระทบทางสังคมและสร้างกระบวนการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต และให้ส่วนราชการร่วมมือในการส่งเสริม ความเข้มแข็งของชุมชน โดยการปรับเปลี่ยนความคิดทำที่จากผู้มีบทบาทในการริเริ่มดำเนินการพัฒนาเองทุกอย่างมาเป็นผู้กระตุ้นสนับสนุน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมมือร่วมใจ และพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานร่วมกับภาคีการพัฒนาทุกฝ่าย เพื่อผลักดันสังคมให้เข้มแข็ง

2.4.1 การพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง

จากแนวคิดความคิดของการพัฒนาโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งมีความหมายถึง การพัฒนาของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน

การพัฒนาของประชาชน เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนโดยการฝึกอบรมหรือการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชน

การพัฒนาเพื่อประชาชน เป็นการพัฒนาของหน่วยงานภายนอกชุมชนที่ดำเนินงานให้กับประชาชน โดยคำนึงถึงและดำเนินงานตามความต้องการของประชาชน

การพัฒนาโดยประชาชน เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนเป็นผู้ลงมือทำการพัฒนาชุมชนของตนเอง

แนวคิดที่แตกต่างกันและเป็นเอกลักษณ์ของแผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต ตามแนวทางของคณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติเน้นที่ การพัฒนาโดยประชาชน เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง ในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาโดยประชาชนจะเป็นการหาวิธีการจัดการให้ประชาชนร่วมกันแก้วิเคราะห้ข้อมูลค้นหาปัญหาของชุมชน กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ตัดสินใจเลือกกิจกรรม ลงมือดำเนินการและ

ประเมินผลสรุปบทเรียนเป็นข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหของชุมชน อันเกิดจากผลกระทบของภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจและการดำเนินการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ต่อไป

2.4.2 การพัฒนาสังคมแบบองค์รวม

ผลจากการประชุมระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติที่ประชุมได้พิจารณากำหนดกรอบการพัฒนาสังคมในภาพรวมเห็นว่า ในการพัฒนาสังคมต้องการพัฒนาแบบองค์รวม ที่เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน การพัฒนาแบบองค์รวมเป็นการพัฒนาที่ทุกอย่างในสังคมมีโอกาสรับผลประโยชน์จากการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ทั้งทางด้านคุณภาพชีวิตจิตใจ เศรษฐกิจการเมือง สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มศักยภาพและสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการพัฒนาตนเอง ในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมผลักดันให้สังคมเป็นไปตามต้องการได้ สาระสำคัญของการพัฒนาแบบองค์รวม ได้แก่

- 1) เป็นการพัฒนาค้นเพื่อให้คนสามารถกำหนด ดำเนินการพัฒนาตนเอง ครอบครัว และชุมชนประเทศชาติ
- 2) เป็นการพัฒนาในทุกเรื่องพร้อมกันไปทั้งคน สังคม และสิ่งแวดล้อม
- 3) เป็นการพัฒนาที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องร่วมกันทั้งในชุมชนและระหว่างชุมชน
- 4) เป็นการพัฒนาที่ภาคีพัฒนาต่างๆ ในทุกระดับมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาของชุมชน
- 5) เป็นการพัฒนาที่มีวิสัยทัศน์ และสำนึกว่าการพัฒนาของชุมชนมีความหลากหลายมี พลวัต และมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์เป็นสมดุลงอกดีกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม การเพิ่มศักยภาพของชุมชน การพัฒนาแบบองค์รวมตามแนวคิดในการพัฒนาสังคมดังกล่าวข้างต้น จำเป็นต้องเพิ่มศักยภาพของชุมชน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่สามารถกำหนดทิศทางการดำเนินการดำเนินชีวิตที่เพียงพอ และมีเอกลักษณ์ของตนเอง ในขณะที่เดียวกันสามารถปรับตัวรับรู้เท่าทันกับสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ ภายนอกชุมชนที่เปลี่ยนไป

2.4.3 กระบวนการในการเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วย

- 1) การทำให้องค์กรชุมชนเข้มแข็งมีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมประชาสังคมและความเข้มแข็งของชุมชน
- 2) การดำรงรักษาแบบแผน ความคิด คุณค่า จิตสำนึกที่ดั้งเดิมของชุมชน
- 3) การเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยเชื่อมโยงกับเครือข่ายองค์กรหน่วยงานภายนอก

การดำเนินงานพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน จำเป็นต้อง ทบทวนบทบาทของภาครัฐจากการเป็นผู้คิดและทำแทนประชาชน มาเป็นผู้สนับสนุนและร่วมคิด ร่วมทำกับประชาชน ในขณะเดียวกันก็เพิ่มบทบาทของภาคประชาชนให้ดำเนินการต่างๆ ด้วย ตนเองและร่วมรับผิดชอบกับภาครัฐให้มากขึ้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญ ปัญหาวิกฤติ²⁷

จากแนวคิดที่ว่า การพัฒนาที่มีคนเป็นศูนย์กลาง การพัฒนาแบบองค์รวม และการ เพิ่มศักยภาพของชุมชน คณะกรรมการนโยบายสังคม จึงเห็นผลในหลักการให้ดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติ ซึ่งใช้ในศัพท์ใน ภาษาอังกฤษว่า Community Empowerment for Response to Crisis Action Plan (CERCAP) คือ ให้ ชุมชนตัดสินใจด้วยตนเองเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤติ โดยสรุปแนวความคิดรวมของแผนฯ ดังนี้

1) หลักการสำคัญที่ใช้ประเด็นในการรณรงค์ระดมความร่วมมือในสังคม เพื่อเผชิญ ปัญหาวิกฤติ คือ การแก้ปัญหามุ่งเป้าหมายครอบคลุมคนไทยทุกคน ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะ วิกฤติ โดยคำนึงถึงการให้โอกาสอย่างเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงหรือผู้ชาย ระดมทรัพยากร และ ความร่วมมือเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกเรื่องที่ถูกกฎหมายไม่คำนึงถึงว่าจะเป็น เรื่องใด โดยเป็นการสนับสนุนการทำงานของท้องถิ่นตามที่ท้องถิ่นตัดสินใจ

2) เสริมสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองของท้องถิ่น และเสริมสร้างให้ผลการ แก้ไขปัญหาบังเกิดความยั่งยืนและปรับตัวตามภาวะวิกฤติ

3) ความเชื่อพื้นฐาน คือ ต้องมีความเชื่อมั่นในตัวประชาชน สามารถพัฒนาตนเอง และชุมชนอย่างแท้จริง และศรัทธาพยาบาลสนับสนุนช่วยเหลือการดำเนินงานของชุมชนในลักษณะ องค์รวม

4) การเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนในการตัดสินใจต้องดำเนินไปพร้อมๆ กับ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ได้แก่ การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารความรู้ สิทธิและทรัพยากรอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือให้สิทธิพิเศษเฉพาะกลุ่มหนึ่ง กลุ่มใด

5) ประชาชนสามารถเรียนรู้จากการลงมือได้ดีกว่าจากการฝึกอบรม และสามารถ เรียนรู้ได้เร็วขึ้น จากการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สถานการณ์ของตนเอง วางแผนและดำเนินการ ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้

²⁷ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อ เผชิญปัญหาวิกฤติ, อ้างแล้ว, หน้า 23.

6) ชุมชนในระดับหมู่บ้าน เป็นหน่วยในการพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะสามารถทำให้การดำเนินงานพัฒนาโดยประชาชนให้ปรากฏผลเป็นรูปธรรมไม่ใหญ่เกินกว่าจะจัดแจงให้สามารถก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา

7) กรรมการหมู่บ้าน เป็นกลไกขับเคลื่อนชุมชนที่สามารถริเริ่มการดำเนินงานในนามของทั้งชุมชนร่วมกับองค์กรชุมชนและภาคการพัฒนาอื่น ๆ ในการสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนร่วมกันแผนชุมชนเป็นแผนการพัฒนาแบบองค์รวมที่ครอบคลุมประเด็นทุก ๆ ด้านเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นมาของประชาชนไม่มุ่งที่ด้านใดด้านหนึ่ง

8) กลุ่มแกนสนับสนุนชุมชน เป็นกลไกสำคัญของภาครัฐและภาคีการพัฒนาทั้งหมดในการสนับสนุนทุก ๆ ด้านของการพัฒนาที่เป็นองค์รวมแก่ชุมชน

9) เมื่อประชาชนได้รับการส่งเสริมให้มีความเข้มแข็ง ด้วยการมุ่งให้การพัฒนาดำเนินไปโดยประชาชน การพัฒนาศักยภาพประชาชนจะกลายเป็นแรงผลักดันที่เกิดจากการความต้องการของประชาชน ไม่ใช่แรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการของหน่วยงานภาครัฐและภาคีการพัฒนา และการพัฒนาเพื่อประชาชนก็จะเป็นการสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองมากกว่าส่งเสริมให้เกิด การพึ่งพา

10) การพัฒนาแบบองค์รวมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง จะบรรลุความสำเร็จโดยมีองค์ประกอบทั้งสามประการ คือ การพัฒนาประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนเสริมแรงซึ่งกันและกันในวงจรความยั่งยืนที่ต่อเนื่อง คนทุกคนมีความสามารถ และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี

11) ผลกระทบจากวิกฤติที่มีต่อประชาชน ในชุมชนทั่วประเทศก็จะสามารถแก้ไขได้อย่างดีที่สุด โดยฝีมือของประชาชนเอง และเป็นการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพ บังเกิดประสิทธิผลประหยัด และมีความยั่งยืนสูงสุดด้วยการดำเนินงานตามแผนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

12) สมาชิกของชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

13) สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกของการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รัก และห่วงใยซึ่งกันและกันอีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนเองในชุมชน

14) สมาชิกของชุมชนเลือกหรือกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้แทนชุมชนที่หลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

15) มีกระบวนการของชุมชนที่มีการเคลื่อนไหว อย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชุมชน ซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชน ในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใส และมีการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ สำหรับสมาชิกทั้งหมด

16) สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตาม และประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน

17) สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

18) มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วยการพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชน ที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชน ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

19) การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด ไม่ใช่การพึ่งพาตลอดไป

20) มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนาอาจเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ท้องถิ่น ภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และอื่น ๆ ในลักษณะของการมีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

2.5 ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

2.5.1 ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายอาชีพ มีทั้งชนิดที่กฎหมายควบคุมและชนิดที่ซื้อขายกันได้โดยเสรี จึงมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันตามความเกี่ยวพันของอาชีพที่มีต่อวิชาชีพของบุคคลนั้นๆ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เช่น ยาเสพติดในความหมายของเภสัชกร คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษเรื้อรังและปรากฏอาการของ โรคอย่างชัดเจนภายหลังเมื่อหยุดเสพย์ แต่สำหรับนักสังคมสงเคราะห์ ยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนในสังคม และสำหรับนักกฎหมายยาเสพติด คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษและพิษของมันเป็นต้นเหตุทำให้เกิดอาชญากรรม²⁸

โดยทั่วไปแล้วยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพย์หรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆ กัน แล้วไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ เป็นช่วงระยะเวลาหรือนานติดกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นมีสุขภาพทรุดโทรมลง

ยาเสพติดตามความหมายในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 หมายถึง ยาหรือสารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ หรือ พิษ ซึ่งเมื่อเสพย์เข้าสู่ร่างกายแล้วไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน สูบดม ฉีด หรือด้วยวิธีใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจมีลักษณะสำคัญ คือ

²⁸สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, ความรู้เรื่องยาและยาเสพติด, (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด : ม.ป.ท., 2542), (อัครสำเนา).

- 1) ต้องเพิ่มขนาดการเสพยาขึ้นเรื่อยๆ
- 2) มีความต้องการเสพยาทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง ตลอดเวลา
- 3) เมื่อถึงเวลาเสพยาแต่ไม่ได้เสพยาจะทำให้เกิดอาการขาดยา
- 4) สุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรม

ยาเสพติดมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายอาชีพ จึงมีผู้ให้ความหมายแตกต่างกันตาม ความเกี่ยวพันของยาเสพติด ที่มีต่อวิชาชีพของบุคคลนั้นๆ เช่น

ความหมายของ “เภสัชกร” คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษเรื้อรังและปรากฏอาการของโรคอย่างชัดเจน ภายหลังจากเมื่อหยุดเสพยา

ความหมายในทัศนะของ “นักกฎหมาย” คือ สิ่งที่ทำให้เกิดพิษและพิษของมันเป็นต้นเหตุของอาชญากรรม²⁹

ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ในคำนามว่า หมายถึง ยาหรือสารเคมี ซึ่งเมื่อเสพยาหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิดพิษ เรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ฟีน กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา³⁰

ยาเสพติดตามความหมายขององค์การอนามัยโลก หมายถึง ยาหรือสารเคมีใดก็ตามที่รับเข้าสู่ร่างกาย โดยวิธีหนึ่งวิธีใดก็ตาม เช่น การกิน ฉีด สูบ หรือดม ติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วทำให้มีผลต่อร่างกายและจิตใจของผู้ใช้ ยาหรือสารนี้เกิดสภาพเป็นพิษหรือเรื้อรัง ประกอบด้วยลักษณะพิเศษ 4 ประการ คือ

- 1) มีความปรารถนาหรือความต้องการอย่างร้ายแรงที่จะต้องเสพยาขึ้นต่อไปอีก
- 2) มีความโน้มเอียงที่จะต้องเพิ่มปริมาณของยาที่เสพยาให้สูงขึ้นทุกขณะ
- 3) ถ้าถึงเวลาไม่ได้เสพยาจะทำให้ผู้เสพยาเกิดอาการอยากยาหรือขาดยา
- 4) ยาที่เสพยานั้นจะทำลายสุขภาพของผู้เสพยาทั้งร่างกายและจิตใจ³¹

²⁹ สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, เรียนรู้เรื่องยาเสพติด ชีวิตปลอดภัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานกฤษฎีกา, 2545), หน้า 4.

³⁰ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546), หน้า 900.

³¹ <http://www.Oncb.go.th/document/pl-law 25.htm>. (31 July 2002).

จากความหมายที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า ยาเสพติด หมายถึงสิ่งที่เสพยาเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใดแล้ว จะเกิดโทษต่อร่างกายและเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านศีลธรรมและปัญหาสังคมอื่นๆ แต่ถึงอย่างไร ยาเสพติดก็เชื่อว่าจะทำให้โทษเสียอย่างเดียว ยังมียาเสพติดอีกบางประเภทที่มีประโยชน์ต่อมนุษย์หากรู้จักนำมาใช้ในทางที่ถูกและปริมาณที่พอเหมาะ

2.5.2 ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดสามารถแบ่งออกได้เป็นหลายประเภทตามลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้

ก. ยาเสพติดตามแหล่งที่เกิด ได้แก่

1) ยาเสพติดธรรมชาติ (Natural drugs) คือยาเสพติดที่ผลิตได้จากพืช เช่น ฝิ่น กระช่อม กัญชา

2) ยาเสพติดสังเคราะห์ (Synthetic drugs) คือ ยาเสพติดที่ผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีทางเคมี เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน

ข. ยาเสพติดแบ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ได้แก่

1) ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่น เฮโรอีน แอลเอสดี แอมเฟตามีน ยาอี ยาเลฟ เนื่องจากกำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรง ในปัจจุบันมีบทลงโทษสูงสำหรับผู้เสพยา ผู้จำหน่าย ครอบครองและส่งออก

2) ยาเสพติดให้โทษประเภท 2 ยาเสพติดประเภทนี้สามารถนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ได้ แต่ต้องใช้ภายใต้การควบคุมของแพทย์และใช้เฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้น เช่น ฝิ่น มอร์ฟีน ไบโคคา โคคาอินหรือโคเคอิน เมทาโดน

3) ยาเสพติดให้โทษประเภท 3 เป็นยาเสพติดที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย เช่น Khoc cho nho thuong voi trong long, khoc cho noi sau nhe nhu khong. Bao nhieu yeu thuong nhung ngay qua da tan theo khoi may bay that xa... <http://nhatquanglan.xlphp.net/> เพทิดิน ซึ่งสกัดจากฝิ่น ยาเสพติดประเภทนี้มีประโยชน์ทางการแพทย์ นำมาใช้เพื่อจุดประสงค์อื่นหรือเพื่อเสพยาจะมียบทลงโทษกำกับไว้

4) ยาเสพติดให้โทษประเภท 4 เป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 หรือ ประเภท 2 เช่น น้ำยาเคมีอะเซติก แอนไฮโดรด์ และยาอะเซติลคลอไรด์ ซึ่งใช้ในการเปลี่ยนมอร์ฟีนเป็น เฮโรอีน สารเออร์โกเมท หรือคลอซูโคอีเฟดรีน ซึ่งสามารถใช้ผลิตยาบ้าได้และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท อีก 12 ชนิด ที่สามารถนำมาผลิตยาบ้าและยาอีได้ ยาเสพติดประเภทนี้ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์แต่อย่างใดและมีบทลงโทษกำกับไว้

5) ยาเสพติดให้โทษประเภท 5 ได้แก่ยาเสพติดให้โทษที่ไม่ได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท ทุกส่วนของพืชกัญชา ทุกส่วนของพืชกระช่อม และเห็ดขี้ควาย

ค. ยาเสพติดแบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ได้แก่ ยาเสพติดประเภทกดประสาท เช่น มอร์ฟีน ผีน เฮโรอีน ยากล่อมประสาทสารระเหย ได้แก่

- 1) ยาเสพติดประเภทกดประสาท เช่น มอร์ฟีน ผีน เฮโรอีน ยากล่อมประสาทสารระเหย
- 2) ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน กระต้อม โคลเคน
- 3) ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย
- 4) ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน คือ อาจกดประสาท หรือกระตุ้นประสาท หรือ หลอนประสาทร่วมกัน เช่น กัญชา .

ง. ยาเสพติดตามองค์การอนามัยโลก ได้จัดเป็น 9 ประเภท ได้แก่

- 1) ประเภทฝิ่น หรือมอร์ฟีน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟีน เช่น ผีน เฮโรอีนเพทิดีน
- 2) ประเภทบาบิทูเรท รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิตาลอะโมบาร์ บิดาล
- 3) ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้
- 4) ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เด็กซ์แอมเฟตามีน
- 5) ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา
- 6) ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
- 7) ประเภทคัท เช่น ใบกระต้อม ใบคัท
- 8) ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมทกาลิน เมล็ดมอร์นิงโกลดี 9 ต้น ลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

9) ประเภทอื่น ๆ ที่ไม่สามารถจัดเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่³²

จากที่กล่าวมา อาจสรุปได้ว่า ยาเสพติดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทมีกฎหมายควบคุม กำหนดคบทลงโทษไว้ และประเภทที่สามารถซื้อขายกันได้อย่างเสรี ซึ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นเป็นยาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่เกือบทั่วทุกมุมโลกรวมทั้งประเทศไทย

2.5.3 สาเหตุของการติดยาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้เยาวชน ตลอดจนผู้คนวัยอื่นๆ หันไปเสพยาเสพติดมีหลายประการสำคัญ ดังนี้

- 1) สาเหตุจากการถูกชักชวน เยาวชนส่วนใหญ่มีสัญชาตญาณต้องการอยู่ร่วมกัน ต้องการได้รับการยกย่อง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่คณะ ฉะนั้นถ้าเพื่อนฝูงชักชวนให้ลองย้อมซัด

³²สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, เรียนรู้เรื่องยาเสพติด ชีวิตปลอดภัย, อ้างแล้ว, หน้า 5-6.

ไม่ได้ มิฉะนั้นจะกลายเป็นเข้ากับเพื่อนไม่ได้ จึงทำให้เยาวชนต้องยอมใช้ยาเสพติดตามคำชักชวนของเพื่อน ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนที่แน่ชัด โดยผลการศึกษาวิจัยของทางราชการ พบว่า เยาวชนคิดยาเสพติดเพราะถูกเพื่อนชักชวนถึง 77% ประกอบกับเยาวชนวัยรุ่นเป็นวัยที่อยากรู้อยากทดลอง จึงง่ายต่อการถูกชักชวนมากขึ้น

2) สาเหตุจากการกดดันในครอบครัว มีส่วนผลักดันให้สมาชิกในครอบครัวหันไปใช้ยาเสพติดได้ ซึ่งความกดดันในครอบครัวมีความแตกต่างกันออกไป เช่น พ่อแม่ทะเลาะกันทุกวัน พ่อแม่หย่าร้างกัน พ่อแม่ไม่เข้าใจลูก พ่อแม่ที่แสดงออกในการรักลูกไม่เท่ากัน เป็นต้น

3) สาเหตุจากความจำเป็นในอาชีพบางอย่าง เช่น ผู้ทำงานกลางคืน นักดนตรี คนขับรถแท็กซี่ คนขับรถบรรทุก ผู้ทำงานในสถานประกอบการ ผู้มีอาชีพเหล่านี้ใช้ยาเสพติด โดยหวังผลให้สามารถประกอบการงานได้ เช่น บางคนใช้เพราะฤทธิ์ยาช่วยไม่ให้ง่วง บางคนใช้เพื่อข่มใจให้เกิดความกล้า

4) สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ คือ การไม่มีงานทำ หรือมีรายได้ไม่พอกับรายจ่ายรวมทั้งใช้จ่ายเงินเกินตัว แม้จะทราบข่าวสารเสพยาผิดผิดกฎหมาย แต่เพื่อความอยู่รอดของตนเองจึงยอมไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

5) สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม มีผู้ติดยาเสพติดจำนวนไม่น้อย มีความตั้งใจที่จะเลิกเสพยา โดยเข้ารับการบำบัดรักษาจากทั้งภาครัฐและเอกชน แต่เมื่อหายแล้วปรากฏว่า สังคมไม่ยอมรับ เช่น ในครอบครัวตนเองยังแสดงท่าทีดูถูกเหยียดหยามรังเกียจ หรือไปสมัครทำงานก็ถูกปฏิเสธ เนื่องจากมีประวัติเคยติดยาเสพติด คนเหล่านี้จำเป็นต้องมีชีวิตรอดอยู่รอด ดังนั้นเมื่อสังคมไม่ยอมรับ จึงหันกลับไปอยู่ในสังคมยาเสพติดเช่นเดิม

6) ขาดความรู้ในเรื่องยาและยาเสพติด คนบางคนทดลองใช้ยาเสพติดเพราะไม่รู้จักและ ไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติด บางคนอาจเคยได้ยิน โฆษณายาของยาเสพติด แต่ไม่รู้จักชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียก อาจถูกหรือทำให้ทดลองใช้และเกิดเสพยาผิดขึ้นได้ เช่น คนส่วนใหญ่รู้ว่าเฮโรอีนเป็นยาเสพติดและไม่คิดจะลอง แต่หลายคนอาจไม่รู้ว่า ผงขาวคือเฮโรอีน เมื่อเพื่อนชักชวนให้ลองเสพยาผงขาว จึงลองเสพยาโดยไม่ทราบว่าเป็นเฮโรอีน³³

2.5.4 ผลกระทบของการติดยาเสพติดหรือสารเสพติด

1) ต่อผู้เสพยาเอง ผู้ใดติดยาเสพติด ผู้นั้นก็จะได้รับพิษภัยของยาเสพติด ซึ่งจะทำลายผู้ติดยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนี้

³³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 26-28.

1.1 ทำให้สุขภาพทรุดโทรม มีโรคแทรกต่างๆ เกิดขึ้น เช่น ดับแข็ง วัณโรค โรคผิวหนัง

1.2 เสี่ยงเศรษฐกิจของตนเอง โดยต้องเสียเงินเพื่อซื้อหายาเสพติดมาเสพให้ได้

1.3 เป็นบุคคลไร้สมรรถภาพทั้งร่างกายและจิตใจ เฉื่อยชาเกียจคร้าน ทำงานไม่ได้

1.4 บุคลิกภาพไม่ดี มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี และอาจประสบอุบัติเหตุได้ง่าย

2) ต่อครอบครัว

2.1 ความรับผิดชอบต่อครอบครัว หรือเครือข่ายที่น้องหมดไป ครอบครัวหมดความสุข และเป็นภาระต่อบุคคลในครอบครัว รวมทั้งภาระหนักให้ครอบครัวหากต้องพิการหรือเสียชีวิต

2.2 ทำความเดือดร้อนให้ครอบครัว และความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว

3) ต่อสังคมหรือชุมชน

3.1 เป็นที่รังเกียจของสังคม หรือชุมชน ไม่มีใครอยากคบหาด้วย เข้าสังคมไม่ได้

3.2 เป็นอาชญากร เพราะผู้ติดยาเสพติดพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ได้ยาสเสพติดซึ่งช่วงแรกๆ อาจขอยืมเพื่อน แต่ต่อมาเพื่อนไม่ให้ยืม เพราะยืมแล้วไม่ใช่คืน ในที่สุดก็ต้องลักขโมยของในบ้านไปขาย เพื่อหาเงินมาซื้อยา และนานๆ เข้าก็ต้องลักขโมยของผู้อื่นไปขาย หรือวิ่งราวชาวบ้าน ในที่สุดอาจถึงขั้นจับจิ้งหรีดซึ่งพบตามข่าวอาชญากรรมในหน้าหนังสือพิมพ์บ่อย ๆ

4) ต่อประเทศชาติ

4.1 ทำลายเศรษฐกิจของชาติ เพราะผู้ติดยาเสพติดคนหนึ่งจะต้องเสียค่าใช้จ่ายประมาณ 50 บาท ต่อวัน ถ้า 5 แสนคนจะประมาณ 25 ล้านบาทต่อวัน หรือ 250 ล้านบาทต่อ 1 เดือน หรือ 9 พันล้านบาทต่อปี ซึ่งเงินจำนวนนี้ สามารถนำไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมากมาย แต่กลับต้องมาสูญเสียในกิจการเช่นนี้ไปอย่างน่าเสียดาย

4.2 บ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศ ผู้ติดยาเสพติดจะมีสุขภาพทรุดโทรมทั้งร่างกายและจิตใจ ตามฤทธิ์ของยาและมีความคิดคำนึงเพียงต้องมียาเสพติดให้ได้ เมื่อเวลาอยาก ฉะนั้น ถ้าประเทศใดมีเยาวชน ซึ่งจะเป็นพลังของชาติในอนาคต ติดยาเสพติดมาก ก็เป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของประเทศมาก ซึ่งต้องระมัดระวังผู้ที่ไม่หวังดีต่อชาติ จะใช้ยาเสพติดเป็นเครื่องมือ เพื่อทำลายความมั่นคงของประเทศ³⁴

³⁴เรื่องเดียวกัน, หน้า 30-31.

2.5.5 ชนิดของยาเสพติดที่แพร่ระบาดในประเทศไทย

แม้ยาเสพติดจะมีมากมายหลายร้อยชนิด แต่ที่เสพติดกันมากและกล่าวถึงกันมากในประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

1) ฝิ่น มอร์ฟีนและเฮโรอีน ยาเสพติดทั้งสามชนิดนี้เป็นพวกเดียวกันทั้งนี้ ฝิ่นได้มาจากน้ำยางของผลฝิ่น เมื่อนำฝิ่นมาสกัดตัวสารเคมีบางอย่างจะได้มอร์ฟีน และเมื่อนำมอร์ฟีนมาทำปฏิกิริยากับสารเคมีบางอย่างจะได้เฮโรอีน ทั้งสามประเภทมีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลางทำให้ระงับอาการปวดที่รุนแรงและอาจระงับอาการไอได้ ทำยที่สุดสมองมีขนาดบีบรัดตัวของหลอดเลือดไปผู้เสพติดแล้วมักมีร่างกายซูบซีดผอมเหลือง เมื่อร่างกายขาดยาจะมีอาการทรมานทรมาย รายที่รุนแรงมากอาจถ่ายเป็นเลือดที่ชาวบ้านเรียกว่า ลงแดง หรืออาการชักทำให้เสียชีวิตได้

2) ยาบ้าเป็นยาเสพติดที่มีส่วนผสมของสารเคมีประเภทแอมเฟตามีน (Amphetamine) ผลจากการตรวจพิสูจน์ยาบ้าในประเทศไทย พบว่าเกือบทั้งหมดมี เมทแอมเฟตามีน ไฮโดรคลอไรด์ ผสมอยู่ ยาบ้าเป็นยาที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทมีลักษณะกลมแบนขนาดเล็กเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-8 มิลลิเมตร ความหนาประมาณ 3 มิลลิเมตร น้ำหนักเม็ดยาประมาณ 80-100 มิลลิกรัม มีสีต่างๆ กัน เช่น สีส้ม สีน้ำตาล สีชมพู สีเทา สีเหลือง สีเขียว เป็นต้น มีเครื่องหมายการค้า เป็นสัญลักษณ์หลายแบบ เช่นรูปหัวม้า และอักษร LONDON มีสัญลักษณ์บนเม็ดยา เช่น M, WY, พ, 99, 77 เป็นต้น เมื่อเสพติดเข้าไปแล้วทำให้ไม่รู้สึกร่างกาย ถ้าใช้ในปริมาณมาก ๆ จะทำให้มีอาการใจเต้น หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง มือสั่นและอาจชักทำให้เสียชีวิตได้ คนที่เคยใช้ยาบ้าเป็นเวลานานแล้วมักจะมีอาการวิตกกังวล หวาดระแวง ความจำเสื่อม อาจทำร้ายตนเองหรือผู้อื่นได้

3) ยาอี ยาเลิฟ หรือเอ็กซ์ตาซี (Ecstasy) เป็นยาเสพติดกลุ่มเดียวกัน ในด้านโครงสร้างทางเคมี ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท ลักษณะของยามีทั้งที่เป็นแคปซูลและเป็นเม็ดยา มีสีต่างๆ เช่น สีชมพู สีเหลือง มีสัญลักษณ์บนเม็ดยาเป็นรูปต่างๆ เช่น 007, 888 ผีเสื้อ, นกฮูก เป็นต้นผู้ที่เสพติดยาอีจะมีอาการเคลิบเคลิ้ม และมีอาการหลอนประสาทร่วมด้วย ยาอีมีอันตรายร้ายแรงแม้จะเสพติดเพียง 1 ถึง 2 ครั้ง ก็สามารถทำลายระบบภูมิคุ้มกัน โรคของร่างกาย ส่งผลให้ผู้เสพติดมีโอกาสติดเชื้อโรคต่างๆ ได้ง่าย ผลจากการทำลายดังกล่าวจะทำให้ผู้เสพติดตกอยู่ในสภาวะของอารมณ์ที่เศร้าหมอง หดหู่ มีแนวโน้มการฆ่าตัวตายสูงกว่าคนปกติ

4) ยาเค (Ketamine) ในทางการแพทย์มักใช้เป็นยาสลบ เนื่องจากมีผลต่อการหลอนประสาทอย่างรุนแรง ลักษณะของยาเค เป็นผงสีขาวบรรจุในขวดสีชา ถ้าถูกแสงแดดสีของยาจะทำการเปลี่ยนแปลงไป และถ้าใช้ไปในปริมาณมากและติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้ผู้เสพติดมีสภาวะทางจิตและกลายเป็นคนวิกลจริตได้

5) โคลเคน (Cocaine) โคลเคนสกัดได้จากใบโคคา ซึ่งเป็นต้นไม้ที่นิยมปลูกอบปลูกในประเทศแถบอเมริกาใต้ เช่น เปรู โบลิเวีย และโคลัมเบีย เป็นต้น โคลเคนมีชื่อเรียกในกลุ่มผู้เสพยาว่า COKE SNOW, CRACK โคลเคนที่พบในประเทศไทยมีสองชนิดคือ ชนิดผงและชนิดรูปผลึกเป็นก้อน (Free base, Crack) ผู้เสพยาโคลเคนจะรู้สึกกระปรี้กระเปร่าไม่เหนื่อย ถ้าใช้เป็นเวลานานจะทำให้หัวใจเต้นแรง ความดันโลหิตสูง ตัวร้อน มีไข้ นอนไม่หลับหากเสพยาเข้าสู่ร่างกายเกินขนาดจะเกิดพิษเฉียบพลันทำให้หายใจไม่ออกเกิดอาการชัก และเสียชีวิตได้

6) สารระเหย (Inhalant) สารระเหยเป็นสารที่ได้จากกระบวนการผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติมีลักษณะเป็นไอระเหยได้ในอากาศ เช่น ทินเนอร์ แลคเกอร์ ฯลฯ ออกฤทธิ์กดประสาท เมื่อเสพยาในระยะแรกจะมีอาการร่างเริง ประมาณ 15 ถึง 20 นาที จากนั้นจะมีอาการง่วง ซึม หมดสติ ถ้าเสพยาเกินขนาดฤทธิ์ของสารระเหยจะไปกดศูนย์การหายใจ ทำให้หัวใจทำงานผิดปกติและอาจเสียชีวิตได้

7) แอลเอสดี (LSD: Lysergic acid diethylamide) เป็นสารที่สกัดจากเชื้อราที่ขึ้นในข้าวไรย์ มีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบน แคบซูล หรือเป็นผง ละลายน้ำได้ ผู้เสพยาเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะมากหรือน้อยเพียงใด จะทำให้เกิดอาการประสาทหลอน ใจสั่น คิดว่าตัวเองเก่ง สามารถบินได้

8) กระต่อม (Kratom) กระต่อมเป็นไม้อื่นต้นขนาดกลาง พบมากในแถบทวีปเอเชีย โดยเฉพาะในประเทศไทยและอินเดีย ลักษณะใบคล้ายใบกระดังงาหรือใบฝรั่ง มีดอกกลมโตเท่าผลพุทรา มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น กระต้อมโคก กระต้อมพาย การเสพยาจะใช้ส่วนที่เป็นใบมาเคี้ยวสดหรือตากแห้งแล้วบด นำไปผสมกับน้ำร้อนดื่มแทนใบชา ผู้เสพยาใบกระต้อมจะทำให้ไม่มีความรู้สึก เหน็ดเหนื่อย ทำงานได้นาน ไม่รู้สึกหิว ทนแดดได้นานแต่ไม่ชอบถูกน้ำฝน หากเสพยานาน ๆ จะทำให้มีอาการทางประสาท

9) เห็ดขี้ควาย (Mushroom) เป็นเห็ดที่มักขึ้นอยู่ตามมูลขี้ความแห้ง ขึ้นอยู่แทบทุกภาคของประเทศไทย มีชื่อเรียกกันในบรรดาหมუნักท่องเที่ยวว่า Magic Mushroom มีสีเหลืองคล้ายสีฟ้าแห่งบริเวณส่วนบนของหัวเห็ดมีรูปร่างคล้ายร่ม จะมีสีน้ำตาลเข้มจนถึงดำ บริเวณก้านตอนบนใกล้ตัวเห็ดมีแผ่นเนื้อเยื่อบาง ๆ สีขาวคล้ายวงแหวนแผ่อยู่รอบก้าน ผู้เสพยาเห็ดขี้ควายเข้าไปจะรู้สึกร้อนตามเนื้อตัว แน่นหน้าอก คลื่นไส้อาเจียน บางรายอาจถึงเสียชีวิตได้ แต่บางรายจะเกิดเพียงอาการมึนเมา เคลิ้ม ประสาทหลอน ความคิดสับสน อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย

10) กัญชา (Cannabis) กัญชาเป็นพืชล้มลุกจำพวกหญ้า ขึ้นได้ง่ายในเขตร้อนใบลักษณะเป็นแฉกประมาณ 5 ถึง 8 แฉก คล้ายใบละหู่หรือใบมันลับปะหลัง กัญชาก่อฤทธิ์ หลายอย่างต่อระบบประสาทส่วนกลาง ทั้งกระตุ้น กดและหลอนประสาท เมื่อแรกเสพยาจะทำให้ผู้เสพยาในปริมาณ มาก ๆ เป็นเวลานาน ๆ จะหลอนประสาททำให้เห็นภาพลวงตา เกิดอาการหูแว่ว ความจำ

เสื่อม ความคิดสับสนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ทำให้ร่างกายอ่อนแอ เกิดโรคได้ง่าย เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ โรคมะเร็งปอด

11) เหล้า รวมทั้งเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ ที่มีเอธิลแอลกอฮอล์ เป็นสารประกอบสำคัญ เช่น เบียร์ บรั่นดี วิสกี้ เหล้าแองโกลิน เป็นต้น เมื่อเสพย์เข้าสู่ร่างกายแล้วจะออกฤทธิ์กดประสาทส่วนบนลงมาถึงก้านสมอง เป็นผลให้เกิดอาการสงบประสาท นอนหลับ สงบหมดสติตามขนาดร่างกายที่ได้รับ ถ้าเสพย์เข้าสู่ร่างกายในปริมาณน้อยจะทำให้ผู้เสพย์สบายและอารมณ์ดี แต่ถ้าดื่มเข้าไปมากแล้วจะไปทำให้การตัดสินใจสับสนและยังทำให้สัญชาตญาณเดิมของบุคคลนั้นเด่นชัดขึ้น

12) บุหรี่ ใสบหรี่ที่มาจากใบยาสูบนั้นมีสารต่าง ๆ มากมาย ที่สำคัญ คือ นิโคตินซึ่งมีฤทธิ์กระตุ้นประสาทส่วนกลาง มีผลทำให้เกิดอาการตื่นตัว ความจำหรือความสนใจในสิ่งที่ทำอยู่ดีขึ้น ความอยากอาหารลดลง เมื่อได้รับสารนิโคตินเป็นประจำ ผู้เสพย์อาจป่วยเป็น โรคความดันโลหิตสูง โรคเส้นเลือดแข็งตัว (ทำให้เสียชีวิตในปัจจุบันทันทีได้) และที่สำคัญคือ โรคมะเร็งปอด เมื่อร่างกายขาดยา ผู้เสพย์ดีจะรู้สึกกระสับกระส่าย ขาดสมาธิ กังวลใจ เนื่องจากผลการติดยาทางยาเสพติดทั้ง 12 ประเภทที่กล่าวมาในอดีตมีเพียงฝิ่น และเฮโรอีน เท่านั้นที่มีปัญหาอย่างรุนแรงสำหรับประเทศไทย ซึ่งก็จำกัดการแพร่ระบาดอยู่ในกลุ่มบุคคล แต่ในปัจจุบันยาเสพติดชนิดอื่นที่พกพาง่ายและหาซื้อได้ง่าย อีกทั้งยังแพร่ระบาดไปสู่กลุ่มบุคคลอาจกล่าวได้ว่าทุกสาขาอาชีพเป็นปัญหาบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติมากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า³⁵

2.6 การแพร่ระบาดของยาบ้าและการป้องกันแก้ไขปัญหายาในในประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มรู้จักยาเสพติดชนิดแรกคือฝิ่น ตั้งแต่สมัยสุโขทัยตอนต้นประมาณปี พ.ศ. 1825 เมื่อมีการค้าขายทางเรือระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย ซึ่งในตอนนั้นฝิ่นเป็นเพียงยารักษาโรคชนิดหนึ่งเท่านั้น แต่ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น มีคนไทยติดฝิ่นเป็นจำนวนมาก ทำให้ราษฎรที่ติดฝิ่นไม่สามารถทำมาหากินได้ ไพร่พลทหารก็ขาดกำลังที่จะรบทำให้พระเจ้าอยู่หัวองได้ตราเป็นกฎหมายเรียกว่า กฎหมายลักษณะโจร พ.ศ.1903 บัญญัติบทลงโทษผู้เสพย์ติดฝิ่นครอบครอง ขาย ถึงกระนั้นคนไทยก็ยังเสพย์ฝิ่นเรื่อยมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2501 ประเทศไทยจึงเริ่มตระหนักว่าปัญหาฝิ่นหรือยาเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งของสังคม จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ประกาศให้เลิกสูบและจำหน่ายฝิ่นโดยสิ้นเชิง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2502 เป็นต้นมา หลังจากนั้นยาเสพติดชนิดอื่นที่พกพาง่ายกว่าและมีฤทธิ์แรงกว่า ก็ทยอยกันเข้ามาในประเทศไทย เช่น เฮโรอีน

³⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36-38.

กัญชา ยาบ้า เป็นต้น จนกระทั่งในปัจจุบันมียาเสพติดอยู่ในท้องตลาดมากกว่า 100 ชนิด แต่ชนิดที่เป็นปัญหาสร้างความเสียหาย และบั่นทอนเสถียรภาพของประเทศมากที่สุดก็คือ ยาบ้า³⁶

2.6.1 การแพร่ระบาดของยาบ้าในประเทศไทย

ยาบ้ามีชื่อเรียกชื่ออื่นๆ เช่น ยาม้า ยาขยัน ชื่อทางวิทยาศาสตร์ คือ Methylamino Phenylpropane สารเคมีที่ออกฤทธิ์ในยาบ้าเป็นประเภทแอมเฟตามีน (Amphetaminex) โดยผลการตรวจพิสูจน์ยาบ้าในประเทศไทยปัจจุบันเกือบทั้งหมดมีเมดแอมเฟตามีน ไฮโดรคลอไรด์ (Methamphetamine Hydrochloride) มีลักษณะเป็นขี้ผึ้งกกลมแบนขนาดเล็ก เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6-8 มิลลิเมตร ความหนาประมาณ 3 มิลลิเมตร น้ำหนักเม็ดยาประมาณ 80-100 มิลลิกรัม มีสีต่างๆ กัน เช่น สีส้ม สีน้ำตาล สีม่วง สีชมพู สีเทา สีเหลือง และสีเขียว เป็นต้น มีสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนเม็ดยา เช่น M,PG,WY มีสัญลักษณ์รูปดาว,รูปพระจันทร์เสี้ยว, 99 หรืออาจเป็นลักษณะของเส้นแบ่งครึ่งเม็ดปรากฏบนเม็ดยาด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้านหรืออาจจะเป็นเม็ดเรียบทั้งสองด้านก็ได้

2.6.2 ประวัติความเป็นมาของยาบ้า

ยาบ้าเป็นชื่อที่กระทรวงสาธารณสุขตั้งขึ้นแทนชื่อ ยาม้า จากข้อมูลทางวิชาการ ซึ่งให้เห็นว่าการเสพติด ยาบ้าจะทำให้เกิดอาการประสาทหลอนคลุ้มคลั่งเสียดสี และเป็นบ้าได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการณรงค์ให้ประชาชน ตระหนักถึงอันตราย จากกาบริโภคยาม้า กระทรวงสาธารณสุข จึงได้มีการประชาสัมพันธ์ให้เปลี่ยนชื่อเรียก “ยาม้า” ใหม่ ว่าเป็น “ยาบ้า”เมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง”ยาบ้าเป็นอันตรายที่แพร่หลายทั้งในสหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย เพราะผลิตง่าย และมีความต้องการของตลาด โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น Amphetaminic เป็นสารที่ถูกสังเคราะห์ขึ้นในปี พ.ศ. 1887 โดยนักวิทยาศาสตร์ชาวเยอรมัน ชื่อเอเดเลโยโน (Ddelono) ในรูปของแอมเฟตามีนซัลเฟต (Amphetamine Sulfate) ต่อมาในปี ค.ศ.1888 นักวิทยาศาสตร์ชาวญี่ปุ่นก็สามารถสังเคราะห์อนุพันธ์ของแอมเฟตามีนได้อีกตัวหนึ่ง คือ เมทแอมเฟตามีน (Methamphetamine) ซึ่งมีผลต่อระบบประสาทส่วนกลางได้รุนแรงกว่าแอมเฟตามีน ในอดีตที่ประเทศสหรัฐอเมริกา แอทเฟตามีนถูกใช้เป็นยารักษาโรคหลายชนิด ที่นิยมแพร่หลายเป็นยาดม แก้วหวัด คัดจมูก หรือยาเบนซิดรีน (Benzedrine) มีใส่กระดาษชุบด้วยน้ำยา บรรจุไว้ในหลอดให้สูดดมแต่ก็มี ผู้นำมาใช้ในทางที่ผิดเพื่อกระตุ้นร่างกายและลดความอ้วน โดยนำใส่กระดาษชุบมาจุ่มน้ำเพื่อละลายด้วยแล้วนำมาใช้กิน

³⁶ สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส.,รวมบทคัดย่อ งานวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2540-2544 ,เอกสารเผยแพร่ เลขที่ 1-07-2545, (อัดสำเนา).

³⁷ <http://www.mn.th/old/user15/htdocs/know/drug /drug09.html>. (4 November 2002).

แทน ต่อมามีการผลิตแอมเฟตามีนอยู่ในรูปยาเม็ด ใช้กันอย่างแพร่หลายจนกลายเป็นยาสามัญประจำบ้านไม่ต้องมีใบสั่งยาที่ซื้อหามาใช้ได้ ขณะนั้นมีการโฆษณาสรรพคุณของแอมเฟตามีนว่าสามารถรักษาโรคได้หลายโรค เช่น โรคจิต โรคประสาท เป็นต้น โดยไม่ได้ตระหนักถึงฤทธิ์ของยาที่ทำให้เสพติดกันมากนักและมีประชาชนจำนวนมากที่นำมาใช้ในทางที่ผิด จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1939 สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของสหรัฐอเมริกา ประกาศให้ยาจำพวกแอมเฟตามีนเป็นยาควบคุม ซึ่งต้องมีใบสั่งยาจากแพทย์จึงจะซื้อได้ ทำให้การใช้ยานี้ลดน้อยลงจากท้องตลาด และเริ่มมีการผลิตและจำหน่ายอย่างผิดกฎหมายอย่างแพร่หลาย โดยยาบ้าเริ่มแพร่ระบาดตั้งแต่ปี พ.ศ.2513 เริ่มทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2539 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อพิจารณาจากสถิติ จำนวน ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติดในปี 2551 มีจำนวน 605,095 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่มีจำนวน 575,312 คน และ ผู้เข้ารับการรักษาพยาบาลติดยาเสพติดจำนวนเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน โดยในปี 2551 สามารถจับกุมผู้ต้องหาได้ทั้งสิ้น 150,160 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2550 ที่จับกุมได้ 117,071 คน ทางด้านผู้เข้ารับการรักษาบำบัดก็เพิ่มจากเดิม 59,691 คน เป็น 84,841 คน จนถึงขณะนี้ คือตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 2552 สามารถจับกุมผู้ต้องหาทั้งสิ้น 59,121 คน และมีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดจำนวน 42,127 คน กลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังคงเป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15 - 24 ปี นอกจากนี้ข้อมูลจากการสอบถามผู้เสพ/ผู้ค้ายาเสพติดจาก 4 หน่วยงานในปี 2551 ที่ถามว่าในหมู่บ้านชุมชนที่อาศัยอยู่มีผู้เสพ/ผู้ค้ายาเสพติดเพิ่มขึ้นหรือลดลง ปรากฏว่าส่วนใหญ่ตอบว่ามีผู้เสพเพิ่มขึ้นร้อยละ 39.6 (เดิมร้อยละ 37.5)³⁸

ยาบ้า ที่แพร่ระบาดในประเทศมีทั้งที่ลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศและที่ลักลอบผลิตภายในประเทศ เนื่องจากกลุ่มผู้ผลิตเฮโรอีนหันมาผลิตยาบ้ามากขึ้น เพราะขบวนการผลิตยาบ้าทำได้ง่ายกว่า และลงทุนน้อยกว่าแต่ผลกำไรสูง และที่สำคัญตลาดยาบ้า อยู่ในประเทศไทยนี้เอง เส้นทางลำเลียงจากผู้ผลิตไปสู่ผู้ค้ารายย่อย จนถึงผู้บริโภคทำได้ง่ายกว่าเฮโรอีน ยาบ้า จึงมีสภาพการแพร่ระบาดสูง พื้นที่แพร่ระบาดมากคือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ กรุงเทพมหานครและภาคใต้ ตามลำดับ

2.6.3 วิธีเสพยาบ้า

วิธีเสพยาบ้าทำได้หลายวิธี เช่น รับประทาน หรือนำไปผสมลงในเครื่องดื่มหรือบางครั้งอาจใช้วิธีฉีดเข้าเส้น แต่ไม่ค่อยได้รับความนิยม วิธีที่นิยมมากที่สุด ได้แก่ วิธีสูบ หมายถึง การใช้หลอดสูบเอาควันที่ได้จากการเผาไหม้เม็ดยาเข้าทางปาก คล้ายกับการสูบบุหรี่ซึ่งวิธีนี้เป็นวิธีที่มีอันตรายต่อร่างกายอย่างยิ่ง เพราะตัวยาจะออกฤทธิ์ต่อร่างกายอย่างรุนแรงและรวดเร็วกว่าวิธีการ

³⁸ http://www.nccd.go.th/web_oncb/index.php?mod=content_sist&scate=367. (21 August 2009).

เสพติดในรูปแบบอื่น ยาบ้าจัดเป็นยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 (ชนิดร้ายแรง) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 การผลิตยาบ้า อาศัยเทคโนโลยีและสารตั้งต้นที่หาง่ายกว่าเฮโรอีนมาก การผลิตแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การผลิตหัวเชื้อยาบ้า และการผลิตประเภทอัดเม็ด โดยแหล่งผลิตส่วนใหญ่ของยาบ้าเป็นชนกลุ่มน้อยตามชายแดนไทย - พม่า ทำการผลิตแบบครบวงจรทั้งผลิตหัวเชื้อและผลิตอัดเม็ดซึ่งสามารถผลิตได้ปีละหลายร้อยล้านเม็ด และตลาดส่วนใหญ่ของผู้ผลิตก็คือเยาวชนของไทย ผิดกับเฮโรอีน ซึ่งประเทศไทยมักจะเป็นทางผ่านเพื่อส่งต่อไปยังประเทศอื่น สำหรับการผลิตในประเทศเป็นการผลิตอัดเม็ด โดยใช้หัวเชื้อยาบ้าจากพื้นที่ชายแดนภาคเหนือเป็นหลัก โดยมีหลักฐานการผลิตอยู่ไม่น้อยกว่า 15 จังหวัด เป็นแหล่งอัดเม็ดขนาดใหญ่ที่สามารถอัดเม็ดยาบ้าเป็นจำนวนล้านเม็ด แต่ที่ร้ายแรงไปกว่านั้น ปัจจุบันเรายังพบหลักฐานว่า มีการอัดเม็ดในลักษณะอุตสาหกรรมครัวเรือน (Home Lab) โดยมีอุปกรณ์ตอกเม็ดขนาดเล็กซึ่งตอกเม็ดยาบ้าที่ผสมแอมเฟตามีนกับสารประกอบอื่นๆ เช่น คาเฟอีน อีเฟดรีน และแป้ง เป็นต้น กระจายอยู่ทั่วประเทศ³⁹

2.6.4 การออกฤทธิ์และผลของการเสพยาบ้า

ยาบ้า เป็นยาที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท เมื่อเสพยาเข้าสู่ร่างกาย ในระยะแรกจะออกฤทธิ์ทำให้ร่างกายตื่นตัว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ใจสั่น ประสาทตึงเครียด แต่เมื่อหมดฤทธิ์จะรู้สึกอ่อนเพลียมากกว่าปกติ ประสาทล้าทำให้การตัดสินใจช้าและผิดพลาด เป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้ ถ้าใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานจะทำให้สมองเสื่อม เกิดอาการประสาทหลอนเห็นภาพลวงตาหวาดระแวง คลุ้มคลั่ง เสียสติ ความเป็นคนบ้าและอาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ หรือ ในกรณีที่ได้รับยาในปริมาณมาก(Over dose) จะไปกดประสาทและระบบหายใจทำให้หมดสติและถึงแก่ความตายได้ผู้ที่เสพยาบ้าเป็นประจำ จะมีการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพร่างกาย โดยสังเกตจากร่างกายทรุดโทรม โดยเฉพาะไม่ค่อยอยากอาหารเนื่องจากยาบ้ามีผลต่อศูนย์ควบคุมความอยากอาหารในสมอง กลุ่มที่เสพยาบ้าเกินขนาดร่างกายไม่สามารถทนต่อขนาดที่เสพยาได้ผู้เสพยาจะมีอาการเมา เราเรียกว่า เมายาบ้า บางรายจะมีอาการคลุ้มคลั่ง หวาดระแวงถึงขนาดทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ บางรายจะมีอาการประสาทหลอน มีความรู้สึกเหมือนมีแมลงมาไต่ตามแขนขาหรือลำตัว การรับรู้ทางการมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น และการสัมผัสจะเสียไป กลุ่มที่เสพยาบ้าจนติดแล้วจะสังเกตเห็นความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ ร่างกายจะทรุดโทรมน้ำหนักลด มีการเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ในเพศชายอวัยวะเพศไม่สามารถแข็งตัว ไม่หลั่งน้ำอสุจิ ในเพศหญิง

³⁹สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, เรียนรู้เรื่องยาเสพติด ชีวิตปลอดภัย, อ่างแล้ว, หน้า 10-12.

ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2539 และในปัจจุบันมีผลใช้บังคับแล้ว มีบทลงโทษสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับยาบ้า ดังรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 บทลงโทษสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อหา	ยาเสพติดให้โทษประเภท 1
ผลิต นำเข้า ส่งออก	- จำคุกตลอดชีวิต (ม.65 ว.2) - ถ้ากระทำเพื่อจำหน่าย ประหารชีวิต (ม.65 ว.2) - จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ 20 กรัม ขึ้นไป ถือว่ากระทำเพื่อ - จำหน่าย (ม.15)
จำหน่าย ครอบครอง เพื่อจำหน่าย	จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน 100 กรัม จำคุก 5 ปี ถึงตลอดชีวิตและ ปรับ 50,000 – 500,000 บาท (ม.66 ว.2) จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์เกิน 100 กรัม จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต (ม.66 ว.2)
ครอบครอง	จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ไม่ถึง 20 กรัม จำคุก 1-10 ปี และปรับ 10,000 - 100,000 บาท (ม.67) จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ 20 กรัมขึ้นไป ถือว่า ครอบครอง เพื่อจำหน่าย (ม.15)
เสพย์	จำคุก 6 เดือน ถึง 10 ปี และปรับ 5,000 - 10,000 บาท (ม.91)
ใช้อุบายหลอกลวง ขู่เข็ญใช้กำลัง ประทุษร้ายฯ ให้ ผู้อื่นเสพย์	- จำคุก 2 – 20 ปี และปรับ 20,000 – 200,000 บาท และถ้าเป็นการ กระทำต่อหญิงหรือบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะระวางโทษประหาร ชีวิต - ถ้ากระทำโดยมีอาวุธ หรือร่วมกัน 2 คน ขึ้นไป จำคุก 4 – 30 ปี และปรับ 40,000 – 300,000 บาท
ยุยงส่งเสริมให้ผู้อื่น เสพย์	- จำคุก 1 – 5 ปี และปรับ 10,000 – 50,000 บาท (ม.39 ทวิ)

การป้องกันตนเองจากยาบ้าสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ควรหาความรู้ความเข้าใจถึงโทษและพิษภัยเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าอย่าหลงเชื่อคำชักชวนให้ลองใช้และคิดเสมอว่ายาบ้าไม่ใช่สิ่งที่ดีลอง ใช้สติปัญญาในการคิดแก้ปัญหาชีวิตอย่างเหมาะสมถูกต้อง และไม่ใช้ยาเสพติดเป็นที่พึ่งให้ความร่วมมือในการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด⁴⁰

⁴⁰<http://www.purehert.in.th/old/user15/htdocs/drug/drug09.html>. (3 November 2002).

นอกจากนี้กองวิชาการและการวางแผน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี ได้เสนอวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งมีหลักการและแนวความคิดสำคัญดังนี้

1) การให้ชุมชนมีบทบาทหลักในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยการเคลื่อนย้ายบทบาทในฐานะศูนย์กลางจากภาครัฐไปสู่องค์กรชุมชนให้มีศักยภาพ ในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนได้ หลักการนี้เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและมุ่งเน้นกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติดจากล่างขึ้นบน (bottom-up) มากกว่าจากบนสู่ล่าง (top-down)

2) สร้างการมีส่วนร่วมให้กับชุมชน ในการแก้ปัญหายาเสพติดเป็นกระบวนการพัฒนาที่เป็นวิธีการและเป้าหมาย กล่าวคือ การทำให้บทบาทมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแนวทางหรือวิธีการแก้ปัญหายาเสพติดและในขณะเดียวกันเป็นการเสริมสร้างกระบวนการรวมกลุ่มของชุมชนในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดในลักษณะของ public Awareness โดยเน้นกิจกรรมการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด จึงมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับกระบวนการพัฒนาคนและการรวมกลุ่มในชุมชน

3) หลักการที่จะให้มีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติดเป็นการดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ โดยความคิดริเริ่มของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทั้งในด้านปัจเจกบุคคลและภูมิคุ้มกันด้านทางสังคม ซึ่งเป็นการสร้างสภาวะแวดล้อมในชุมชนให้เอื้ออำนวยต่อการลดปัญหายาเสพติดในชุมชน

4) หลักการที่จะให้กระบวนการแก้ปัญหายาเสพติดเป็นการดำเนินการได้ในทุกมาตรการของการแก้ปัญหายาเสพติด ซึ่งประกอบด้วย ด้านการป้องกันปราบปรามและด้านการบำบัดรักษาตามสภาพปัญหาที่ปรากฏในชุมชน โดยเน้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงสภาวะไร้อัจฉกในการดำเนินงานด้านยาเสพติดในชุมชน

5) หลักการที่จัดความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของภาครัฐกับชุมชน ในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชนกล่าวคือ ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในด้านการสนับสนุน ส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในกระบวนการแก้ปัญหายาเสพติด รวมทั้งใช้อำนาจทางกฎหมายเข้าดำเนินการต่อกลุ่มผู้ค้าส่วนบทบาทของชุมชนเป็นบทบาทหลัก ในฐานะเจ้าของปัญหาที่แท้จริงจะต้องเข้าแก้ไขปัญหายา

6) หลักการที่จะทำให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหายาเสพติดของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมผสมผสานในงานด้านอื่นๆ ของชุมชน ทั้งนี้ เพราะการแก้ปัญหายาเสพติดกับงานพัฒนาการรวมกลุ่มของชุมชนในด้านอื่นๆ เช่น งานพัฒนาการรวมกลุ่มเยาวชนงานพัฒนาทางด้านสาธารณสุข ดำเนินกิจกรรมได้สอดคล้อง อำนวยประโยชน์ซึ่งกันและกันและมุ่งเน้นการพัฒนาคนเป็นเป้าหมายสำคัญ

วิธีการทั้ง 6 ประการ เป็นสิ่งสำคัญในมิติใหม่ของการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมุ่งเน้นบทบาทให้ชุมชนเป็นเจ้าของปัญหาและรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมแก้ไขปัญหายาด้วยความรับผิดชอบของตน องค์กรชุมชนจะต้องมีการเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับบริการ เป็นผู้ปฏิบัติงานในฐานะเป็นเจ้าของปัญหา และหน่วยงานของรัฐจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ดำเนินการเป็นพี่เลี้ยง หรือผู้สนับสนุน

การป้องกันปัญหายาเสพติดหรือยาบ้าทุกชนิด ถือได้ว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนในชาติ หากพบเห็น หรือรู้แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ผลิต ขาย หรือเสพย์ สามารถแจ้งข่าวสารได้ที่

1) สำนักงานป.ป.ส.ถนนดินแดง แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม.10400 โทร. (02) 2459414 โทรสาร (02) 2468526

2) ศูนย์รับแจ้งข่าวยาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โทร.(02) 1688

3) ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด อำเภอ ในพื้นที่

4) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคกลาง กรุงเทพมหานคร ถนนดินแดง เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

5) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถนนหน้าศูนย์ราชการ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

6) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคเหนือ บริเวณศูนย์ราชการจังหวัดเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000 โทรศัพท์ (053) 211793 (053) 211808

7) สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคใต้ 434 ถนนไทรบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 70000 โทรศัพท์ (074) 323300 โทรสาร (074) 321514

8) หน่วยงานของรัฐและเอกชนอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาบ้าข้างต้น สรุปได้ว่า ยาบ้า เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายชุมชนทั่วประเทศ เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหา ควรเน้นที่ตัวประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของชุมชนเป็นหลัก โดยการนำเอาเทคนิคการมีส่วนร่วมมือกัน เพื่อแก้ไขอย่างจริงจัง เชื่อแน่ว่าปัญหาจะลดน้อยลงหรืออยู่ในสถานการณ์ที่สามารถควบคุมได้

2.7 แนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด

2.7.1 แนวทางป้องกันแก้ไขสารเสพติดในกลุ่มเยาวชน

กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่า ปัญหายาเสพติดในกลุ่มเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและ นอกสถานศึกษานั้นเป็นปัญหา “พฤติกรรมกลุ่ม” เด็กและเยาวชนใช้สารเสพติดชนิดต่างๆ เพื่อให้ตนกับคนที่รักได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่ตนชอบหรือเป็นเครื่องมือในการรวมกลุ่มเพื่อให้ตนมีโอกาส

แสดงออกซึ่งความเก่งกล้าสามารถหรือล้างปมด้วยในใจคน แรงจูงใจหลักของการใช้สารเสพติดของนักเรียน นักศึกษา จึงอยู่ที่ความต้องการทางสังคมจิตวิทยาของวัยรุ่น ที่ต้องการทำกิจกรรมที่ตนชอบ ร่วมกับเพื่อนที่ตนรัก เพื่อความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินและความพอใจจากการได้แสดงออกในสิ่งที่ตนคิดว่าดีที่สุดในตัวเอง นักเรียนที่ติดยาเสพติด และอาศัยอยู่ในชุมชนที่แออัดส่งผลให้การปรับตัวและการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิต ไม่เหมาะสม กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มอบหมายให้สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องร่วมกับผู้ปกครองและชุมชนปิดกั้นโอกาสการใช้ยาเสพติดของเยาวชนทุกวิถีทาง โดยเน้นการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทางเลือก ส่งเสริมความสามารถพิเศษ การหล่อหลอมบุคลิกภาพพึ่งตนเองและฝึกอบรมทักษะชีวิต เพื่อการรู้จักคิด ไคร่ครวญ แยกแยะผิดชอบชั่วดี และฝึกฝนวินัยในตนเองเพื่อรู้จักยับยั้งชั่งใจ ตามยุทธศาสตร์ 9 ประการ

1. จัด โครงการ “ครอบครัวเข้มแข็ง – โรงเรียนอบอุ่น” เพื่อเชื่อมและหลอมรวมพลังระหว่างบ้านและโรงเรียนให้เป็นที่พึ่งแก่เด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง
2. นำศาสนาธรรมสู่เด็ก และเยาวชน เพื่อเป็นหลักในการดำรงชีวิต ด้วยความร่วมมือระหว่างสถาบันทางศาสนาและโรงเรียน
3. สร้างเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี และเคารพในประ โยชน์สาธารณะหรือประ โยชน์ส่วนตนด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมประ โยชน์ และการฝึกตามหลักสูตรของนักศึกษาวิชาทหาร
4. ส่งเสริมเด็กและเยาวชนให้ออกกำลังกาย และเล่นกีฬาอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยเพื่อพัฒนาสุขภาพกายและใจ เสริมสร้างวินัยในตนเองและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม
5. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ได้เล่นดนตรีเพื่อกล่อมเกลาจิตใจ และเสริมสร้างสุนทรียภาพ
6. ส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปะเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ค้นพบความสามารถของตนเองที่มีช่องทางในการแสดงออกและเพื่อสื่อสารที่หลากหลายและสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับ โลกแห่งอนาคต
7. ให้ความสำคัญแก่การเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจ และผูกพันต่อรากฐานทางวัฒนธรรมและสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงด้วยความมั่นคงและรู้เท่าทัน
8. ถือเป็นหน้าที่สำคัญที่โรงเรียน จะต้องจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ความรู้เสริมสร้างจิตสำนึกทักษะชีวิตและภูมิด้านทานยาเสพติดและอบายมุข และจัดระบบดูแลนักเรียนทุกคนให้ทั่วถึง โดยสร้างเครือข่ายและแนะแนวภายในโรงเรียน
9. วางแนวทางที่จะร่วมมือกับผู้ปกครองเพื่อบำบัดรักษา และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนผู้หลงติดยาเสพติด

2.7.2 มาตรการในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด

การป้องกันยาเสพติดเป็นมาตรการในการดำเนินงานในระยะยาว เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันยาเสพติดเพื่อบรรเทาหรือระงับการทดลองใช้ยาเสพติด มีมาตรการในการดำเนินงานดังนี้

1) มาตรการให้การศึกษา หมายถึง การให้การศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่เสริมสร้างและพัฒนาแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่ยุ่งยากซับซ้อนโดยไม่พึ่งยาเสพติด

2) มาตรการบริการสนเทศ หรือการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกันยาเสพติด โดยผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้รับข่าวสารได้รับข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ทางเลือกในการตัดสินใจและตระหนักถึงโทษพิษภัยของยาเสพติดตลอดจนเสริมสร้างให้เกิดเจตคติที่ดีในชีวิต

3) มาตรการทางเลือก เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็ก/เยาวชนและประชาชนทั่วไป รู้จักใช้เวลาว่างที่มีอยู่ไปในทางสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

4) มาตรการแทรกแซง เป็นการจัดกิจกรรมที่ดำเนินการกับผู้เริ่มมีปัญหาการใช้ยาเสพติด เช่น เริ่มทดลองใช้ยาเสพติด ใช้ยาเสพติดเป็นครั้งคราว แต่ยังไม่มีการติดยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือบุคคลก่อนจะถลำติดยาเสพติดอย่างแท้จริง โดยให้ผู้ที่มิมีปัญหาและเริ่มใช้ยาเสพติดรู้จักตนเองและแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าการใช้ยาและปัญหาชีวิตอื่นๆ

5) มาตรการกลุ่มเพื่อน ในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดและพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน จึงได้มีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน เพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติดและพฤติกรรมเบี่ยงเบน มาตรการกลุ่มเพื่อนสามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีมิตรภาพเป็นสายสัมพันธ์เชื่อมโยงมนุษย์เข้าด้วยกัน

6) มาตรการป้องปราม เป็นมาตรการที่ดำเนินกับกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติกรรมในการใช้ยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อลดโอกาสการใช้ยาเสพติดด้วยการทำให้กลุ่มเสี่ยงมีการเกรงกลัว วิตกกังวล อาจถูกจับได้ว่าคนใช้ยาเสพติด มาตรการป้องปรามที่นำมาใช้อย่างได้ผล คือ

- 6.1 การจัดระบบเดินเวรยามเฝ้าระวังตามแหล่งที่มีการมั่วสุมกันใช้ยาเสพติดของกลุ่ม
- 6.2 การจัดระบบสายตรวจไปตามแหล่งที่มีการค้าปลีกหรือในชุมชนที่มีแหล่งขาย
- 6.3 การถ่วงเวลา ทำให้เสียเวลาหน่วงเหนี่ยวกลุ่มเสี่ยง มิให้มีโอกาสที่จะเสพยาเสพติด

- 6.4 การสุ่มตรวจปีสวาระกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นระยะๆ โดยไม่บอกล่วงหน้า
- 6.5 การตรวจค้นเพื่อป้องกันการนำยาเสพติดเข้าไปในโรงเรียน
- 6.6 การจัดทำบันทึกประวัติ การจัดทำระบบคะแนนความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา
- 6.7 การจัดระบบเฝ้าระวังในโรงเรียน โดยให้นักเรียนเป็นสารวัตรปกครอง
- 6.8 การตั้งด่านตรวจปีสวาระพนักงานขับรถบรรทุกและรถยนต์โดยสารทางไกล

การดำเนินการมาตรการป้องปรามอย่างมีประสิทธิภาพ จะทำให้ลดโอกาสการใช้ยาเสพติดของกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้นจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จะทำให้กลุ่มเป้าหมายหวาดกลัว เบื่อหน่าย รำคาญและหยุดพฤติกรรมเสี่ยงในการใช้ยาเสพติดไปในที่สุด

7) มาตรการเสริมอื่นๆ นอกจากการดำเนินการมาตรการหลักในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว ยังมีมาตรการอื่นๆ เสริมมาตรการหลักให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการป้องกันยาเสพติด⁴¹

2.7.3 การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ปัจจุบันปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในสังคม มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่ระบาดของยาบ้าที่ระบาดเข้าไปในโรงเรียน ชุมชน และสถานประกอบการทำให้การกำหนดมาตรการที่จะเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ไม่สามารถใช้มาตรการป้องกันยาเสพติดเพียงมาตรการเดียวได้อีกต่อไป จำเป็นต้องประยุกต์ใช้มาตรการเพื่อจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น ในลักษณะทั้งป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไปพร้อมๆ กัน ดังนั้นแนวคิดในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงมีแนวคิดในเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

1) พัฒนาตัวบุคคล การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดให้ความสำคัญประกอบกับ การสร้างศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน เพื่อให้มีความสามารถในการดำรงชีวิต ได้อย่างมีคุณภาพภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป บุคคลสามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาระยะยาวที่ควรเริ่มต้นจากการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่ก่อน

⁴¹สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, แนวคิดและแนวทางการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรีย, 2544), หน้า 12-20.

2) กำหนดพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมายในการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีทรัพยากรที่จะดำเนินการค่อนข้างจำกัด ทั้งงบประมาณและบุคลากร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดพื้นที่เป้าหมายและประชากรเป้าหมายที่จะเข้าไปดำเนินการให้ชัดเจน การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการแก้ปัญหาในแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มปกติจะใช้ความรุนแรงของปัญหาเสพติด เป็นตัวกำหนดพื้นที่ในการทำงาน เช่น พื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดรุนแรง เบาบาง และพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาประชากรเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดนั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มเป้าหมายในสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายในชุมชน กลุ่มเป้าหมายในสถานประกอบการ กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

3) ผสมผสานมาตรการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นผลจาก การวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่ และกลุ่มประชากรเป้าหมาย ค้นหาสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหา กำหนดทางเลือก ใช้มาตรการที่เหมาะสมในการจัดการกับปัญหาของแต่ละพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้มาตรการป้องกันยาเสพติดใช้ในการดำเนินงานกับพื้นที่ที่มีการผลิต การค้า และการลำเลียงยาเสพติดเพื่อลดปริมาณยาเสพติดในพื้นที่นั้น

4) กำหนดหน่วยงานรับผิดชอบการดำเนินงาน โดยการระดมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ ทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ต้องการให้แต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนตามความสอดคล้องกับภารกิจปกติของหน่วยงานนั้นๆ

5) ดำเนินการในลักษณะองค์รวมแบบบูรณาการ การป้องกันจะมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง ยั่งยืน ได้ ก็ต่อเมื่อมีการดำเนินงานในลักษณะของการบูรณาการเข้าไปในภารกิจพัฒนาปกติที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินงานกันอยู่

6) มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่ประชาชนทุกคนในสังคมจะได้รับผลกระทบไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง อันได้แก่ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรประชาชน นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในทุกกระบวนการ ดำเนินงานประสานสอดคล้องกับการดำเนินงานของภาครัฐในฐานะหุ้นส่วนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการต่างๆ ของรัฐเป็นรากฐานของประชาชน

7) การสร้างเอกภาพในการดำเนินงาน มาตรการในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ มาตรการหลักได้แก่ การให้การศึกษา การให้บริการสารสนเทศ การจัดกิจกรรมทางเลือก การใช้มาตรการแทรกแซง การใช้กลุ่มเพื่อน การป้องปราม นอกจากนี้ยังมี

มาตรการสนับสนุนอย่างอื่นๆ อีก ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การวิจัยและพัฒนา การจัดระบบสารสนเทศ มาตรการต่างๆ เหล่านี้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและองค์กรพัฒนาเอกชนเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากหากไม่มีการจัดระบบงาน โดยการใช้แผนเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานแล้วก็จะซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องประสานแผนการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของหน่วยงานต่างๆ

8) การระดมทรัพยากรของหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม นอกเหนือจากการระดมหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแล้ว ยังมีความจำเป็นต้องระดมทรัพยากรทั้งกำลังคนและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานงบประมาณปกติที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีจำนวนค่อนข้างจำกัดและไม่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานกับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ปัจจุบันมีธุรกิจเอกชนหลายสาขาได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการดำเนินงาน เช่น ธุรกิจบันเทิง ธุรกิจประวัติศาสตร์ นับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

9) ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสบการณ์ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด บ่งชี้ให้เห็นว่ามีรูปแบบวิธีการในการดำเนินงานที่หลากหลายในการที่จะเอาชนะยาเสพติด มาตรการต่างๆ เหล่านี้ได้รับการออกแบบให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของแต่ละพื้นที่ ดังนั้นภูมิปัญญาชาวบ้านและของผู้ปฏิบัติงานในแต่ละชุมชน เพื่อให้เหมาะสมกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่นับว่าเป็นภูมิปัญญาที่มีค่าซึ่งที่จะนำมาประยุกต์ใช้พื้นที่ใกล้เคียง⁴²

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้าเพื่อป้องกันให้หลีกเลี่ยงจากปัญหายาเสพติดและติดตาม การดำเนินการ การสกัดกั้น ตลอดจนติดตามพฤติกรรมบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

2.7.4 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1) นโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ความมุ่งหมายของรัฐบาล มีความมุ่งมั่นชัดเจนที่จะลดปัญหายาเสพติด โดยการจะดึงพลังของทุกภาคส่วนเข้ามาร่วม เพราะฉะนั้นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ใช้คำว่า “ร้วป้องกัน” เพราะสิ่งที่ต้องการคือเกราะและภูมิคุ้มกันที่จะ

⁴² สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด, แนวคิดและแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, อ่างแล้ว, หน้า 6-9.

ด้านทานไม่ให้ศัตรูสำคัญคือยาเสพติดรุกกล้าเข้ามา เหตุผลที่เป็น 5 รั้วป้องกันเพราะจะต้องดูแลแก้ไข ปัญหายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาทั้งความมั่นคงและสังคมครอบคลุมในพื้นที่หรือมิติต่างๆ ดังนี้

1.1 รั้วแรก คือ รั้วชายแดน เพราะว่าปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในขณะนี้ไม่ได้เกิดจากการผลิตภายในประเทศ แต่เกิดจากการผลิตในประเทศใกล้เคียงกันหรือประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจำเป็นจะต้องมีรั้วป้องกันไม่ให้เข้ามา ภารกิจนี้กองบัญชาการกองทัพไทย กอ.รมน.กระทรวงมหาดไทยและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหลักหรือบทบาทสำคัญในการสกัดกั้น และจะต้องปลูกพลังของชุมชนตามแนวชายแดนให้เป็นแนวร่วมที่สำคัญในการสกัดกั้น ยาเสพติด ไม่ให้ทะลักเข้ามา

1.2 รั้วที่สอง คือ รั้วชุมชน เพราะว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนี้ก็เกิดจากความอ่อนแอของหมู่บ้านและชุมชน ถ้าหากว่าหมู่บ้านและชุมชนเข้มแข็ง การแก้ปัญหานี้ก็ยังสามารถทำได้ง่าย ภารกิจนี้กระทรวงมหาดไทย กอ.รมน.ซึ่งจะมีทั้งระดับภาค ระดับจังหวัด สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกันทำให้เกิดผลสำเร็จ ซึ่งจะต้องดึงทั้งส่วนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อสม.ซึ่งรัฐบาลได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเข้ามามีส่วนร่วมและที่สำคัญที่สุดคือ ระบบอาสาสมัคร การอาศัยภาคประชาสังคมและองค์กรภาคเอกชนจะมีบทบาทสำคัญ ถ้าเราสามารถที่จะปลูกจิตสำนึกของคนกลุ่มเหล่านี้ก็จะเป็กลุ่มที่อย่างสำคัญที่จะสร้างรั้วให้กับชุมชนในการป้องกันในเรื่องของยาเสพติด

1.3 รั้วที่สาม คือ รั้วสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของเด็กและเยาวชน อย่างที่ทราบกันดีว่า ขณะนี้เด็กและเยาวชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นก็เกิดจากหลายพื้นที่ในสังคม ซึ่งดึงให้คนเหล่านี้เข้าไปพัวพันกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นสถานบันเทิง สถานบริการที่ผิดกฎหมาย หอพักที่ใช้เป็นแหล่งมั่วสุม ร้านเกม ร้านอินเทอร์เน็ต โต๊ะสนุกเกอร์ โต๊ะพนันบอล หรือการมั่วสุมในเรื่องของแก๊งค์รถจักรยานยนต์ ไปจนถึงการเที่ยวเตร่เตรเวลากลางคืน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นบ่อนทำลายเยาวชนและดึงเข้าไปสู่เรื่องของยาเสพติด การแก้ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ในเรื่องของการสร้างพื้นที่ในเชิงสร้างสรรค์ให้เยาวชน ภารกิจนี้แทบจะกล่าวได้ว่าทุกกระทรวง ทบวง กรม ต้องทำ อย่างไรก็ตามกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างรั้วสังคม

1.4 รั้วที่สี่ คือรั้วโรงเรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝัง และ การสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน รัฐบาลได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่องของการศึกษา เรากำลังผลักดันนโยบายเรื่องของการเรียนฟรี และกระทรวงศึกษาธิการกำลังสะสางปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการศึกษาไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักสูตร เรื่องคุณภาพของครู เพื่อที่จะให้โรงเรียนนั้นเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมในการสร้างคนอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้นใน

ส่วนของรั้วที่เกี่ยวข้องของโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจะมีบทบาทสำคัญอย่างมาก แต่ว่าก็จะต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน

1.5 รั้วที่ห้า หรือ รั้วครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยพื้นฐานที่สุด ซึ่งถ้าหากว่าเราสามารถทำให้ครอบครัวมีความเข้มแข็งกลับมาเป็นหน่วยทางสังคมที่มีความพร้อมในการดูแลคนหรือสมาชิกในครอบครัวอย่างแท้จริง ปัญหาต่างๆ ก็จะเบาบางลงไป⁴³

2) นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2550 - 2554 ประกอบด้วยนโยบาย 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ส่วนแรกเป็นนโยบายเฉพาะหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สังคมไทยผ่านพ้นสถานการณ์วิกฤติด้านการเมือง สังคม และเศรษฐกิจไปได้โดยเกิดผลกระทบน้อยที่สุด ทุกฝ่ายภายในชาติเข้าใจและรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เป็นจริง มีความไว้วางใจกันพร้อมเผชิญและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

2.2 ส่วนที่สองเป็นนโยบายในระยะ 5 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้การพัฒนาทุกด้านดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ประชาชนภายในชาติมีความสมัครสมานสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถรักษาคุ้มครองผลประโยชน์สำคัญของชาติไว้อย่างยั่งยืน สังคมไทยมีภูมิคุ้มกันจากความขัดแย้งและวิกฤติการณ์ต่างๆ ประเทศไทยได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรีและความเชื่อมั่นจากนานาประเทศ ในระยะของนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2550-2554 ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากการปฏิรูปการเมืองมีแนวโน้มว่าประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางด้านความมั่นคงภายในประเทศที่รุนแรง โดยเฉพาะการขาดความสามัคคีของคนในชาติ และการกระทำที่กระทบต่อความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ รวมทั้งการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะที่ปัญหาการก่อการร้ายสากล อาชญากรรมข้ามชาติ ตลอดจนปัญหาที่เป็นเรื่องสืบเนื่องจากอดีต อาทิ ปัญหายาเสพติด ผู้หลบหนีเข้าเมืองยังเป็นภัยคุกคามที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบในวงกว้าง ทั้งยังต้องเผชิญกับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ภัยพิบัติทางธรรมชาติและโรคระบาดที่รุนแรงมากขึ้น จึงต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์วิธีคิดในการจัดการกับปัญหา โดยพิจารณาสภาพของปัญหาแบบองค์รวม และให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นสาเหตุรากเหง้ามากกว่าการแก้ไขปัญหาเชิงปรากฏการณ์รวมทั้งเปิดพื้นที่ทางสังคม ให้มีการสื่อสาร

⁴³ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติที่ 1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2552), หน้า 26.

สร้างการรอบรู้ของคนภายในชาติให้ตระหนักถึงภาระที่ทุกคนต้องเผชิญกำลังร่วมกันเผชิญกับสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ได้อย่างมั่นคง⁴⁴

2.8 ลักษณะความเป็นไปของวัยผู้ใหญ่

วัยใหญ่นับเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนานและมีความสำคัญต่อชีวิตอย่างมาก เมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้าสู่กฎเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคมต้องมีการยอมรับความเป็นจริงในชีวิต วัยผู้ใหญ่แบ่งออกเป็น 3 ระยะกว้าง ๆ คือ วัยผู้ใหญ่ตอนต้น วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง(วัยกลางคน) และวัยสูงอายุ แต่ละวัย มีแบบแผนพัฒนาการเป็นลักษณะเด่นจำเพาะวัยดังนี้

2.8.1 วัยผู้ใหญ่ตอนต้น

วัยผู้ใหญ่ตอนต้น ได้แก่บุคคลอายุราว 20 ปี ถึง 35 ปี พัฒนาการทางกายเจริญเต็มที่ เป็นระยะทดลองเพื่อหาแนวทางชีวิตที่ตนต้องการและพอใจสืบเนื่องมาจากวัยรุ่น เช่น อาชีพ เพื่อนและอื่นๆ ระยะนี้จึงมักเรียกว่าระยะสำรวจ (exploratory period) บุคคลที่อยู่ในวัยนี้จะมีความกระฉับกระเฉงทางร่างกายอย่างสูงสุด มีสติปัญญาดี สามารถเรียนรู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุมีผล มีความมั่นใจในตนเอง และรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ที่ตนทำงานอยู่แล้ว

2.8.2 ระยะวัยกลางคน

วัยกลางคน ได้แก่บุคคลอายุราว 36 ปี ถึง 55 ปี เมื่อเริ่มระยะวัยนี้แบบแผนชีวิตเข้ารูปแบบเกือบเข้ารูปเข้ารอยแล้ว บุคคลผู้มีพัฒนาการสมวัยที่ผ่านมา จะประสบความสำเร็จในชีวิตด้านอาชีพในระดับและในแนวทางตามประสบการณ์ที่ตนได้สั่งสมตั้งแต่ระยะวัยทารกสืบมา จึงได้สมญาว่ายุคสุดยอดของชีวิตหรือยุคความสำเร็จสุดยอด

2.8.3 ระยะวัยสูงอายุ

วัยสูงอายุได้แก่ บุคคลอายุราวๆ 56 ปี ถึง 65 ปีขึ้นไป วัยนี้ปรากฏความเสื่อมถอยทางร่างกาย และอาจมีความเสื่อมทางสังคม ทางอารมณ์และจิตใจร่วมด้วย พัฒนาการร่างกายด้านต่างๆ เริ่มลดลง บางรายอาจมีบุคลิกภาพเสีย เช่น หลังโค้ง ผมนบนศีรษะหงอก กล้ามเนื้อหย่อนสมรรถภาพ บางคนมือเท้าสั่น การทรงตัวไม่ดี ทั้งอาจหลงลืมได้ง่าย แต่เหตุผลยังดีความสุขุมรอบคอบจะยังคงที่ ขาดความริเริ่มแต่ยึดหลักเกณฑ์ที่ตนเชื่อถือ การเตรียมตัวและการปรับตัวเตรียมรับสภาวะความเสื่อมถอยต่างๆ เหล่านี้เป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญเพื่อเป็นบุคคลที่ดำรงชีวิตวัยสูงคนด้วยความผาสุก แต่บุคคลสูงอายุบางคนก็ยังมีสมรรถภาพร่างกายเข้มแข็งอยู่และสามารถประกอบกรณีกิจได้ผล

⁴⁴ www.do.rtaf.mi.th/Files.

อย่างดีเลิศในวัยสูงอายุ เช่น Vardi นักแต่งเพลงผู้มีชื่อเสียงชาว อิตาลี อายุ 88 ปี Conrad Aedeur นายกรัฐมนตรีเยอรมัน อายุ 90 ปี สามารถสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติภายหลังจากที่เยอรมันได้พ่ายแพ้สงคราม Sir Winston Churchill นายกรัฐมนตรีอังกฤษ อายุ 91 ปี ผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในสงครามโลกครั้งที่ 2 และ Bernard Shaw นักประพันธ์ผู้มีชื่อเสียงของอังกฤษ มีอายุ 94 ปี⁴⁵

กล่าวโดยสรุป บุคคลที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ทั้ง 3 ระยะ จะมีความสามารถในการรับผิดชอบต่อหน้าที่ ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดี มีเหตุมีผลสามารถเข้าร่วมกลุ่มสังคมที่มีความคล้ายคลึงกันและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมได้

2.9 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา อำเภอหุมแพ จังหวัดขอนแก่น

2.9.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอหุมแพ

ประมาณปี พ.ศ.2400 พระครูหงส์ได้ชักชวนญาติพี่น้อง 8 ครอบครัวอพยพออกจาก เมืองภูเวียง ครั้งสุดท้ายได้หยุดพักเกวียนที่บ้านกุดจอกน้อย แล้วแบ่งครอบครัวออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเลือกตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้กุดแห่น้อย บ้านแห่ ส่วนกลุ่มที่นำโดยพระครูหงส์มีบุตร 3 คน คือ นายโฮม (ต้นตระกูลโฮมหงส์) นายโชค และนายหลอด (ต้นตระกูลหงส์หุมแพ) ได้เดินทางต่อมาและเลือกที่ตั้ง ถิ่นฐานอยู่บ้านร้าง มีวัดร้างและกุดแห่งหนึ่งอยู่ทางทิศตะวันตก วัดร้างนี้มีธาตุและต้น โพธิ์จึงตั้งชื่อว่า “วัดโพธิ์ธาตุ” พร้อมกับตั้งชื่อที่บ้านกุดธาตุ กุดธาตุมีน้ำลึกมาก มีกระแช่และป่าทึบทำให้จับปลาได้ยาก ประกอบกับรอบๆ กุดธาตุมีกอไผ่ขึ้นหนาแน่น ชาวบ้านจึงตัดไม้ไผ่มาปักเป็นแพใช้ยื่นหว่านแหแล้วจึง ตีวงล้อมเข้าหากัน นานเข้าจึงเรียกว่า “กุดหุมแพ” และ “บ้านหุมแพ” ประมาณปี พ.ศ.2470 เริ่มมีครอบครัวชาวจีนอพยพเข้ามาค้าขายในบริเวณถนนราษฎรบำรุง ทิศเหนือของวัดโพธิ์ธาตุ การค้าได้ขยายตัวมากขึ้น ปี พ.ศ. 2485 กำนันเลียง ดีบุญมี ได้บริจาคที่ดินเพื่อตัดถนนราษฎรบำรุงให้ยาวขึ้นไปทางทิศเหนือ สร้างศูนย์ราชการและโรงเรียนหุมแพ นอกจากนี้ยังได้สร้างบ้านเรือนแถวไม้ชั้นเดียวบริเวณตลาดเหนือและตลาดใต้ให้เช่าทำการค้า ต่อมากำนันจาก 4 ตำบลของอำเภอภูเวียง ได้แก่ ตำบลหุมแพ ตำบลโนนหัน ตำบลขัวเรียง และตำบลสีสุก (ศรีสุข) ได้ร่วมมือกันยื่นคำร้องต่อกระทรวงมหาดไทยขอตั้งอำเภอหุมแพ พระยาสุเมธพิพิธ (ปลัดกระทรวงมหาดไทยขณะนั้น) ได้มาตรวจท้องที่ประกอบกับระยะนั้นอำเภอชนบทถูกไฟไหม้ เมื่อวันที่ 1

⁴⁵สุชา จันทรธัม, จิตวิทยาการพัฒน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2540), หน้า 35-37.

กรกฎาคม พ.ศ.2586 กระทรวงมหาดไทยจึงอนุมัติให้ตั้ง “อำเภอชุมแพ” โดยยุบอำเภอชนบทไปเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอบ้านไผ่

2.9.2 ลักษณะของพื้นที่

ข้อมูลทางด้านสถิติ พื้นที่อำเภอชุมแพมีพื้นที่ 510.9 ตารางกิโลเมตร ซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด 318,750 ไร่ พื้นที่โดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง ทิศเหนือมีภูเขาสูงและที่ราบสูงลาดเอียงไปทางทิศใต้ บริเวณทางทิศใต้มีลำน้ำเชิญเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างอำเภอชุมแพกับอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ พื้นที่ทางทิศเหนือบางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติภูเวียง พื้นที่ทางทิศตะวันตกบางส่วนอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติดงลาน รวมพื้นที่ป่าสงวนในเขตอำเภอชุมแพทั้งหมด 90,250 ไร่

2.9.3 ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอชุมแพตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 82 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 520 กิโลเมตร

2.9.4 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอภูกระดึง (จังหวัดเลย) อำเภอสีชมพู และอำเภอเวียงเก่า

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอภูเวียง และอำเภอหนองเรือ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านแท่น อำเภอภูเขียว และอำเภอกอนสาร (จังหวัดชัยภูมิ)

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอกอนสาร (จังหวัดชัยภูมิ) และอำเภอภูผาม่าน

2.9.5 สภาพปัญหา

อำเภอชุมแพเป็นอำเภอหนึ่งที่อยู่ในจังหวัดขอนแก่น แบ่งเขตการปกครองย่อยเป็น 12 ตำบล 135 หมู่บ้าน และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 15 แห่ง จากสภาพทั่วไปของอำเภอชุมแพ นับเป็นอำเภอขนาดใหญ่รองจากอำเภอเมืองขอนแก่น เป็นเมืองศูนย์กลางเกือบทุกด้านจึงทำให้อำเภอชุมแพ มีความหลากหลายและสลับซับซ้อนและประสบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรงเนื่องจากเป็นตะเข็บรอยต่อที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด ที่มีเส้นทางการลำเลียงผ่านเข้า-ออก จังหวัดทางภาคเหนือและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอยู่เป็นระยะๆ ซึ่งยากแก่การป้องกันปราบปรามและแก้ไข เพราะสามารถหลบไปอยู่ในจังหวัดอื่นได้ ประกอบกับอำเภอชุมแพเป็นพื้นที่ที่สลับซับซ้อน พื้นที่กว้างใหญ่ เป็นภูเขาสูงและพื้นที่บางส่วนเป็นพื้นที่ป่าสงวนดงลาน ดังนั้นจึงเป็นพื้นที่ที่สามารถหลบตัวและพักสินค้า (ยาเสพติด) เพื่อนำยาเสพติดไปจำหน่ายนอกพื้นที่ต่อไป

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร ศึกษา “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” พบว่า

1) การป้องกันปัญหาอาชญากรรมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ได้มีส่วนร่วมป้องกันปัญหาอาชญากรรม อยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นต่อไปนี้ คือ การประกาศชี้แจงถึงโทษภัยของอาชญากรรมผ่าน หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้านร้อยละ 41.0 รองลงมาคือ ปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ร้อยละ 36.9 และการมีส่วนร่วมป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ปฏิบัติ คือ เป็นวิทยากรการบรรยายเรื่องอาชญากรรมตามโรงเรียน ร้อยละ 5.2

2) การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน พบว่า ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม อยู่ในระดับมาก ในประเด็นต่อไปนี้ คือ ยอมรับและชักชวนผู้อื่นให้ยอมรับผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาอาชญากรรมให้กลับเข้าสู่ชุมชน ร้อยละ 63.5 รองลงมาคือ แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาวิตถุแก่ผู้ติดอาชญากรรม ร้อยละ 50.6 และการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ปฏิบัติ คือ การแจ้งข้อมูลผู้ผลิตอาชญากรรมแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ร้อยละ 7.7

3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม พบว่า กำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05⁴⁶

ร้อยตำรวจเอกศักดิ์จรูญ ดาวสุข ศึกษา “วิธีการป้องกันและปราบปรามยาบ้าที่ได้ผลในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุข : กรณีศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาวิธีการป้องกันและปราบปรามยาบ้าอย่างได้ผล ในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุขในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ยอมรับว่ามีปัญหาการแพร่ระบาดของยาบ้าในพื้นที่ และตระหนักว่า ยาบ้าเป็นปัญหาของส่วนรวมที่ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันหาวิธีการที่เหมาะสมในการป้องกันและปราบปราม โดยมีความเห็นว่า ประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามยาบ้าของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดำเนินการนั้น เป็นวิธีการที่เหมาะสมอยู่แล้ว โดยกลุ่ม

⁴⁶ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร, “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, อ่างแก้ว, 77 หน้า.

ตัวอย่างพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาบ้ากับเจ้าหน้าที่เท่าที่จะทำได้⁴⁷

พันตรีเชิดชัย เทียงสันเทียะ ศึกษา “สัมฤทธิ์ผลการบริหาร โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพันสัตว์ต่าง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่” พบว่า การแก้ปัญหายาเสพติดโดยมาตรการปราบปรามอย่างเดียวนั้น ไม่สามารถแก้ปัญหาทั้งหมดได้ต้องมีมาตรการป้องกันควบคู่ด้วย โดยยึดคนเป็นหลัก มาตรการป้องกันทางตรง คือ ป้องกันคนไม่ให้มีโอกาใช้ยาได้อย่างสะดวก ปลูกฝังความคิดที่ถูกต้อง ให้สามารถคิดแยกแยะความถูกความผิดได้ มาตรการป้องกันทางอ้อม คือ ป้องกันยาที่จะไปสู่คนด้วยการตรวจยึด การอายัด เฝ้าทำลายยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วย ในสถานที่ยาเสพติดเข้าไปแพร่ระบาดไม่ได้ และมาตรการเสริม ช่วยป้องกันผู้ผ่านการอบรมฟื้นฟูบำบัดรักษา ไม่ให้มีโอกาสกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำอีก ด้วยการหางานให้ทำ ให้ความรักเอื้ออาทร และยอมรับให้เข้าร่วมสังคมบูรณาการจากภาครัฐและภาคประชาชน ในการเลือกใช้บุคลากร งบประมาณ สถานที่ ประสิทธิภาพ ที่ล้ำผลการบริหารจัดการที่ดี เป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการแก้ปัญหา ยาเสพติด⁴⁸

ร้อยตำรวจเอกสมพงษ์ ตั้งตัว ศึกษา “ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่” ได้กล่าวถึงแนวทางการเอาชนะยาเสพติดด้วยการตัดวงจรปัญหา 3 วงจร ได้แก่การควบคุมด้วยยาเสพติด การแก้ปัญหาผู้เสพติด และการป้องกันการติดยา ในการแก้ปัญหาผู้เสพติด รัฐบาลให้ตัดวงจรผู้เสพติดออกจากผู้ค้า ด้วยการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดทุกระบบ ให้สามารถรองรับผู้ติดยาเสพติดออกจากที่มีอยู่ทั้งหมด อย่างประสานสอดคล้องกัน โดยส่งเสริมใช้ค่ายทหารและหน่วยราชการที่มีความพร้อมเป็นสถานที่บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักกำหนดแนวทางในทุกระบบให้เชื่อมโยงประสานสอดคล้องกัน รวมทั้งการฝึกบุคลากร

⁴⁷ร้อยตำรวจเอกศักดิ์จรูญ ดาวสุข, “วิธีการป้องกันและปราบปรามยาบ้าที่ได้ผลในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุข : กรณีศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2543, 97 หน้า.

⁴⁸พันตรีเชิดชัย เทียงสันเทียะ, “สัมฤทธิ์ผลการบริหาร โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพันสัตว์ต่าง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย), 2549, 90 หน้า.

และให้กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม รับผิดชอบด้านการพัฒนาอาชีพแก่ผู้เข้ารับการบำบัด
 พื้นฟูและรัฐบาลมีนโยบายที่จําให้ผู้เสพยาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นผู้ป่วยไปรับการบำบัดฟื้นฟูใน
 สถานที่อื่นที่ไม่ใช่เรือนจํา เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของกรมราชทัณฑ์ในการควบคุมและบำบัด
 ฟื้นฟู โดยให้กรมราชทัณฑ์ร่วมกับกระทรวงกลาโหมในการจัดตั้งค่ายบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขังติด
 ยาเสพติด พร้อมทั้งวิธีการคัดเลือกผู้ต้องขังเพื่อนเข้าสู่ค่ายทหาร (หน่วยงานรับผิดชอบกรม
 ราชทัณฑ์และกองทัพบก) โดยใช้วิธีการพักการลงโทษ คัดเลือกผู้ต้องขังคดีเสพยา มีสถานภาพเป็นผู้
 ถูกคุมประพฤติน หากทำผิดเงื่อนไขพักการลงโทษจะถูกนำกลับสู่เรือนจํา ทั้งนี้ กรมราชทัณฑ์จะได้
 เตรียมความพร้อมให้แก่ ผู้ต้องขังก่อนเข้ารับการบำบัดในค่ายทหาร ผู้ต้องขังที่จะได้รับการลงโทษ
 ออกไปบำบัดฟื้นฟูในค่ายทหารด้วยวิธีพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษตามอำนาจปลัดกระทรวง
 มหาดไทย กำหนดให้ผู้ต้องขังที่ได้รับโทษไปแล้ว 1 ใน 3 จะได้รับการพักลงโทษระยะเวลา 2 ใน 3
 ของโทษในคดีเสพยาและในคดีจําหน่ายที่ของกลางต่ำกว่า 25 เม็ด⁴⁹

กัญชวลี ว่องไว ศึกษา “ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในการป้องกันการกลับไปเสพยาและ
 ขยายเสพยาเสพติดของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพิษณุโลก” ได้สรุปการ
 ป้องกัน ยาเสพติดในทางทฤษฎีเป็น 2 ลักษณะ คือ การป้องกันโดยเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลและการ
 บังคับโดย การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลและการบังคับ โดยการเปลี่ยนแปลงระบบสภาพแวดล้อม
 กล่าวคือ

1. การป้องกันโดยการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล แนวคิดนี้มีความเชื่อว่าการจะแก้ปัญหาของ
 ระบบใหญ่ได้ จําเป็นต้องแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงระบบย่อย ๆ แต่ละระบบให้ดีขึ้นในการ
 แก้ปัญหาเสพยาเสพติดก็เช่นกัน จําเป็นต้องสร้างหรือเปลี่ยนแปลงบุคคลที่นิยมใช้ ได้แก่

1.1 Socratic Rational Model ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีเหตุผลและพร้อมที่
 จะตอบสนองต่อข่าวสารใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์เสมอ ซึ่งจะทำให้บุคคลสร้างหรือเปลี่ยนแปลง
 ทศนคติ อันจะเป็นผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด

1.2 Social Psychological Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงตัวอย่างบุคคล จะ
 เกิดขึ้นจากอิทธิของบรรทัดฐานจากกลุ่มที่ตนผูกพันอยู่ ส่วนเป้าหมายการป้องกันยาเสพติด โดยการ
 เปลี่ยนแปลงตัวบุคคล ได้แก่การที่บุคคลมีทัศนคติ อันจะเป็นผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน
 ที่สุด

⁴⁹ร้อยตำรวจเอกสมพงษ์ ตั้งตัว, “ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและ
 ปราบปรามยาเสพติดในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร
 มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), 2543, 91 หน้า.

2. การป้องกันโดยการเปลี่ยนแปลงระบบสภาพแวดล้อม เนื่องจากภาวะแวดล้อมเนื่องจากภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการเพิ่มหรือลดปริมาณของยาเสพติดในท้องตลาด รวมทั้งการเพิ่มหรือลดความต้องการยาเสพติดของบุคคล การเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล จึงนับเป็นวิธีการที่จำเป็น การเน้นที่ตัวบุคคลแต่เพียงด้านเดียว ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ จะต้องมีการสร้างสรรค์ค่านิยม วัฒนธรรมประเพณีของสังคมควบคู่กัน ไป กับการพัฒนาตัวบุคคล ด้วยรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงระบบภาวะแวดล้อมที่นิยมใช้ได้แก่

2.1 Liberal Model เป็นลักษณะที่ค่อยเป็นค่อยไป มีหลักการคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น การแสดงประชามติต่อต้านยาเสพติด

2.2 Radical Model เป็นรูปแบบที่มีลักษณะที่ฉับพลันทันที มีหลักการ คือ ใช้จิตวิทยาชุมชน เช่น การปลุกเร้าให้คนในชุมชนร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เผชิญ ส่วนเป้าหมายของการป้องกันยาเสพติด โดยมีการเปลี่ยนแปลงภาวะแวดล้อม ได้แก่การสร้างเสริมวัฒนธรรมที่ถูกต้อง เช่น ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องการสูบบุหรี่และคิมสุรา การอบรมเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น⁵⁰

มานัส ห่อเย็น ศึกษา “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนรอบพื้นที่กองทัพอากาศในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร” พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คือ ยังขาดแรงสนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ ซึ่งวิชาการและงบประมาณถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อันจะนำไปสู่เป้าหมายในการแก้ไขปัญหาได้อย่างที่แท้จริง⁵¹

⁵⁰ กัญชลี ว่องไว, “ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในการป้องกันการกลับไปเสพและขายยาเสพติดของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพิษณุโลก”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร), 2545, 124 หน้า.

⁵¹ มานัส ห่อเย็น, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนรอบพื้นที่กองทัพอากาศในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร), 2548, 117 หน้า.

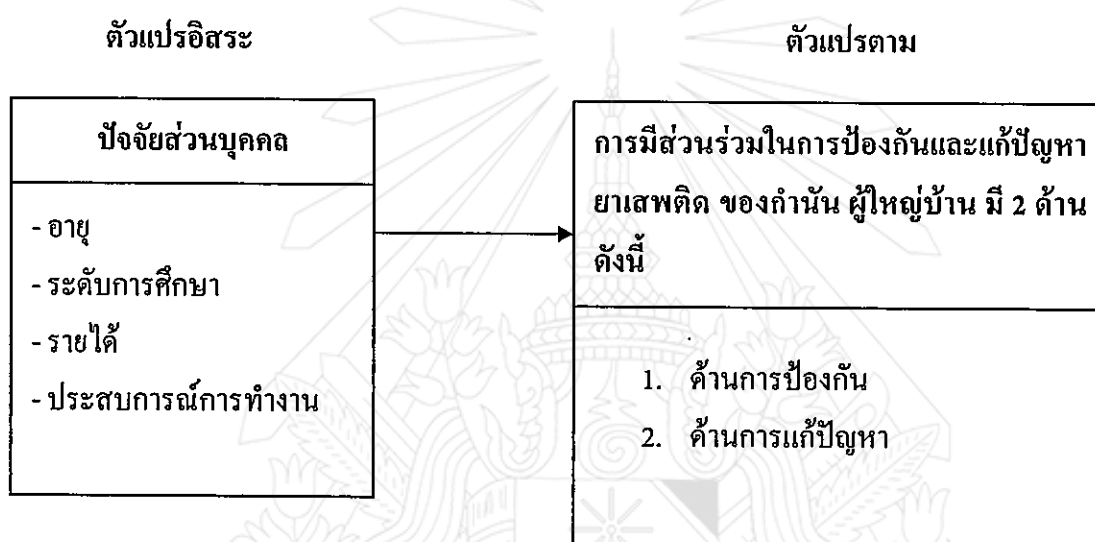
พันตำรวจโทอนุการ ธรรมวิจารณ์ ศึกษา “การมีส่วนร่วมของสมาชิก โครงการสายใยสัมพันธ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดของตำบลระหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกโครงการสายใยสัมพันธ์ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในตำบลระหารส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพ ความคิดเห็นต่อตำรวจ การรับรู้ข่าวสาร และการเคยเข้าร่วมในโครงการต่างๆ ที่สถานีตำรวจภูธรอำเภอบางบัวทองจัด มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมโครงการป้องกันปัญหายาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันปัญหายาเสพติด⁵²

ศุภกร ัญญกรรม ศึกษา “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศชายมีสัดส่วนใกล้เคียงกับเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-30 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีสถานภาพโสด มีระดับรายได้ระหว่าง 4,000-7,000 บาท มีที่อยู่อาศัยเป็นแฟลต/อพาร์ทเมนท์ มีความถี่ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด 5 ครั้งต่อสัปดาห์ขึ้นไป มีทัศนคติต่อภาพลักษณ์ของตำรวจในแง่ลบ มีความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด แต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับโทษตามกฎหมาย มีอายุการทำงานตั้งแต่ 1-5 ปี และนายจ้างให้ความร่วมมือต่อการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระดับรายได้ ประสบการณ์ลักษณะที่อยู่อาศัย ความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร ภาพลักษณ์ของตำรวจ ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ความรู้เกี่ยวกับโทษตามกฎหมาย อายุการทำงาน และการให้ความร่วมมือของนายจ้างต่อการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

⁵²ศุภกร ัญญกรรม, “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ”, วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2548, 103 หน้า.

2.11 สรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดของ มานัส ห่อเย็น³³ ด้านการป้องกันและด้านการแก้ปัญหาเป็นประเด็นศึกษาในด้านตัวแปรตาม และมี 1) อายุ 2) การศึกษา 3) รายได้ 4) ประสบการณ์การทำงาน เป็นตัวแปรอิสระในการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้น กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรอิสระดังกล่าวแล้ว และมีประเด็นศึกษาในด้านตัวแปรตาม คือ 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านการแก้ปัญหา ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงสรุปรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

³³มานัส ห่อเย็น, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนรอบพื้นที่กองทัพอากาศในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, อ้างแล้ว, หน้า 187.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” นี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 จำนวน 135 หมู่บ้านแยกเป็นกำนัน 12 คน และ ผู้ใหญ่บ้าน 123 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 135 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น แยกเป็นกำนัน 10 คน และผู้ใหญ่บ้าน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิด ตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

3.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเกรซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากรายชื่อค่านัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น แยกเป็นค่านัน 12 คน และผู้ใหญ่บ้าน 123 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 135 คน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นค่านัน 10 คน และผู้ใหญ่บ้าน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก และเก็บข้อมูลให้ครบตามต้องการโดยไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออก 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 สอบถามการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพเสพติดของค่านันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการป้องกัน 2) ด้านการแก้ปัญหา จำนวน 32 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งระดับในการวัดออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดค่าระดับ ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพเสพติด อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพเสพติด อยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพเสพติด อยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพเสพติด อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับค่าตัวแปรทั้งหมด โดยได้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อคำถามเชิงบวก (Positive) ที่สร้างขึ้นจำนวน 32 ข้อ โดยกำหนดการวัดค่าตัวแปรซึ่งเป็นการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของแบบสอบถาม โดยใช้หลักทางคณิตศาสตร์ 0.51 ขึ้นไปปิดเป็นเลขจำนวนเต็ม เกณฑ์ที่ใช้เป็น ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสฟตติคของก้านัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด (open - ended)

3.4 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสฟตติค แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วม และศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร ตำราและหนังสือรวมทั้งศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามจากเอกสาร วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 กำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งชนิดปลายเปิดและปลายปิด

3.4.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจวิจารณ์ แก้ไข เสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมและความถูกต้องของแบบสอบถาม

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความครอบคลุมของเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. พันตำรวจเอก ดร.เนติพงษ์ ชาติท่าเล ตำแหน่ง รองผู้บังคับการอำนวยการ ตำรวจภูธรภาค 4

2. พันตำรวจเอก ภณภช หารรษา ตำแหน่ง ผู้กำกับการสืบสวนภูธรจังหวัดมุกดาหาร

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ตำแหน่ง ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

รศ. ดร. สมชัย วงษ์นำยะ และรศ. ดร. ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์, เอกสารประกอบการสอน วิชาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2551), หน้า 229.

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกมล แพนพา ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์

5. คาบตำรวจ ดร.สุบัน โยทุม ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ศูนย์การศึกษาชุมชนแพ ขอนแก่น

จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)² มีสูตรในการหาค่า ดังนี้

สูตร	IOC	=	$\frac{\sum R}{N}$
เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
โดยที่	+1	แน่ใจว่า	สอดคล้อง
	0	ไม่แน่ใจว่า	สอดคล้อง
	-1	แน่ใจว่า	ไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 32 ข้อ ใช้ได้จำนวน 32 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.80 – 1.00

3.4.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรในการวิจัยนี้ จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ	α	=	ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
	k	=	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	=	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

²ธีระศักดิ์ อุ่ณอรณณ์เลิศ, เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา, (นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549), หน้า 65.

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทดลองใช้กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ ซึ่งแสดงผลเอาไว้อย่างละเอียดในภาคผนวก

3.4.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุง แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณาจัดพิมพ์และนำไปใช้เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศูนย์การศึกษาชุมแพ ถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัยและแจกแบบสอบถาม

3.5.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 103 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

3.6.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.6.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.6.3 วิเคราะห์เกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ต่างกัน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

3.6.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปแบบความถี่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีสถิติที่ใช้ในการทำวิจัย 2 ประเภท ได้แก่

3.7.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อบรรยายข้อมูลทั่วไป

3.7.2 สถิติอนุมานหรืออ้างอิง (Inferencial Statistics) ได้แก่ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ้ (Scheffé)

สูตรการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1) การหาค่าร้อยละ (Percentage)³

$$P = \frac{X \times 100}{N}$$

$$P = \text{ค่าร้อยละ}$$

$$X = \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

2) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) หรือมัชฌิมเลขคณิต⁴

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

$$\bar{X} = \text{ค่าเฉลี่ย}$$

$$\sum x = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถาม}$$

3) การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)⁵

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

$$S.D. = \text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)}$$

$$\sum fx = \text{ผลรวมของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละระดับ}$$

$$N = \text{จำนวนประชากร}$$

³นิภา เมธธาวิชัย, วิทยาการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543), หน้า 128.

⁴สังศรี ชมภูวงศ์, การวิจัย, (นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547), หน้า 55.

⁵ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540), หน้า 53.

4) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE WAY ANOVA) หรือ (F-test)⁶

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

F = อัตราส่วนของความแปรปรวน

MS_b = ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w = ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

⁶นิภา เมธาวิชัย, วิทยาการวิจัย, ช้างแล้ว, หน้า 110.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ไว้ 3 ประการ คือ

1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน

3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาคำแนะนำการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 จำนวน 103 หมู่บ้าน แยกเป็นกำนัน 10 คน และผู้ใหญ่บ้าน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) จากนั้นนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ มีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมายข้อมูล จึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาความมีนัยสำคัญจากการแจกแจงแบบ F (F – distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลรวมกำลังสอง (Mean Square)
Sig.	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ต่างกัน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปแบบความถี่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ในการวิจัยเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 จำนวนทั้งสิ้น 103 คน ซึ่งมีคุณลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล คือ อายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ปกติดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20 – 30 ปี	9	8.74
31 – 40 ปี	12	11.65
41 – 50 ปี	38	36.89
51 ปีขึ้นไป	44	42.72
รวม	103	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 42.72 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 และน้อยที่สุดคืออายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.74

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	40	38.83
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	54	52.43
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	8	7.77
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.97
รวม	103	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 52.43 รองลงมาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 38.83 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.97

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
1,000 – 2,000 บาท	2	1.94
2,001 – 3,000 บาท	10	9.71
3,001 – 4,000 บาท	32	31.07
4,001 บาทขึ้นไป	59	57.28
รวม	103	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001 บาทขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 57.28 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 3,001 – 4,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 31.07 และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 1,000 – 2,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.94

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์

ประสบการณ์	จำนวน	ร้อยละ
1-3 ปี	25	24.27
4-6 ปี	25	24.27
7-9 ปี	10	9.71
10 ปีขึ้นไป	43	41.75
รวม	103	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมามีประสบการณ์ระหว่าง 1-3 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.27 และระหว่าง 4 - 6 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.27 และ น้อยที่สุดมีประสบการณ์ระหว่าง 7-9 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.71

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ปัญหาหยาเสพติคของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น**

ในการวิจัยเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมายพ.ศ.2547 แยกเป็นกำนัน 10 คน ผู้ใหญ่บ้าน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน ซึ่งมีความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติค ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ปากฎดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงการสรุปค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติคของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและด้านการแก้ปัญหา

ด้านที่	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการป้องกัน	3.88	0.51	มาก
2	ด้านการแก้ปัญหา	3.68	0.65	มาก
	รวม	3.78	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติคโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน มีรายละเอียดคือ มากที่สุดคือด้านด้านการป้องกัน และน้อยที่สุดคือด้านการแก้ปัญหา

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบูมแพะ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน

ข้อที่	ด้านการป้องกัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน	4.15	0.82	มาก
2.	ประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน	4.22	0.82	มาก
3.	ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน	4.11	0.74	มาก
4.	ติดป้ายคำขวัญต่อต้านยาเสพติดตามต้นไม้และศาลาในหมู่บ้าน	3.45	0.99	ปานกลาง
5.	กำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	3.88	0.63	มาก
6.	เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน	3.30	1.12	ปานกลาง
7.	จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่ประชาชน	3.43	1.02	ปานกลาง
8.	รณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับประชาชน	3.83	0.85	มาก
9.	สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนประกอบอาชีพสุจริต	4.17	0.90	มาก
10.	สนับสนุนการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด	4.06	0.75	มาก
11.	จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน	3.94	0.79	มาก
12.	ให้ความรู้แก่ประชาชนตามโครงการชุมชนเข้มแข็ง	4.13	0.65	มาก
13.	ดำเนินการ โครงการปลูกพลังแผ่นดินโดยใช้	3.58	0.86	มาก
14.	กระบวนการลูกเสือชาวบ้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม/จริยธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนและประชาชน	3.97	0.84	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ข้อที่	ด้านการป้องกัน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
15.	สนทนาเรื่องยาเสพติดกับผู้มาติดต่อราชการ	4.06	0.69	มาก
16.	จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนห่างไกลยาเสพติด	3.87	0.75	มาก
17.	การจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนอื่นในโครงการกรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อความยั่งยืน	4.06	0.77	มาก
18.	การสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด	3.78	0.77	มาก
19.	การจัดเวรยามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	3.94	0.73	มาก
20.	สนทนาเรื่องยาเสพติดกับผู้มาติดต่อราชการ	3.74	0.87	มาก
รวม		3.88	0.51	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด ด้านการป้องกัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดคือ การประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน รองลงมาคือ การสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนประกอบอาชีพสุจริตและน้อยที่สุดคือ การเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา

ข้อที่	ด้านการแก้ปัญหา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา	3.99	0.67	มาก
2.	แนะแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด	3.81	0.78	มาก
3.	ดูแลผู้ผ่านโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน	3.78	0.90	มาก
4.	ติดตามดูแลผู้ติด/ผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน	3.81	0.79	มาก
5.	ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	3.83	0.81	มาก
6.	แจ้งข้อมูลผู้ค้ายาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	3.83	0.85	มาก
7.	แจ้งข้อมูลผู้เสพยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	3.88	0.73	มาก
8.	ชักชวนประชาชนให้ยอมรับผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดให้กลับเข้าสู่หมู่บ้าน	3.84	0.94	มาก
9.	จัดอบรมสำหรับผู้ติดยาเสพติดหลังจากการผ่านการบำบัดรักษา	3.38	0.95	ปานกลาง
10.	จัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน	3.29	1.01	ปานกลาง
11.	นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้านไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ	3.31	1.04	ปานกลาง
12.	แนะนำในการรักษา/ฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด	3.47	1.00	ปานกลาง
รวม		3.68	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต ด้านการแก้ปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มากที่สุดคือ การแนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา รองลงมาคือ แจ้งข้อมูลผู้เสพยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และน้อยที่สุดคือ จัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มี อายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดแตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	9	3.76	0.63	มาก
31 – 40 ปี	12	3.46	0.46	ปานกลาง
41 – 50 ปี	38	3.70	0.57	มาก
51 ปีขึ้นไป	44	3.94	0.45	มาก
รวม	103	3.78	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมาคืออายุระหว่าง 20-30 ปี และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 31-40 ปี

ตารางที่ 4.9 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม ทั้ง 2
ด้าน จำแนกตามอายุ

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.57	3	0.19	2.670	0.156
ภายในกลุ่ม	28.63	99	0.28		
รวม	29.21	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.9 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ
ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้าน
ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	9	3.98	0.48	มาก
31 – 40 ปี	12	3.54	0.51	มาก
41 – 50 ปี	38	3.74	0.51	มาก
51 ปีขึ้นไป	44	4.07	0.42	มาก
รวม	103	3.88	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการป้องกัน จำแนกตามอายุอยู่ใน ระดับมาก และเมื่อ
จำแนกตามอายุ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมา มีอายุระหว่าง 20-30 ปี และน้อยที่สุดมี
อายุระหว่าง 31- 40 ปี

ตารางที่ 4.11 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
ป้องกัน จำแนกตามอายุ

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.93	3	0.57	2.280	0.055
ภายในกลุ่ม	25.13	99	0.25		
รวม	26.06	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ
ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการป้องกัน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
20 – 30 ปี	9	3.53	0.86	มาก
31 – 40 ปี	12	3.37	0.48	ปานกลาง
41 – 50 ปี	38	3.66	0.71	มาก
51 ปีขึ้นไป	44	3.81	0.57	มาก
รวม	103	3.68	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามอายุอยู่ในระดับมาก และเมื่อ
จำแนกตามอายุ พบว่า มากที่สุดมีอายุ 51 ปีขึ้นไป รองลงมา มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และน้อยที่สุดมี
อายุระหว่าง 31-40 ปี

ตารางที่ 4.13 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
แก้ปัญหา จำแนกตามอายุ

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.30	3	0.10	0.230	0.400
ภายในกลุ่ม	43.53	99	0.43		
รวม	43.84	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ
ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ด้านการแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตาม
ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	40	3.78	0.55	มาก
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	54	3.83	0.51	มาก
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	8	3.59	0.46	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.64	0.00	ปานกลาง
รวม	103	3.78	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษาอยู่ในระดับ
มาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า
รองลงมา มีระดับประถมศึกษา และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.15 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวม
ทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.72	3	0.57	2.064	0.110
ภายในกลุ่ม	27.49	99	0.27		
รวม	29.21	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มี
การศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนก ตามระดับ
การศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	40	3.90	0.52	มาก
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	54	3.91	0.49	มาก
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	8	3.64	0.35	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.95	0.00	ปานกลาง
รวม	103	3.88	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด ด้านการป้องกัน จำแนกตามระดับการศึกษาอยู่ในระดับมาก
และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า
รองลงมา มีระดับการศึกษาประถมศึกษา และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.17 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นด้านการป้องกัน จำแนกตามระดับการศึกษา

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.41	3	0.47	1.897	0.135
ภายในกลุ่ม	24.65	99	0.24		
รวม	26.06	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ด้านการป้องกันไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ประถมศึกษา	40	3.66	0.68	มาก
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	54	3.74	0.62	มาก
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	8	3.54	0.57	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	1	2.33	0.00	น้อย
รวม	103	3.68	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ด้านการแก้ปัญหาจำแนกตามระดับการศึกษาอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มากที่สุดมีระดับการศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า รองลงมามีระดับการศึกษาประถมศึกษาและน้อยที่สุดมีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 4.19 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
แก้ปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษา

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.20	3	0.73	1.747	0.162
ภายในกลุ่ม	41.63	99	0.42		
รวม	43.84	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีระดับ
การศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการแก้ปัญหา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.20 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตาม
รายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1,000 – 2,000 บาท	2	3.21	0.26	ปานกลาง
2001 – 3,000 บาท	10	3.74	0.41	มาก
3001 – 4,000 บาท	32	3.79	0.54	มาก
4,001 บาทขึ้นไป	59	3.81	0.51	มาก
รวม	103	3.78	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามรายได้อยู่ในระดับมาก และ
เมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่า มากที่สุดมีรายได้ 4,001 บาทขึ้นไป รองลงมา มีรายได้ระหว่าง
3001 – 4,000 บาท และน้อยที่สุดมีรายได้ 1,000 – 2,000 บาท

ตารางที่ 4.21 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2
ด้าน จำแนกตามรายได้

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.66	3	0.22	0.771	0.513
ภายในกลุ่ม	28.54	99	0.28		
รวม	29.21	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.21 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีรายได้
ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนก ตามรายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1,000 – 2,000 บาท	2	3.10	0.56	ปานกลาง
2001 – 3,000 บาท	10	3.84	0.38	มาก
3001 – 4,000 บาท	32	3.89	0.44	มาก
4,001 บาทขึ้นไป	59	2.90	0.54	ปานกลาง
รวม	103	3.88	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการป้องกัน จำแนกตามรายได้ อยู่ในระดับมาก และเมื่อ
จำแนกตามรายได้ พบว่า มากที่สุดมีรายได้ 4,001 บาทขึ้นไป รองลงมา มีรายได้ 3001 – 4,000 บาท
และน้อยที่สุดมีรายได้ 1,000 – 2,000 บาท

ตารางที่ 4.23 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
ป้องกัน จำแนกตามรายได้

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.26	3	0.42	1.683	0.176
ภายในกลุ่ม	24.80	99	0.25		
รวม	26.06	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.23 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีรายได้
ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด ด้านการป้องกันไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตาม
รายได้

รายได้	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1,000 – 2,000 บาท	2	3.33	0.00	ปานกลาง
2001 – 3,000 บาท	10	3.64	0.77	มาก
3001 – 4,000 บาท	32	3.68	0.69	มาก
4,001 บาทขึ้นไป	59	3.72	0.63	มาก
รวม	103	3.68	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วน
ร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติด ด้านการแก้ปัญหาจำแนกตามรายได้อยู่ในระดับมาก
และเมื่อจำแนกตามรายได้ พบว่ามากที่สุดมีรายได้ 4,001 บาทขึ้นไป รองลงมา มีรายได้
3001 – 4,000 บาท และน้อยที่สุดมีรายได้ 1,000 – 2,000 บาท

ตารางที่ 4.25 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
แก้ปัญหา จำแนกตามรายได้

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	0.27	3	0.09	0.208	0.891
ภายในกลุ่ม	53.56	99	0.44		
รวม	43.84	102			

จากตารางที่ 4.25 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีรายได้
ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.26 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของ กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1-3 ปี	25	3.56	0.69	มาก
4-6 ปี	25	3.74	0.63	มาก
7-9 ปี	10	3.89	0.35	มาก
10 ปีขึ้นไป	43	3.96	0.32	มาก
รวม	103	3.78	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้าน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานอยู่ใน
ระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มากที่สุดมีประสบการณ์การทำงาน
10 ปีขึ้นไป รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 7-9 ปี และน้อยที่สุดมีประสบการณ์การ
ทำงาน 1-3 ปี

ตารางที่ 4.27 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2
ด้าน จำแนกตามรายได้

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.037	3	0.67	2.473	0.066
ภายในกลุ่ม	27.17	99	0.27		
รวม	29.21	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.27 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีประส
บการณ์การทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด โดยรวมทั้ง 2 ด้านไม่
แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.28 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกัน จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1-3 ปี	25	3.68	0.65	มาก
4-6 ปี	25	3.89	0.53	มาก
7-9 ปี	10	3.95	0.37	มาก
10 ปีขึ้นไป	43	4.07	0.35	มาก
รวม	103	3.88	0.50	มาก

จากตารางที่ 4.28 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการป้องกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน อยู่ใน
ระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มากที่สุดมีประสบการณ์การทำงาน
10 ปีขึ้นไป รองลงมา มีประสบการณ์การทำงาน 7-9 ปีและน้อยที่สุดมีประสบการณ์การทำงาน
1-3 ปี

ตารางที่ 4.29 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
ป้องกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.60	3	0.53	2.159	0.098
ภายในกลุ่ม	24.46	99	0.24		.
รวม	26.06	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.29 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มี
ประสบการณ์การทำงาน ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดด้านการป้องกัน
ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.30 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการมีส่วนร่วมของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการแก้ปัญหา จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน

ประสบการณ์การทำงาน	n	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1-3 ปี	25	3.45	0.80	ปานกลาง
4-6 ปี	25	3.60	0.83	มาก
7-9 ปี	10	3.82	0.63	มาก
10 ปีขึ้นไป	43	3.85	0.69	มาก
รวม	103	3.68	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.30 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีส่วนร่วม
ในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติด ด้านการแก้ปัญหาลำเนาตามประสบการณ์การทำงาน อยู่ใน
ระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า มากที่สุดมีประสบการณ์
การทำงาน 10 ปีขึ้นไป รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 7-9 ปี และน้อยที่สุด
มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 1-3 ปี

ตารางที่ 4.31 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา
ยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการ
แก้ปัญหา จำแนกตามประเภทการทำงาน

ความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2.71	3	0.90	2.180	0.095
ภายในกลุ่ม	41.12	99	0.41	:	
รวม	43.84	102			

จากตารางที่ 4.31 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีประส
บการทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดด้านการแก้ปัญหาไม่
แตกต่างกัน

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น**

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open Ends Questionnaire) สำหรับให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ นำเสนอในรูปแบบความถี่เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

**ตารางที่ 4.32 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
แก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
ด้านการป้องกัน**

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรจัดอบรมให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน	45
2.	ควรจัดอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน	28
3.	ควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจและสอดส่องพฤติกรรมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด	19
4.	ควรจัดแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด	14

จากตารางที่ 4.32 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ด้านการป้องกันมากที่สุดคือ ควรจัดอบรมให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน รองลงมาคือควรจัดอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้านและน้อยที่สุดคือ ควรจัดแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด

ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและ
 แก้ปัญหาหยาเสฟตติคของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
 ด้านการแก้ปัญหา

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1.	ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบว่าเยาวชนในหมู่บ้านที่เสฟตติคมีกี่คน	68
2.	ควรนำผู้ที่ติคยาเสฟตติคไปบำบัดรักษา	19
3.	ควรให้ความรู้และหางานให้ผู้ติคติงเสฟตติคมีงานทำ	5

จากตารางที่ 4.33 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใน
 การป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสฟตติค ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
 ด้านการแก้ปัญหามากที่สุดคือ ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบว่าเยาวชนในหมู่บ้านที่เสฟตติคมีกี่
 คน รองลงมาคือควรนำผู้ที่ติคยาเสฟตติคไปบำบัดรักษาและน้อยที่สุดคือควรให้ความรู้และหางานให้
 ผู้ติคติงเสฟตติคมีงานทำ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน และ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 จำนวน 135 หมู่บ้าน แยกเป็นกำนันจำนวน 12 คนและผู้ใหญ่บ้านจำนวน 123 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 135 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แยกเป็นกำนันจำนวน 10 คน ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลจำนวน 4 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น 2 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการป้องกัน และด้านการแก้ปัญหา จำนวน 32 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และ ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ กำนันและผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย พ.ศ.2547 แยกเป็นกำนันจำนวน 10 คน ผู้ใหญ่บ้านจำนวน 93 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 103 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบสมมติฐานการวิจัย วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F - test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé) และข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วเรียงลำดับความถี่ (Frequency) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนมากมีอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 42.72 รองลงมามีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 36.89 และน้อยที่สุดมีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.74 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 52.43 รองลงมามีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 38.83 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.97 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001 บาทขึ้นไป จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 57.28 รองลงมามีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 3,001- 4,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 31.07 และน้อยที่สุดมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 1,000 - 2,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.94 และมีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 41.75 รองลงมามีประสบการณ์ระหว่าง 1-3 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.27 และระหว่าง 4 - 6 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 24.27 และน้อยที่สุด มีประสบการณ์ระหว่าง 7-9 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.71

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมทั้ง 2 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.78 และจำแนก ในแต่ละด้านมีดังต่อไปนี้

- 1) ด้านการป้องกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.88
- 2) ด้านการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68

5.1.3 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการทดสอบสมมติฐานการวิจัย วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน เมื่อแยกทดสอบในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านการป้องกัน พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

2) ด้านการแก้ปัญหาพบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด ไม่แตกต่างกัน

5.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น สามารถแยกเป็นด้าน มีรายละเอียดดังนี้

- 1) ด้านการป้องกัน เรียงลำดับดังนี้
 - 1.1 ควรจัดอบรมให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน
 - 1.2 ควรจัดอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน
 - 1.3 ควรจัดเจ้าหน้าที่ตรวจและสอดส่องพฤติกรรมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด
 - 1.4 ควรจัดแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด
- 2) ด้านการแก้ปัญหา มีดังนี้
 - 2.1 ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบว่าเยาวชนในหมู่บ้านที่เสพยาเสพติดมีกี่คน
 - 2.2 ควรนำผู้ที่ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา
 - 2.3 ควรให้ความรู้และหางานให้ผู้ที่ติดยาเสพติดมีงานทำ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย สามารถนำอภิปรายผล ได้ดังนี้

5.2.1 การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชนที่จะต้องแพร่กระจายข่าวสารทางด้านต่างๆให้แก่ประชาชนใน หมู่บ้านและเป็นตัวอย่างในการที่จะชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามในลักษณะพฤติกรรมที่ผู้นำ ท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและบริการด้านต่างๆ แก่บุคคลในท้องถิ่นซึ่งตรงกับนโยบายของ รัฐบาลเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ซึ่งรัฐบาลมีความ มุ่งมั่นชัดเจนที่จะลดปัญหาสุขภาพจิต โดยการจะดึงพลังของทุกภาคส่วนเข้ามาร่วม เพราะฉะนั้น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของรัฐบาลในการแก้ไข ปัญหาสุขภาพจิตที่ใช้คำว่า “ร้วป้องกัน” เพราะสิ่งที่ต้องการคือเกราะและภูมิคุ้มกันที่จะต้านทาน ไม่ให้ศัตรูสำคัญคือยาเสพติดรุกกล้าเข้ามา เหตุผลที่เป็น 5 ร้วป้องกันเพราะจะต้องดูแลแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาทั้งความมั่นคงและสังคมครอบคลุมในพื้นที่วัตถุประสงค์ของรัฐและ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่มีความประสงค์ให้ผู้นำทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมประสานงาน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานและคนในท้องถิ่น และเป็นตัวอย่างในการจะชักจูงคนอื่นปฏิบัติ ตาม จากการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขสุขภาพจิตซึ่งเป็นปัญหา ของคนในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านจึงสามารถเข้าไปโน้มน้าวชักจูงให้คนในท้องถิ่น ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขสุขภาพจิตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณิการ์ ชมดี พบว่า บุคคลที่โน้มน้าวชักจูงให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เศรษฐกิจและโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติมากที่สุดคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่ง จะไป ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดสู่ประชาชนที่ตนเองปกครองให้ทราบและปฏิบัติตาม

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกัน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถพูด โน้มน้าว ชักจูงให้คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการป้องกันปัญหา ยาเสพติดได้ มีการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนที่ตนเองปกครองให้ทราบและ ปฏิบัติตามซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสภาวิจัยแห่งชาติ พบว่า ราษฎรปฏิบัติตามคำแนะนำของ ผู้นำท้องถิ่นถึงร้อยละ 90 จึงนับได้ว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในระดับสังคมชนบทของไทย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้แนะนำผู้ติด ไปบำบัดรักษา แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาแก่ผู้ติดยาเสพติด มีการจัด อบรมให้แก่ผู้ติดยาเสพติดและชักชวนให้ประชาชนยอมรับผู้ผ่านการบำบัดให้กลับเข้าสู่หมู่บ้านซึ่ง เป็นมาตรการที่สำคัญที่จะพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร พบว่า การมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการป้องกันปราบปรามยาเสพติดเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ส่วนหนึ่ง แต่มาตรการนี้จะมีสัมฤทธิ์ผลได้จะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายให้การช่วยเหลือ ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำหมู่บ้านและหัวหน้าครอบครัวที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมคลุกคลีอยู่กับประชาชนและครอบครัวของตนเองได้รับความเคารพนับถือจากประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด การที่ผู้ใหญ่บ้านแนะนำชักจูงหรือบอกกล่าวให้ทำสิ่งใด ประชาชนย่อมเต็มใจและปฏิบัติตามและแบ่งเป็นรายด้านในการอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 คือ ด้านการป้องกัน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน ประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แก่ประชาชน รมณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับประชาชน จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม/จริยธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนและประชาชน จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนห่างไกลยาเสพติด การจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนอื่นในโครงการมหกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อความยั่งยืน การสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด การจัดเวรยามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ทั้งยังดำเนินการโครงการปลูกพลังแผ่นดินโดยใช้กระบวนการลูกเสือชาวบ้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ์ มะกรูดทอง ที่พบว่า ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างเขตปลอด ยาเสพติดในชุมชน ได้แก่ การนำมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาแต่ละพื้นที่มาให้เหมาะสมแต่ละชุมชน การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่ชุมชน โดยการส่งเสริมให้บุคคลมีการเรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันยาเสพติด การมีส่วนร่วมในการรณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับประชาชนผ่านสื่อต่างๆ รวมไปถึงควรมี การประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนเป็นเขตปลอดยาเสพติดต่อไป

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชนที่จะต้องแพร่กระจายข่าวสารทางด้านต่างๆ ให้แก่คนในท้องถิ่นและเป็นตัวอย่างในการที่จะชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัทรบุตร อัทรบุตร พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติดอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็น การประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าว การปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ชักชวนประชาชนเข้ารับการอบรมเมื่อเจ้าหน้าที่ออกมา

ให้การอบรมเรื่องยาเสพติดและจัดกิจกรรมลานกีฬา ลานใจ เพื่อให้ประชาชนเล่นกีฬา สนับสนุน การรวมกลุ่มของประชาชนประกอบอาชีพสุจริต เป็นต้น ด้านการแสดง ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในด้านการป้องกัน ได้แก่ การจัดอบรมให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและ กรรมการหมู่บ้าน การจัดอบรมและให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน การจัดเจ้าหน้าที่ตรวจและ สอดส่องพฤติกรรมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด และการจัดแข่งขันตอบปัญหาต่อต้าน ยาเสพติด เป็นต้น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน อยู่ ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขาดแคลนงบประมาณใน การอบรม ประกอบกับประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในการเข้ารับการอบรมเท่าที่ควรเพราะต้องออกไปประกอบ อาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดเป็นเพราะ ขาดแคลน งบประมาณในการดำเนินการจัดอบรม การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมเยาวชนไม่ให้ มั่วสุมยาเสพติด ขาดแคลนงบประมาณในการออกปฏิบัติงานแต่ละวันซึ่งต้องใช้เงินในการจ่ายเบี้ย เลี้ยงให้กับผู้ร่วมงาน และชาวบ้านไม่ค่อยให้ความสนใจในการเข้ารับการอบรมเรื่องปัญหา ยาเสพติดมากเท่าที่ควรเพราะจำเป็นต้องออกไปประกอบอาชีพ

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 คือ ด้านการแก้ปัญหา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา แนะนำแนวทางใน การแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด แนะนำในการรักษาฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ผู้ติดยาเสพติดแก่ ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้านไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอยู่ในระดับมาก ในประเด็นเหล่านี้ คือ ยอมรับและชักชวนผู้อื่นให้ ยอมรับผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดให้กับเข้าสู่ชุมชน แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ ติดยาเสพติด แจ้งข้อมูลผู้เสพยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง จากผลการศึกษาแสดงว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกัน ซึ่งรัฐบาลมี ความมุ่งมั่นชัดเจนที่จะลด ปัญหายาเสพติด โดยการจะดึงพลังของทุกภาคส่วนเข้ามาร่วม เพราะฉะนั้นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ใช้ คำว่า “ร้วป้องกัน” เพราะสิ่งที่ต้องการคือเกราะและภูมิคุ้มกันที่จะต้านทานไม่ให้ศัตรูสำคัญคือ

ยาเสพติดรुक้าเข้ามา นอกจากนี้ยังได้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของจังหวัดขอนแก่น ปี พ.ศ. 2547 (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักของประเทศใน การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดคือ 1) ยุทธศาสตร์การดูแลผู้เสพยา ผู้ติดยาเสพติด โดยการมุ่งเน้นไปที่กระบวนการค้นหาผู้เสพยา ด้วยการจัดทำระบบทะเบียนเพื่อนำผู้เสพยาผู้ติดยาเข้าสู่ การบำบัดรักษาแบบสมัครใจ และบังคับ บำบัด ให้ความสำคัญที่ระบบการบังคับบำบัดการติดตามประเมินผลและการฝึกอบรมหารายได้ให้กับผู้ที่บำบัดรักษา 2) ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็งยั่งยืน โดยมีแนวทางปฏิบัติคือ ให้ความสำคัญกับพลังแผ่นดิน โดยการเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับอาสาสมัครพลังแผ่นดินและคณะกรรมการหมู่บ้านให้ทำหน้าที่เฝ้าระวังปัญหาในหมู่บ้านและนำไปสู่ความยั่งยืน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา อยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทในการแนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด แนะนำในการรักษา/ฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร พบว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ยอมรับและชักชวนผู้อื่นให้ยอมรับผู้ที่ผ่าน การบำบัดรักษา ยาเสพติดให้กลับเข้าสู่ชุมชน ร้อยละ 63.5 รองลงมาคือ แนะนำแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่ผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 50.6 และการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ปฏิบัติ คือ การแจ้งข้อมูลผู้ผลิตยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ร้อยละ 7.7

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านเท่าที่ควรเพราะเป็นการเสี่ยงเกินไปและเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร พบว่า สาเหตุที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้ปฏิบัติ มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดอาจจะเห็นได้จากความคิดเห็นของกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่ให้ข้อเสนอแนะในปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมและแก้ไขปัญหายาเสพติด คือ ชาวบ้าน ไม่ค่อยจะให้ความร่วมมือเพราะมันเป็นการเสี่ยงเกินไป ไม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาร่วมในเวลาออกตรวจติดตาม เสี่ยงต่อการปฏิบัติงานเพราะไม่มีการคุ้มครองต่อชีวิตผู้ปฏิบัติหน้าที่ ขาดความร่วมมือหรือการทำงานอย่างจริงจังจากทางราชการ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ได้รับความสะดวกเท่าที่ควร ขาดงบประมาณเงินทุน งบประมาณในการดำเนินการไม่มีทำให้การปฏิบัติงานไม่คล่องตัว

5.2.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มี อายุ ระดับการศึกษา รายได้และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีอายุต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต รวมทั้ง 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านแม้จะมีอายุมากน้อยต่างกันแต่ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องการมีส่วนร่วมทั้งในบทบาทหน้าที่ของผู้หน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบประชาชนในหมู่บ้านและการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตตามยุทธศาสตร์ 5 ร้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร ได้ทำการศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิต ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น” ผลการศึกษาพบว่ากำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยประสพสุข ตีอินทร์ ที่ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ” โดยผลการวิจัยพบว่า อายุไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิต รวมทั้ง 2 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีการศึกษาต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพันตำรวจโทอนุการ ธรรมวิจารณ์ ศึกษา “การมีส่วนร่วมของสมาชิก โครงการสายใยสัมพันธ์ในการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตของตำบลระหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี” ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการป้องกันปัญหาสุขภาพจิต

3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีรายได้ต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีอายุต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุข รวมทั้ง 2 ด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีการศึกษาต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดเขต แจ้งกระจ่าง ได้ทำการศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดของครูระดับประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ” จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขรวมทั้ง 2 ด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัย ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อธิบายได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุขไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภกร รัชฎญกรรม ศึกษา “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ” ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประสบการณ์มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสาธารณสุข ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 คือ ด้านการป้องกัน พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ การประกาศชี้แจงถึง โทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชนที่จะต้องแพร่กระจายข่าวสารทางด้านต่างๆให้แก่คนในท้องถิ่นและเป็นตัวอย่างในการที่จะชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาสาธารณสุขอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็น การประกาศชี้แจงถึง โทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าว การปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนในการไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ชักชวนประชาชนเข้ารับการอบรมเมื่อเจ้าหน้าที่ออกมาให้การอบรมเรื่องยาเสพติดและจัดกิจกรรมลานกีฬา ลานใจ เพื่อให้ประชาชนเล่นกีฬา สนับสนุนการรวมกลุ่มของ

ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต เป็นต้น ด้านการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านการป้องกัน ได้แก่ การจัดอบรมให้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชนและกรรมการหมู่บ้าน การจัดอบรม และให้ความรู้แก่เยาวชนในหมู่บ้าน การจัดเจ้าหน้าที่ตรวจและสอดส่องพฤติกรรมของเยาวชนที่ติดยาเสพติด และการจัดแข่งขันตอบปัญหาต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 คือ ด้านการแก้ปัญหา พบว่า ข้อที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ การแนะนำผู้ติดยาเสพติด ไปบำบัดรักษา อยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทในการแนะแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด แนะนำในการรักษาฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของร้อยตำรวจเอกอัครมุต อัครสุขบุตร พบว่าการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ยอมรับและชักชวนผู้อื่นให้ยอมรับผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาเสพติด ให้กลับเข้าสู่ชุมชน ร้อยละ 63.5 รองลงมาคือ แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 50.6 และการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหายาเสพติดที่กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ไม่ได้ปฏิบัติ คือ การแจ้งข้อมูลผู้ผลิตยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ร้อยละ 7.7 ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านการแก้ปัญหา ได้แก่ ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบว่ายาวชนในหมู่บ้านที่เสพสิ่งเสพติดมีกี่คน ควรนำผู้ที่ติดยาเสพติด ไปบำบัดรักษา และควรให้ความรู้และหางานให้ผู้ที่ติด สิ่งเสพติดมีงานทำ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วสามารถสรุปผล โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชนที่จะต้องแพร่กระจายข่าวสารทางด้านต่างๆ ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและเป็นตัวอย่างในการที่จะชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม จากการที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นปัญหาของคนในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงสามารถเข้าไปโน้มน้าวชักจูงให้คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดได้

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกัน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เพราะกำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถพูดโน้มน้าว ชักจูงให้คนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการป้องกันปัญหา

ยาเสพติดได้ มีการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนที่ตนเองปกครองให้ทราบและปฏิบัติตาม ดังนั้นจึงควรรักษาและพัฒนาในการมีส่วนร่วมด้านการป้องกันให้อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการแก้ปัญหา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ ผู้ติดยาเสพติด แนะนำในการรักษาฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้านไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนาในการมีส่วนร่วมด้านการแก้ปัญหาให้อยู่ในระดับมากที่สุด

และแบ่งเป็นรายด้านในการอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 1 คือ ด้านการป้องกัน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้ โทษแก่ประชาชน ประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แก่ประชาชน ธรรมรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับประชาชน จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม/จริยธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนและประชาชน จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนห่างไกลยาเสพติด การจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนอื่นในโครงการมหกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อความยั่งยืน การสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด การจัดเวรยามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน ทั้งยังดำเนินการโครงการปลูกพลังแผ่นดิน โดยใช้กระบวนการลูกเสือชาวบ้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาทของผู้นำที่มีต่อชุมชนที่จะต้องแพร่กระจายข่าวสารทางด้านต่างๆ ให้แก่คนในท้องถิ่นและเป็นตัวอย่างในการที่จะชักจูงให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม ดังนั้นจึงควรรักษาและพัฒนาในการมีส่วนร่วมให้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดใน โรงเรียนและหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านขาดแคลนงบประมาณในการอบรม ประกอบกับประชาชนไม่ค่อยมีเวลาในการเข้ารับการอบรมเท่าที่ควรเพราะต้องออกไปประกอบอาชีพ ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนาในการมีส่วนร่วมให้อยู่ในระดับมาก

2) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านที่ 2 คือ ด้านการแก้ปัญหา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา แนะนำแนวทางใน

การแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด แนะนำในการรักษา/ฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้าน ไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา อยู่ในระดับมากที่สุดนี้ อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีบทบาทในการแนะแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด แนะนำในการรักษา/ฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด ดังนั้นจึงควรรักษาและพัฒนาในการมีส่วนร่วมให้อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้านเท่าที่ควรเพราะเป็นการเสี่ยงเกินไปและเสี่ยงต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงควรปรับปรุงและพัฒนาในการมีส่วนร่วมให้อยู่ในระดับมาก

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

- 1) ควรศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหา ยาเสพติดของคนในชุมชนที่มีพื้นที่เสี่ยงต่อการมีปัญหายาเสพติด
- 2) ควรศึกษาศักยภาพของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและความพร้อมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงแก้ไข
- 3) ควรศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกอำเภอในจังหวัดขอนแก่น แล้วนำมาเปรียบเทียบเป็นภาพรวมตามขนาดของอำเภอ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของวิธีการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกำลังดำเนินการอยู่

บรรณานุกรม

1. หนังสือทั่วไป

- การพัฒนาชุมชน,กรม, กระทรวงมหาดไทย. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญ
ปัญหาวิกฤติ. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2542.
- เกศินี ชายะนันท์. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการพัฒนาผู้นำเยาวชนชนบทและผู้นำท้องถิ่น.
กรุงเทพมหานคร : นทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536.
- จำเนียร โชติช่วง และคณะ. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุณพล
อักษรกิจ, 2526.
- จิรพรรณ กาญจนะจิตรา. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2520.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, 2539.
- ธีระพล อรุณะกสิกร และคณะ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554.
กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2550.
- ธีระศักดิ์ อุ่นอารมณต์เลิศ. เครื่องมือวิจัยทางการศึกษา : การสร้างและการพัฒนา. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.
- นิภา เมธาวิชัย. วิทยาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2543.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภา
การพิมพ์, 2527.
- ประยุทธ์ สุวรรณ โภษา และทองคุณ หงส์พันธุ์. การสัมมนาเจ้าหน้าที่บริหารงานพัฒนาชนบท.
กรุงเทพมหานคร : กองฝึกอบรม กรมการพัฒนาชุมชน, 2521.
- พจน์ บุญเรือง. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการศึกษาประชากร. กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.
- พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. การสร้างพลังชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช, 2527.
- พัฒนาการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, สำนัก. เรียนรู้เรื่องยาเสพติด ชีวิตปลอดภัย.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี, 2545.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลไกวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน.

กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, 2527.

ยุพินพรรณ สุขเสนี. ตำราผู้นำชุมชน : สงขลา. สงขลา : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2523.

ยวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2525.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, 2540.

วารจณา วิทย์. แนวคิดการมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

ศูนย์ประสานงานการปฏิบัติที่ 1 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร. การแก้ไขปัญหายาเสพติดตามยุทธศาสตร์ 5 รั้วป้องกัน 7 โครงการหลัก. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื, 2552.

สงศรี ชมภูวงศ์. การวิจัย. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2547.

สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. แนวคิดและแนวทาง การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื, 2544.

สมชัย วงษ์นายะ รศ. ดร., และรศ. ดร. ทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2551.

สุชา จันทร์เอม. จิตวิทยาการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2540.

อคิน ระพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

อุทัย หิรัญโต. ประมุขศิลป์ : ศิลปะของการเป็นผู้นำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์, 2524.

2. บทความจากเว็บไซต์ (Web Site)

<http://www.Oncb.go.th/document/pl-law 25.htm>. (31 July 2002).

<http://www.mn.th/old/user15/htdocs/know/drug /drug09.html>. (4 November 2002).

[http://www.nccd.go.th/web_oncb/index.php?mod=content_sist\\$cate=367](http://www.nccd.go.th/web_oncb/index.php?mod=content_sist$cate=367). (21 August 2009).

http://www.pureherth.in.th/old/user_15/htdocs/drug/drug09.html. (3 November 2002).

www.do.rtaf.mi.th/Files.

3. วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

- กรรณิกา ชมดี. “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- กัญชวลี ว่องไว. “ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มในการป้องกันการกลับไปเสพยาและขายยาเสพติดของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพิษณุโลก”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2545.
- ฉอาน วุฑฒิกกรรมรักษา. “ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่นของตำบล คุ่มพยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2526.
- ชินวัฒน์ เสือป่า. “ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- บุษบง พุฒพรหม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- ปรัชญา เวสารัชช. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- พงษ์ธร จันทร์สวัสดิ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการจัดตั้งธนาคารหมู่บ้านจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุบลราชธานี”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- พันตรีเชิดชัย เทียงสันเทียะ. “สัมฤทธิ์ผลการบริหารโรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีการแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง กองพันสัตว์ต่าง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2549.

- พันตำรวจโทอนุการ ชรรณวิจารย์. “การมีส่วนร่วมของสมาชิก โครงการสายใยสัมพันธ์ ในการ ป้องกันปัญหายาเสพติดของตำบลระหาร อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี”. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- มานัส ห่อเย็น. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดศึกษาเฉพาะ กรณี ชุมชนรอบพื้นที่กองทัพอากาศในแขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 2548.
- ร้อยตำรวจเอกศักดิ์จรูญ ดาวสุข. “วิธีการป้องกันและปราบปรามยาบ้าที่ได้ผลในทัศนะของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านและอาสาสมัครสาธารณสุข : กรณีศึกษาอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ร้อยตำรวจเอกสมพงษ์ ตั้งตัว. “ปัญหาและอุปสรรคในการกำเนินการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดในเขตอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่”. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ร้อยตำรวจเอกอัครบุตร อัครสุขบุตร. “การมีส่วนร่วมของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2548.
- ศุภกร ธีญญกรรม. “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของกลุ่มผู้ใช้แรงงานใน จังหวัดสมุทรปราการ”. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สุจินต์ ดาววีระกุล. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน โครงการพัฒนาหมู่บ้าน”. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

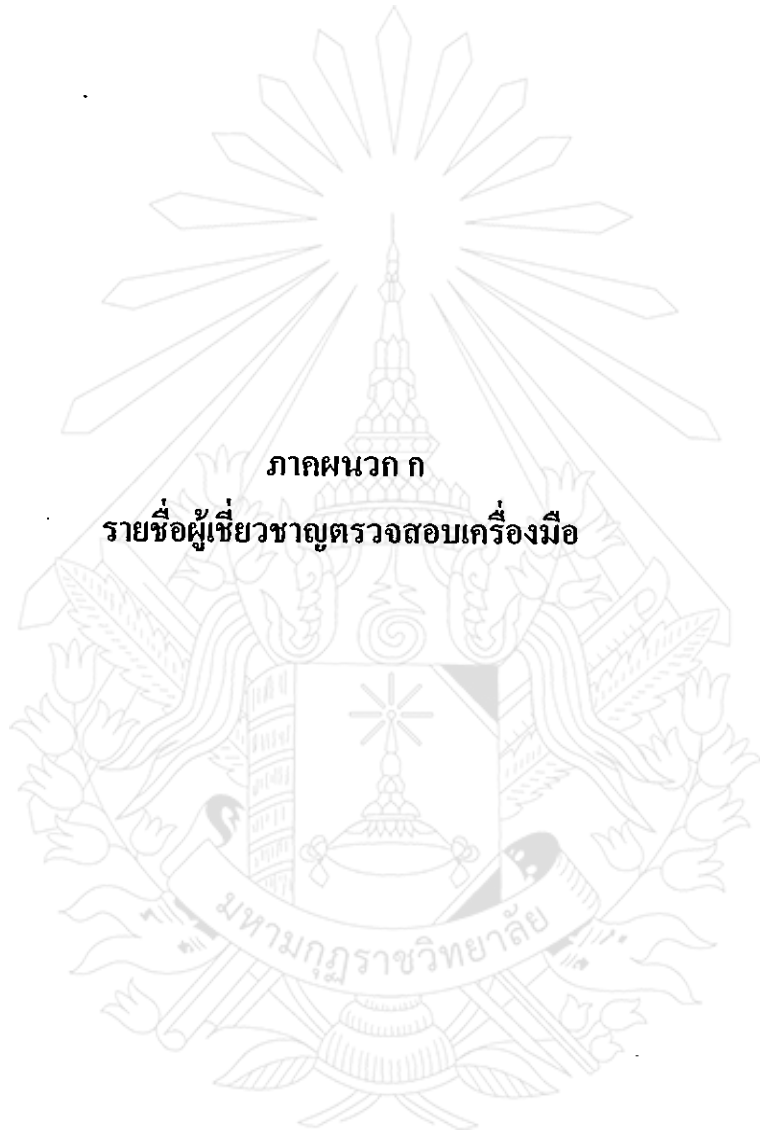
5. เอกสารอื่นที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด,สำนักงาน. ความรู้เรื่องยาและยาเสพติด. ม.ป.ท. : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542. (อัดสำเนา).
- พัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด,สำนัก, สำนักงาน ป.ป.ส..รวมบทความของงานวิจัย เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2540-2544 .เอกสารเผยแพร่ เลขที่ 1-07-2545, (อัดสำเนา).

ภาคผนวก

มทามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. พันตำรวจเอก ดร.เนติพงศ์ ธาตุทำเล

การศึกษา	Ph.D. สาขา/วิชาเอก พัฒนศาสตร์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขา/วิชาเอก กฎหมายทั่วไป เนติบัณฑิตไทย นิติศาสตรบัณฑิต สาขา/วิชาเอก นิติศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้บังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค 4

2. พันตำรวจเอก ภณช พรรษา

การศึกษา	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา/วิชาเอก การบริหารการศึกษา นิติศาสตรบัณฑิต สาขา/วิชาเอก นิติศาสตร์
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้กำกับการสืบสวนภูธรจังหวัดมุกดาหาร

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

การศึกษา	Ph.D. สาขา/วิชาเอก (A.I. & A.S.) ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา/วิชาเอก พุทธศาสนศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา/วิชาเอก รัฐศาสตร์ พุทธศาสตรบัณฑิต สาขา/วิชาเอก การสอนสังคมศึกษา
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกมล แพนพา

การศึกษา	Ph.D. สาขา/วิชาเอก Human Resource Management (Magna Cum Laude) พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขา/วิชาเอก รัฐประศาสนศาสตร์
----------	--

ตำแหน่งปัจจุบัน

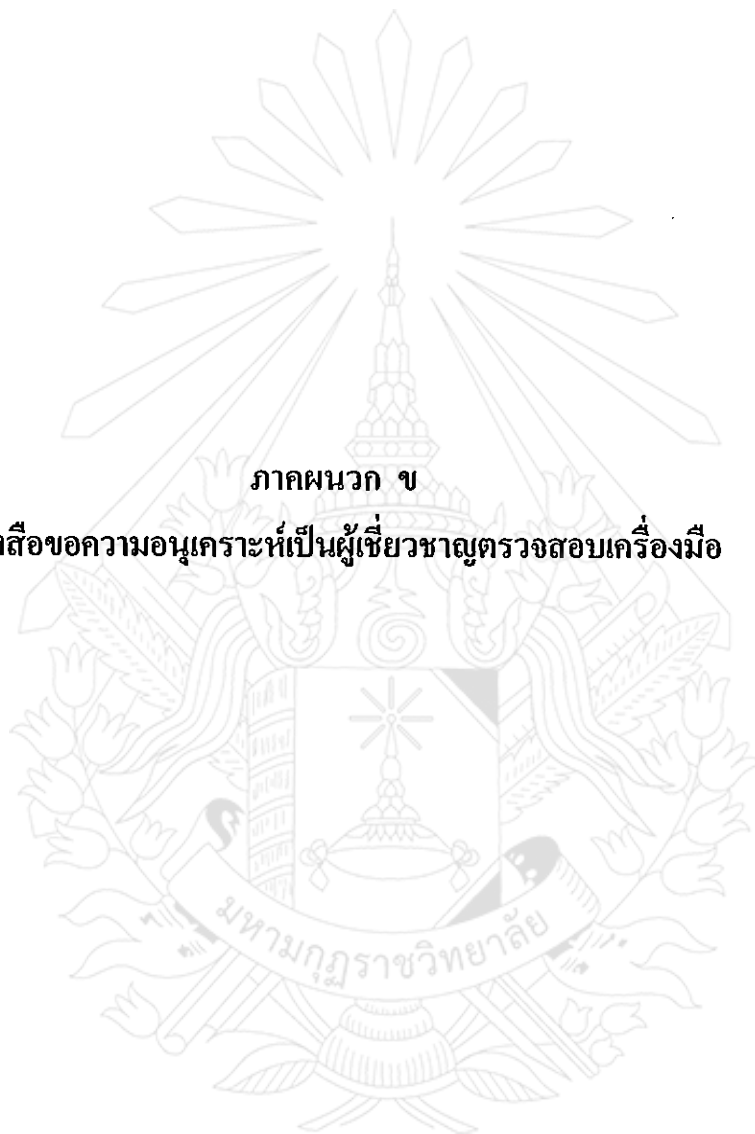
รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
สาขา/วิชาเอก การบริหารทรัพยากรมนุษย์
ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขา/วิชาเอก การบริหารการศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์

5. ดาบตำรวจ ดร.สุบัน โยทุม
การศึกษา

ตำแหน่งปัจจุบัน

Ph.D.
สาขา/วิชาเอก Ancient Indian and Asian Studies
วุฒิกการศึกษา ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา/วิชาเอก รัฐศาสตร์การปกครอง
วุฒิกการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขา/วิชาเอก สังคมเพื่อการพัฒนา
วุฒิกการศึกษา ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขา/วิชาเอก พัฒนาชุมชน
อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ศูนย์การศึกษาชุมแพ ขอนแก่น

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ที่ ศท ๘๐1๘(๒.๒) / 3๒9

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลทูลกระหม่อม อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

14 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม

เจริญพร พ.ศ.อ.ดร.เนติพงษ์ ราชูท่าเก

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. แบบสอบถาม	จำนวน	1	ชุด
	2. โครงร่างสารนิพนธ์	จำนวน	1	ชุด
	3. ค่าความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC)	จำนวน	1	ชุด

ด้วย ค.ต.ปวีศร อารยะธรรม โสภณ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 6/2552 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่องกรณีมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาชนชาติของก่ามัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมี ดร.สุรพล พรหมกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ถนัดองศจร ชาติองยศ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จึงเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารตมณต์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ที่ ศษ 6016(2.2) / 325

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุคปอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

14 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม

เจริญพร พ.ศ.ภณภช ھرรษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. แบบสอบถาม	จำนวน	1	ชุด
	2. โครงร่างสารนิพนธ์	จำนวน	1	ชุด
	3. ค่าความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC)	จำนวน	1	ชุด

ด้วย ค.ศ.ปวีรสร อารยะธรรมโสภณ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 6/2552 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมี ดร.สุรพล พรหมกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ละออฉาย ซาทองยศ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุเมธเจ้า)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน ศูนย์การศึกษามหิดลวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โทร. ๐-๔๒๘๑-๔๖๑๖

ที่ ศร ๖๐๑๖ (๒.๒) / ๖๖๘

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม

เจริญพร ผศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์

ด้วย ค.ศ.ปวีรพร อารยะธรรมโสภณ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่น
ที่ ๖/๒๕๕๒ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการ
ป้องกันและแก้ปัญหาสาเหตุของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดขอนแก่น โดยมี ดร.สุรพล
พรหมกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ละออองคาว ซาทองยศ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์
ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ
ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอ
ความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้แนบบแบบสอบถาม ๑ ชุด
โครงร่างสารนิพนธ์ จำนวน ๑ ชุด และค่าความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC) ๑ ชุด

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(พระครูศักดิ์สารสุนันต์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ที่ ศบ 6016(2.2) / 3 2 3

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุคปอง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

14 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขอบเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม

เจริญพร ผศ.ดร. โกมล แพนพา

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. แบบสอบถาม	จำนวน	1	ชุด
	2. โครงร่างสารนิพนธ์	จำนวน	1	ชุด
	3. ค่าความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC)	จำนวน	1	ชุด

ด้วย ค.ต.ปวริศร อารยะธรรมโสภณ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 6/2552 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมี คร.สุรพล พรหมกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ละของดาว ซาทองยศ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลมหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอบขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุนนชัย)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ที่ ศบ 6016(2.2)/ 3 2 3

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042)830434,813028 โทรสาร 830686

14 พฤศจิกายน 2553

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแบบสอบถาม

เจริญพร ค.ต.ดร.ศุภัน โยทุม

สิ่งที่ส่งมาด้วย	1. แบบสอบถาม	จำนวน	1	ชุด
	2. โครงร่างสารนิพนธ์	จำนวน	1	ชุด
	3. ค่าความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC)	จำนวน	1	ชุด

ด้วย ค.ต.ปวีรพร อารยะธรรม โสภณ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 6/2552 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง กำลังทำสารนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาอาชญากรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น โดยมี คร.สุรพล พรหมกุด เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ละออองคาว ชาติองยศ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล มหาวิทยาลัยฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์สอดคล้องกับสารนิพนธ์ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบแบบสอบถามดังกล่าว

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

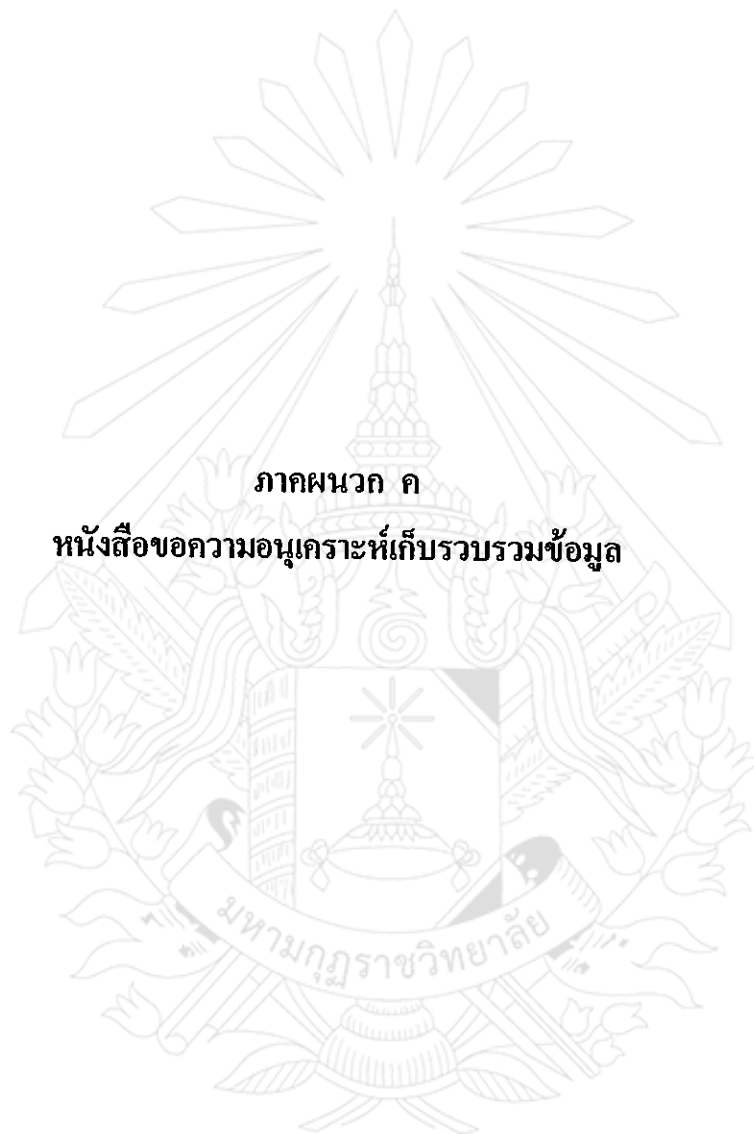
จึงเจริญพรมมาเพื่อทราบ

ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุเมธนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ศธ 6016(2.2) /ว007

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตศรีล้านช้าง ถนนวิสุทธิเทพ
ตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000
โทร.(042) 814616 โทรสาร (042) 830686

7 มกราคม 2554

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

เจริญพร นายอำเภอชุมแพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. แบบสอบถามการวิจัย 1 ชุด

ด้วย ค.ศ.ปวีรศร อารยะธรรมโสภณ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง รุ่นที่ 6/2552 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการทำสารนิพนธ์เรื่องการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาตามหลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัย

ดังนั้นจึงขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากท่านเพื่อใช้ในการจัดทำสารนิพนธ์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี

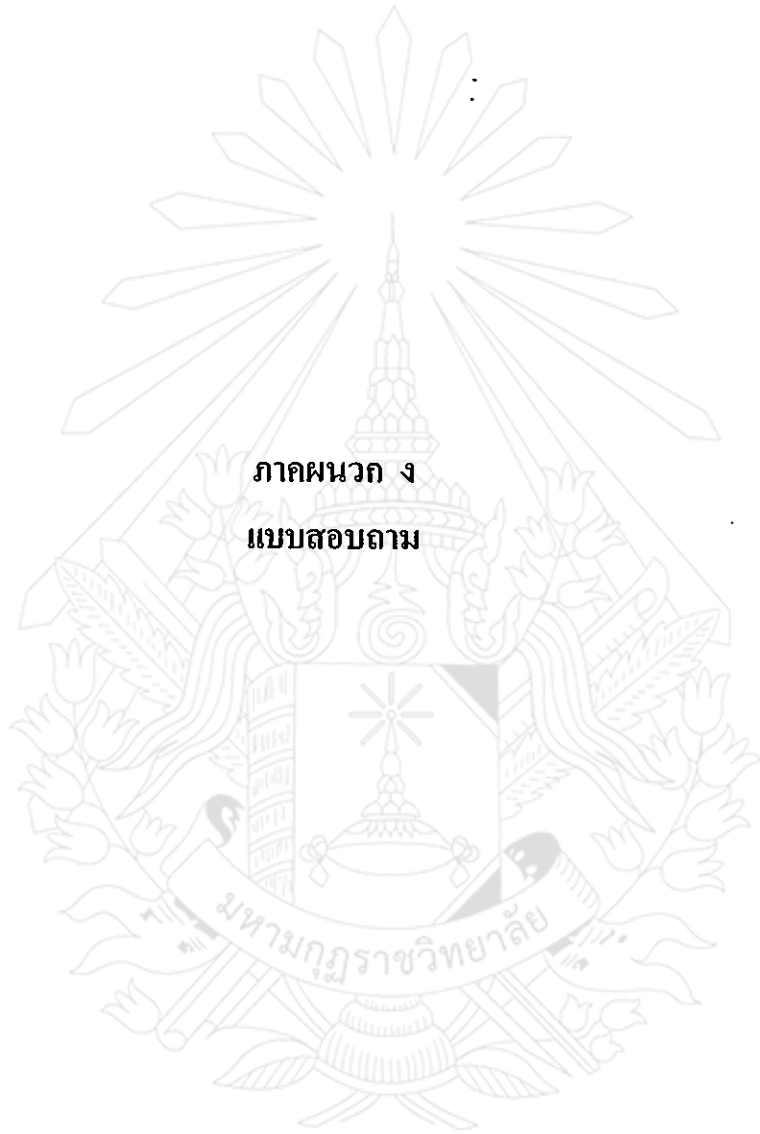
ขอเจริญพร

(พระครูกิตติสารสุนนท์)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ปฏิบัติกรแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม**เรื่อง**

**การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่ตรงความเป็นจริงทุกข้อ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากท่านในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าอย่างสูงต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้และคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่ประการใดข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะปกปิดเป็นความลับ แต่จะนำไปวิเคราะห์ เพื่อนำผลการวิจัยไปแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาสุขภาพจิตของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ดาบตำรวจปวีศรี อารยะธรรมโสภณ

นักศึกษาระดับปริญญาโท

สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงตามสภาพของท่าน

1. อายุ

- () 20 – 30 ปี () 31 – 40 ปี
 () 41 – 50 ปี () 51 ปีขึ้นไป

2. การศึกษา

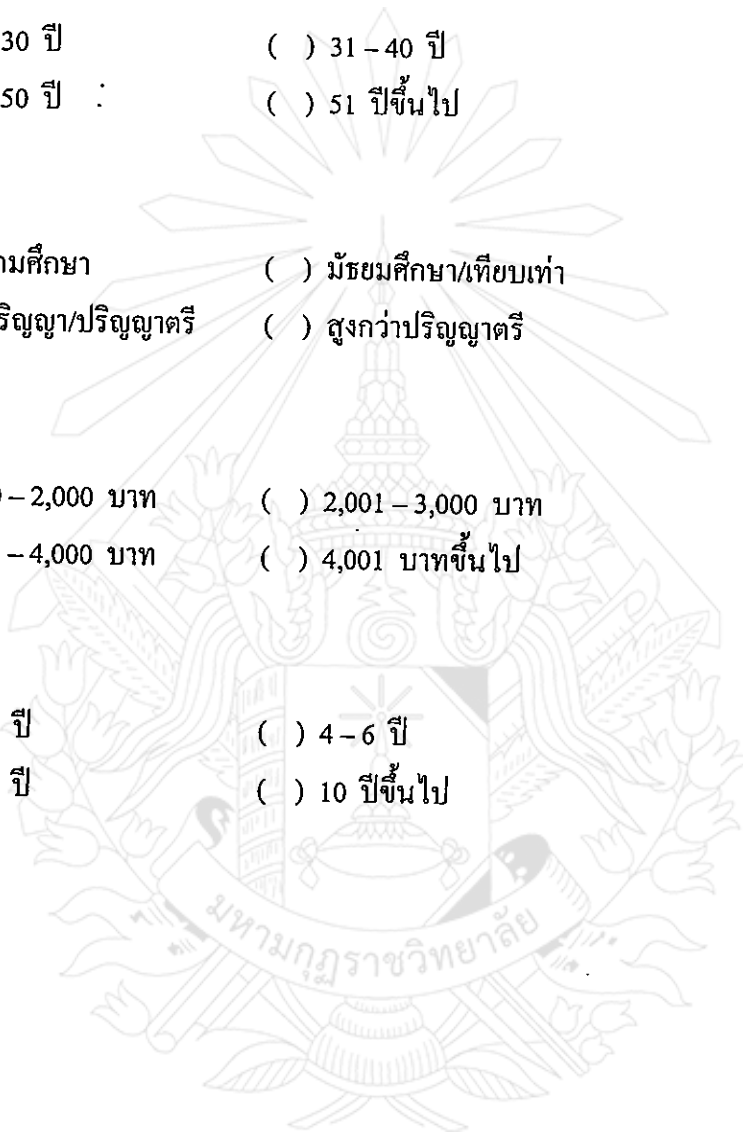
- () ประถมศึกษา () มัธยมศึกษา/เทียบเท่า
 () อนุปริญญา/ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

3. รายได้

- () 1,000 – 2,000 บาท () 2,001 – 3,000 บาท
 () 3,001 – 4,000 บาท () 4,001 บาทขึ้นไป

4. ประสบการณ์

- () 1 – 3 ปี () 4 – 6 ปี
 () 7 – 9 ปี () 10 ปีขึ้นไป

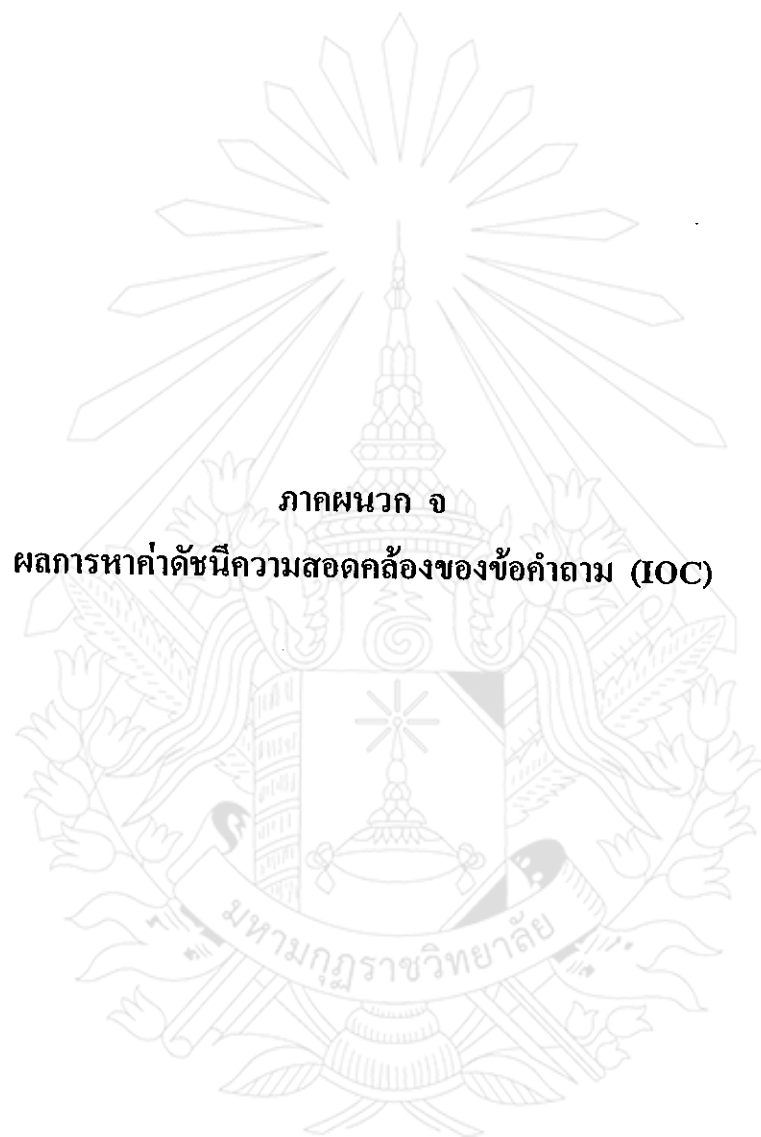
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของ
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการมีส่วนร่วมใน
 การป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
 เพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านการป้องกัน ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน					
2.	ประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่าน หอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน					
3.	ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ให้โทษแก่ประชาชน					
4.	ติดป้ายคำขวัญต่อต้านยาเสพติดตามต้นไม้และ ศาลาในหมู่บ้าน					
5.	กำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน					
6.	เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดในโรงเรียน และหมู่บ้าน					
7.	จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติด แก่ประชาชน					
8.	รณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับ ประชาชน					
9.	สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนประกอบ อาชีพสุจริต					
10.	สนับสนุนการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา ด้านยาเสพติด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน					
12.	ด้านการป้องกัน ให้ความรู้แก่ประชาชนตามโครงการชุมชนเข้มแข็ง					
13.	ดำเนินการโครงการปลูกพื้งแผ่นดินโดยใช้กระบวนการลูกเสือชาวบ้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด					
14.	จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม/จริยธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนและประชาชน					
15.	ชักชวนประชาชนเข้ารับการอบรมเมื่อเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด					
16.	สนทนาเรื่องยาเสพติดกับผู้มาติดต่อราชการ					
17.	จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนห่างไกลยาเสพติด					
18.	การจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนอื่นในโครงการมหกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อความยั่งยืน					
19.	การสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด					
20.	การจัดเวรยามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน					
	ด้านการแก้ปัญหา					
21.	แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา					
22.	แนะแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด					

ข้อ	ข้อความ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23.	ดูแลผู้ผ่านโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน					
24.	ติดตามดูแลผู้คิด/ผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน					
25.	ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด					
26.	แจ้งข้อมูลผู้ค้ายาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง					
27.	แจ้งข้อมูลผู้เสพยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง					
28.	ชักชวนประชาชนให้ยอมรับผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดให้กลับเข้าสู่หมู่บ้าน					
29.	จัดอบรมสำหรับผู้ติดยาเสพติดหลังจากการผ่านการบำบัดรักษา					
30.	จัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน					
31.	นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้านไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ					
32.	แนะนำในการรักษา/ฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด					

ภาคผนวก จ

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC)

การหาคำดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น เพียงช่องเดียวเท่านั้น

ข้อ	ข้อความ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5		
1.	ด้านการป้องกัน ให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	ประกาศชี้แจงถึงโทษของยาเสพติดผ่านหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดให้โทษแก่ประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.	ติดป้ายคำขวัญต่อต้านยาเสพติดตามต้นไม้และศาลาในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	กำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่ประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5		
8.	รณรงค์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	สนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชนประกอบอาชีพสุจริต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	ด้านการป้องกัน สนับสนุนการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา ด้านยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11.	จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียนและหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	ให้ความรู้แก่ประชาชนตามโครงการชุมชนเข้มแข็ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	ดำเนินการโครงการปลูกพลังแผ่นดินโดยใช้กระบวนการลูกเสือชาวบ้านเพื่อเอาชนะยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณธรรม/จริยธรรมและปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้กับนักเรียนและประชาชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.	ชักชวนประชาชนเข้ารับการอบรมเมื่อเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16.	สนทนาเรื่องยาเสพติดกับผู้มาติดต่อราชการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.	จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนห่างไกลยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	การจัดอบรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชนอื่นในโครงการมหกรรมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อความยั่งยืน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.	การสร้างกฎระเบียบของหมู่บ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อความ	ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3	4	5		
20.	การจัดเวรยามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21.	ด้านการแก้ปัญหา แนะนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดรักษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.	แนะแนวทางในการแก้ปัญหาชีวิตแก่ผู้ติดยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	ดูแลผู้ผ่าน โครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.	ติดตามดูแลผู้ติด/ผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.	ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26.	แจ้งข้อมูลผู้ค้ายาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27.	แจ้งข้อมูลผู้เสพยาเสพติดแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	ชักชวนประชาชนให้ยอมรับผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดให้กลับเข้าสู่หมู่บ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29.	จัดอบรมสำหรับผู้ติดยาเสพติดหลังจากการผ่านการบำบัดรักษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30.	จัดพื้นที่ในหมู่บ้านให้ผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดทำงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31.	นำผู้ติดยาเสพติดของหมู่บ้านไปบำบัดรักษาและฟื้นฟูส่งสถานบำบัดหรือโรงพยาบาลของรัฐ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32.	แนะนำในการรักษาฟื้นฟูสภาพร่างกายจิตใจผู้ติดยาเสพติดแก่ครอบครัวที่มีสมาชิกติดยาเสพติด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ด
ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability Analysis) ของแบบสอบถาม

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ปัญหาหยาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในเขตอำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ด้านการป้องกัน

ข้อ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	73.51	91.99	0.60	0.90
2	73.43	92.07	0.59	0.90
3	73.55	91.44	0.72	0.90
4	74.21	91.36	0.51	0.90
5	73.77	95.33	0.52	0.90
6	74.35	92.56	0.38	0.91
7	74.23	91.76	0.47	0.90
8	73.82	91.40	0.61	0.90
9	73.49	95.72	0.31	0.91
10	73.60	94.69	0.47	0.90
11	73.71	93.61	0.52	0.90
12	73.53	93.99	0.61	0.90
13	74.07	92.50	0.53	0.90
14	73.68	90.25	0.70	0.90
15	73.60	93.71	0.59	0.90
16	73.78	92.83	0.61	0.90
17	73.60	91.45	0.68	0.90
18	73.88	93.30	0.55	0.90
19	73.71	92.61	0.63	0.90
20	73.92	91.24	0.61	0.90

Reliability Coefficients

N of Case = 103.0

N of Items = 20

Alpha = 0.91

ด้านการแก้ปัญหา

ข้อ	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
1	40.22	54.31	0.71	0.91
2	40.40	53.08	0.72	0.91
3	40.43	52.28	0.66	0.91
4	40.40	53.69	0.65	0.92
5	40.38	53.59	0.64	0.92
6	40.37	53.51	0.61	0.92
7	40.33	54.38	0.64	0.92
8	40.36	51.03	0.73	0.91
9	40.83	51.43	0.70	0.91
10	40.92	50.91	0.68	0.91
11	40.90	49.16	0.79	0.91
12	40.74	50.91	0.69	0.91

Reliability Coefficients

N of Case = 103.0

N of Items = 12

Alpha = 0.92

ภาคผนวก ข
ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน
(Krejcie and Morgan)

ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
10	10	220	140	1,200	291
15	14	230	144	1,300	297
20	19	240	148	1,400	302
25	24	250	152	1,500	306
30	28	260	155	1,600	310
35	32	270	159	1,700	313
40	36	280	162	1,800	317
45	40	290	165	1,900	320
50	44	300	169	2,000	322
55	48	320	175	2,200	327
60	52	340	181	2,400	331
65	56	360	186	2,600	335
70	59	380	191	2,800	338
75	63	400	196	3,000	341
80	66	420	201	3,500	346
85	70	440	205	4,000	351
90	73	460	210	4,500	354
95	76	480	214	5,000	357
100	80	500	217	6,000	361
110	86	550	226	7,000	364
120	92	600	234	8,000	367
130	97	650	242	9,000	368
140	103	700	248	10,000	370
150	108	750	254	15,000	375
160	113	800	260	20,000	377
170	118	850	265	30,000	379

จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
180	123	900	269	40,000	380
190	127	950	274	50,000	381
200	132	1,000	278	75,000	382
210	136	1,100	285	100,000	384

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล : คาบคำรวงปวีศรี อารยะธรรมโสภณ
 วัน เดือน ปี เกิด : วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2510
 ที่อยู่ปัจจุบัน : 83 หมู่ที่ 10 ตำบลไชยสอ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
 40130

การศึกษา

พ.ศ. 2546 : นิติศาสตรบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่ง/สถานที่ทำงาน

พ.ศ. 2536 – 2537 : ผบ.หมู่งานป้องกันปราบปราม
 ประจำอยู่ที่ สภ.กิ่ง อ.น้ำเกลี้ยง กิ่งอำเภอน้ำเกลี้ยง
 จังหวัดศรีสะเกษ
 พ.ศ. 2537 – 2538 : เจ้าหน้าที่งานนโยบายและแผน
 ประจำภูธรจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
 พ.ศ. 2539 – ปัจจุบัน : ผบ.หมู่งานป้องกันปราบปราม
 ประจำอยู่ที่ สภ.ชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น